

ความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2542-2546

ปริญญานิพนธ์
ของ
เบญจมีภัทร พงษ์ขาว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
กุมภาพันธ์ 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2542-2546

บทคัดย่อ
ของ
เบญจมีภัทร พงษ์ขาว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
กุมภาพันธ์ 2549

h 27 3170

เบญจมีภัทร พงษ์ขาว. (2549). ความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546. ปริญญาโท ศ.ม.
(เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์, อาจารย์อัศรพล
ฮวบเจริญ.

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา การได้รับ
โอกาสทางการศึกษา และความเสมอภาคทางการศึกษา ประชากรกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการศึกษา คือ โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ เทคนิคและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการพรรณนา และ
การวิเคราะห์ด้วย โค้งลอเรนซ์ ค่าสัมประสิทธิ์จินี และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาใน
รูปของค่าใช้จ่ายรายหัวน้อยกว่านักเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในโรงเรียนเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร ในช่วงปีงบประมาณ 2542-2546

2. นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วประเทศ ได้รับโอกาสทางการศึกษาใน
ด้านการศึกษาต่อในอัตราที่สูงขึ้น ในช่วงปีการศึกษา 2542-2544 และ 2546 นักเรียนในระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศ ได้รับโอกาสทางการศึกษาในด้านการศึกษาต่อในอัตราที่สูงขึ้น
ในช่วงปีการศึกษา 2542, 2543 และ 2545 ทั้งนี้โดยได้รับโอกาสทางการศึกษาจากโรงเรียนในสังกัด
รัฐบาลมากกว่าโรงเรียนในสังกัดเอกชน

3. นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ได้รับ
โอกาสทางการศึกษาในด้านการศึกษาต่อในอัตราที่สูงขึ้น ในช่วงปีการศึกษา 2542-2544 และ 2546
นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้รับโอกาสทางการศึกษาในด้านการศึกษาต่อในอัตรา
ที่สูงขึ้น ในช่วงปีการศึกษา 2542 และ 2545 ทั้งนี้โดยได้รับโอกาสทางการศึกษาจากโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าโรงเรียนในสังกัดเอกชนและโรงเรียน
อื่น ๆ ในสังกัดรัฐบาล

4. นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้รับคุณภาพทางการศึกษา ในด้านการเรียนการสอน
และการบริหารงบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา แยกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

4.1 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษา
เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของนักเรียน : ครู ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่า

ระดับควรปรับปรุง ในช่วงพ.ศ. 2542-2546 ในขณะที่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 5 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของนักเรียน : ครู ในระดับควรปรับปรุงเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดี ในช่วงพ.ศ. 2542, 2543, 2545 และ 2546 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของนักเรียน : ครู ในระดับควรปรับปรุงเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดี ในช่วงพ.ศ. 2542 และ 2543

4.2 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทั้งขนาดที่ 5, ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของครู : ห้องเรียน ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุง ในช่วงพ.ศ. 2542-2546

4.3 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 5 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุง ในช่วงพ.ศ. 2543-2546 ในขณะที่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 6 และ ขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ ในระดับควรปรับปรุงเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดี ในช่วงพ.ศ. 2542-2546

4.4 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 5, ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของงบวิชาการ : งบบริหารทั่วไป : งบสำรองจ่าย ในระดับพอใช้ถึงดีมากกว่าระดับควรปรับปรุง ในช่วงพ.ศ. 2542-2546

5. เมื่อพิจารณาความเสมอภาคที่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา โดยพิจารณาจากค่าใช้จ่ายรายหัว นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับความเท่าเทียมกันมากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 และขนาดที่ 7 ทั้งนี้โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จีเนลีย์ ในปีงบประมาณ 2542-2546 เท่ากับ 0.04, 0.08 และ 0.11 ตามลำดับ

EDUCATION EQUALITY OF SECONDARY EDUCATION
IN BANGKOK EDUCATIONAL AREA DURING 1999-2003

AN ABSTRACT
BY
BENJAPAT PONGKHAW

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Economics degree in Economics of Education
at Srinakarinwirot University
February 2006

Benjapat Pongkhaw. (2006). *Education equality of secondary education in Bangkok educational area during 1999-2003*. Master thesis, M.Econ. (Economics of Education). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Pisamai Jarujittipant, Mr. Akarapon Houbcharaun.

This research aimed to study about resources allocation for education, receiving the opportunity of education and equality of education. The population and samples used for this research were elementary schools and secondary schools under the Office of the Basic Education Commission, grade 6 graduated students, grade 9 graduated students and secondary students divided by size. The survey form was used for data collecting. Technique methods and statistics used for data analyzing were description, Lorenze Curve analysis, the Gini Coefficient and percentage.

This research were found that

1. During 1999-2003, students in the lower secondary level received operational budget per head more than students in the elementary level and students in the upper secondary level, respectively.

2. Students in the lower secondary level increasing received the opportunity of education in study furthering during 1999-2001 and 2003. Students in the upper secondary level increasing received the opportunity of education in study furthering during 1999, 2000 and 2002. Both of them received the opportunity of education from public schools more than private schools.

3. Students in the lower secondary level increasing received the opportunity of education in study furthering during 1999-2001 and 2003. Students in the upper secondary level increasing received the opportunity of education in study furthering during 1999 and 2002. Both of them received the opportunity of education from schools under the Office of the Basic Education Commission more than private schools and other institutes.

4. In the aspect of educational-quality equality, concerning about learning and budget management divided by school size were follow

- 4.1 Students in the 7th school size more received the educational quality, considered from appropriate proportion of **student : teacher** ratio in **the fairly good-good** level than **the improving** level during 1999-2003. Student in the 5th school size simultaneously more received the educational quality, considered from appropriate proportion of **student : teacher** ratio in the **improving** level than **the fairly good-good** level

during 1999, 2000, 2002 and 2003. Students in the 6th school size more received the educational quality, considered from appropriate proportion of **student : teacher** ratio in **the improving** levels than **the fairly good-good** level during 1999-2000.

4.2 Students in the 5th, 6th and 7th school size more received the educational quality, considered from appropriate proportion of **teacher : classroom** ratio in **the fairly good-good** level than **the improving** level during 2001-2003.

4.3 Students in the 5th size school more received the educational quality, considered from appropriate proportion of **teaching hours of teacher : week** ratio in **the fairly good-good** level than **the improving** level during 2000-2003. Student in the 6th and 7th size school simultaneously more received the educational quality, considered from appropriate proportion of **teaching hours of teacher : week** ratio in **the improving** level than **the fairly good-good** levels during 1999-2003.

4.4 Students in the 5th, 6th and 7th size school more received the educational quality, considered from appropriate proportion of **academic budget : management budget : reserve expense budget** in **the fairly good-good** level than **the improving** level during 1999-2003.

5. In the aspect of resources allocation equality. Students in the 6th school size more received equality than students in the 5th and 7th size school as well as the average Gini Coefficient during 1999-2000 were 0.04, 0.08 and 0.11, respectively.

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2542-2546

ของ
เบญจมีภัทร พงษ์ขาว

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)
วันที่ ...๕... เดือน ...กุมภาพันธ์... พ.ศ. 2549

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์อัครพล ฮวบเจริญ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ชาญ ดันดิธรรมถาวร)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ อัครพล ฮวบเจริญ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ซึ่งท่านอาจารย์ทั้งสองได้เสียสละเวลาอันมีค่า ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนถ่ายทอดแนวคิด วิธีการในการจัดทำปริญญานิพนธ์ทุกขั้นตอน แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล และ อาจารย์ชาญ ดันติธรรมถาวร ที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบ ขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ในภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้กรุณา อบรม สั่งสอน และประทานความรู้ ซึ่งนำไปสู่ความก้าวหน้าในชีวิตแก่ผู้วิจัยต่อไป

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2 และ 3 เจ้าหน้าที่ในสำนักนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการ และให้ข้อมูล อันเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ท้ายสุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ พี่ชาย และน้องสาวที่มีส่วน สนับสนุน ผลักดันให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาซึ่งมีคุณค่าอย่างยิ่งมาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์ ใด ๆ ที่ได้จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณ ทุกท่าน ที่เปรียบเสมือนผู้ให้เกื้อหนุนทางชีวิต ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความสามารถที่เป็นประโยชน์ อันจะนำไปใช้พัฒนาดตนเองและสังคมต่อไป

เบญจมีภัทร พงษ์ขาว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายรายได้.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับหลักความเสมอภาค.....	17
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.....	17
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	17
แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549).....	17
เกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา.....	19
เกณฑ์ในการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา.....	25
ความหมายของความเสมอภาคทางการศึกษา.....	25
ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา.....	28
ความเสมอภาคในคุณภาพทางการศึกษา.....	29
ความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา.....	33
การวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา.....	35
นโยบายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	39
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรกลุ่มเป้าหมาย.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา.....	57
การได้รับโอกาสทางการศึกษา.....	62
ความเสมอภาคทางการศึกษา.....	63
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	81
อภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก.	102
ภาคผนวก ข.	124
ภาคผนวก ค.	132
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	137

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 งบประมาณทางการศึกษา ปีงบประมาณ 2542-2546.....	2
2 ประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่คำนวณได้จาก แต่ละสถานการณ ปี 2546-2553.....	24
3 เงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของนักเรียน ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2542-2546.....	59
4 ค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณงบดำเนินการ แยกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2542-2546.....	61
5 ร้อยละการเรียนรู้ต่อ ในระดับมัธยมศึกษา ของรัฐบาล และเอกชน ทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2542-2546 แยกตามระดับการศึกษา.....	62
6 ร้อยละการเรียนรู้ต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดต่างๆ ปีการศึกษา 2542-2546.....	64
7 จำนวนและสัดส่วนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพด้านการเรียนการสอนและการบริหาร งบเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษาของโรงเรียนขนาดที่ 5 พ.ศ. 2542-2546.....	67
8 จำนวนและสัดส่วนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพด้านการเรียนการสอนและการบริหาร งบเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษาของโรงเรียนขนาดที่ 6 พ.ศ. 2542-2546.....	70
9 จำนวนและสัดส่วนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพด้านการเรียนการสอนและการบริหาร งบเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษาของโรงเรียนขนาดที่ 7 พ.ศ. 2542-2546.....	73
10 ค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณงบดำเนินการ ปีงบประมาณ 2542-2546 แยกตามขนาดโรงเรียน.....	75
11 ค่าสัมประสิทธิ์จีเนเงินงบประมาณงบดำเนินการ ปีงบประมาณ 2542-2546 แยกตามขนาดโรงเรียน.....	76
12 การได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณงบดำเนินการของโรงเรียน แยกตามระดับการศึกษา ก่อนการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ปีงบประมาณ 2542-2544 และ หลังการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ปีงบประมาณ 2545-2546.....	81
13 การได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการของโรงเรียน แยกตามระดับการศึกษา ก่อนการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ปีงบประมาณ 2542-2544 และ หลังการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ปีงบประมาณ 2545-2546.....	82
14 การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน แยกตามระดับการศึกษา และแยกตามสังกัด.....	83

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร แยกตามระดับการศึกษา และแยกตามสังกัด.....	84
16 การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาภูมิภาค แยกตามระดับการศึกษา และแยกตามสังกัด.....	85
17 ระดับคุณภาพที่นักเรียนได้รับในด้านการเรียนการสอน และการบริหาร งบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา แยกตามขนาดโรงเรียน พ.ศ. 2542-2546.....	86
18 การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการที่นักเรียนได้รับ และค่าสัมประสิทธิ์จีนี แยกตามขนาดโรงเรียน ปีงบประมาณ 2542-2546.....	86
19 จำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามปีการศึกษา.....	103
20 จำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2541-2545 แยกตามระดับการศึกษา.....	103
21 จำนวนนักเรียนเข้าใหม่ ในโรงเรียนของรัฐบาล และเอกชนทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2542-2546 แยกตามระดับการศึกษา.....	104
22 จำนวนนักเรียนเข้าใหม่ มัธยมศึกษาปีที่1และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามสังกัดต่าง ๆ ปีการศึกษา 2542-2546 แยกตามระดับการศึกษา.....	105
23 จำนวนนักเรียน ครู ห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครู 1 คน ต่อสัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 5.....	106
24 สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู ครูต่อห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครู 1 คน ต่อสัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 5.....	107
25 จำนวนนักเรียน ครู ห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครู 1 คน ต่อสัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 6.....	108
26 สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู ครูต่อห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครู 1 คน ต่อสัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 6.....	110
27 จำนวนนักเรียน ครู ห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครู 1 คน ต่อสัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 7.....	111
28 สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู ครูต่อห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครู 1 คน ต่อสัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 7.....	113

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
29 การบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา (งบวิชาการ : งบบริหารทั่วไป : งบสำรองจ่าย) ของโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5 ปีงบประมาณ 2542-2546.....	115
30 การบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา (งบวิชาการ : งบบริหารทั่วไป : งบสำรองจ่าย) ของโรงเรียนขนาดเล็กที่ 6 ปีงบประมาณ 2542-2546.....	116
31 การบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา (งบวิชาการ : งบบริหารทั่วไป : งบสำรองจ่าย) ของโรงเรียนขนาดเล็กที่ 7 ปีงบประมาณ 2542-2546.....	118
32 ระดับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของโรงเรียน ขนาดเล็กที่ 5 ปีงบประมาณ 2542-2546.....	120
33 ระดับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของโรงเรียน ขนาดเล็กที่ 6 ปีงบประมาณ 2542-2546.....	121
34 ระดับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของโรงเรียน ขนาดเล็กที่ 7 ปีงบประมาณ 2542-2546.....	122
35 ระดับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการเฉลี่ยของโรงเรียน ขนาดเล็กที่ 5, 6 และ 7 ปีงบประมาณ 2542-2546.....	123

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	9
2 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	10
3 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	11
4 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	12
5 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	13
6 แผนภาพโค้งลอเรนซ์แห่งความไม่เสมอภาค.....	37
7 แผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ ของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 ปีงบประมาณ 2542.....	77
8 แผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ ของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 ปีงบประมาณ 2543.....	77
9 แผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ ของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 ปีงบประมาณ 2544.....	78
10 แผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ ของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 ปีงบประมาณ 2545.....	78
11 แผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ ของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 ปีงบประมาณ 2546.....	79
12 แผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 ปีงบประมาณ 2542-2546.....	79

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การวางแผนพัฒนาประเทศในช่วงก่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ให้ความสำคัญและมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยเห็นว่าการที่เศรษฐกิจเจริญเติบโต ย่อมแสดงให้เห็นถึงความอยู่ดีมีสุขของประชาชนภายในประเทศ ซึ่งการวัดดังกล่าวเป็นการวัดมูลค่าภายนอก โดยละเลยมูลค่าภายในของมนุษย์ มองเพียงมนุษย์เป็นปัจจัยในการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ การวางแผนพัฒนาประเทศดังกล่าวต้องประสบกับความล้มเหลว เมื่อสถานการณ์ของโลกได้ก้าวสู่สังคมโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นลักษณะสังคมที่สลับซับซ้อน เกิดการแข่งขันสูง และเกิดกระแสวัฒนธรรม นำไปสู่ปัญหาสังคมด้านต่าง ๆ ตามมา ดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาโดยยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ในทุกมิติแบบองค์รวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545: 2) เห็นได้จาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งพลังอำนาจของชาติในยุคปัจจุบันขึ้นอยู่กับศักยภาพ และคุณภาพของคนเป็นสำคัญ การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของประเทศได้ (รุ่ง แก้วแดง. 2541: 11)

รัฐบาลได้จัดการศึกษา โดยมุ่งที่จะพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพไปพร้อม ๆ กับการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา ในลักษณะที่ให้ทุกคนมีความเสมอภาคทางการศึกษา ทั้งในด้าน ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ความเสมอภาคในคุณภาพทางการศึกษา และความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2537: 17) ซึ่งเห็นได้จาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544ก: 1) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงเผชิญปัญหาทางด้านโอกาสทางการศึกษา จากรายงานประจำปี Human Development Report 2000 ของ UNDP ได้สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทย ในปี ค.ศ. 2000 คนไทยได้รับบริการด้านการศึกษาในอัตราที่ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นคู่แข่งทางเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย คือ เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และมาเลเซีย ซึ่งคนไทยได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ กันรวมเพียงร้อยละ 61 ซึ่งเป็นเพียง 2 ใน 3 ของประเทศเกาหลีใต้ ส่วนในด้านคุณภาพทางการศึกษา จากการประเมินโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั่วประเทศ ได้คะแนน

เฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม ถึง 4 วิชา จากการสอบทั้งหมด 5 วิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก: 12-13) และในส่วนที่เกี่ยวกับความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา นั้น จากผลการวิจัยของ เฉลิมชัยรัตน์ประยูร (2535 : 117) พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษามากกว่าขนาดใหญ่ ๑ จึงทำให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กเท่านั้น ซึ่งการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาของรัฐบาล ได้จัดสรรให้กับการศึกษา ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ดังนี้

ตาราง 1 งบประมาณทางการศึกษา ปีงบประมาณ 2542-2546

หน่วย : ล้านบาท					
ระดับการศึกษา	2542	2543	2544	2545	2546
ก่อนประถมและประถมศึกษา	90,876 (65%)	96,089 (65%)	98,478 (65%)	98,065 (65%)	98,228 (60%)
มัธยมศึกษา (สายสามัญ และ สายอาชีพ)	49,848 (35%)	51,770 (35%)	52,429 (35%)	53,859 (35%)	64,770 (40%)
รวม	140,724 (100%)	147,859 (100%)	150,907 (100%)	151,924 (100%)	162,998 (100%)

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547). ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเงิน
อุดมศึกษา หน้า 45.

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่าการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา ในช่วงปีงบประมาณ 2542-2546 รัฐได้จัดสรรงบประมาณทางการศึกษาให้กับการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปีงบประมาณ

กรุงเทพมหานครนับเป็นแหล่งเศรษฐกิจและชุมชนขนาดใหญ่ มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และมีความสำคัญทางด้านการค้า เศรษฐกิจ และสังคม ครั้วเรือนมีรายได้ต่อครั้วเรือน 12,167 บาทต่อเดือน มีจำนวนประชากรต่อพื้นที่ค่อนข้างหนาแน่น เนื่องจากมีผู้ย้ายถิ่นเข้ามาเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการกระจุกตัวของประชากร นำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อรองรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาของทั้งภาครัฐและเอกชนถึงจำนวน 1,128 โรงเรียน ซึ่งมีจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในกรุงเทพมหานครสามารถกำหนดได้เป็นระดับผู้ผลิตและผู้รับบริการ ซึ่งผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการคือ โรงเรียน และผู้รับบริการโดยตรงคือผู้เรียน จึงมีประเด็นคำถามตามมาว่า สถานศึกษาของรัฐบาล ใน

กรุงเทพมหานครซึ่งจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ และมีขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน แต่จะได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาเท่าเทียมกันหรือไม่ และในส่วนของผู้รับบริการโดยตรงหรือผู้เรียนนั้น นักเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ จะได้รับโอกาสทางการศึกษา เท่าเทียมกันหรือไม่ และนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันหรือไม่ คำถามเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า มีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเกี่ยวกับ ความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ พ.ศ. 2542-2546
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา ในการได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ให้เกิดความเสมอภาคมากยิ่งขึ้น ดังนี้
 - 1.1 เป็นข้อมูลประกอบเพื่อใช้ในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ทั้งในภาพรวม และในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
 - 1.2 เป็นข้อมูลประกอบเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการบริหารงบประมาณได้ตรงตามมาตรฐานให้ดียิ่งขึ้น
 - 1.3 เป็นข้อมูลประกอบเพื่อใช้ในการวางแผนจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา และกำหนดค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา การได้รับโอกาสทางการศึกษา และความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านงบประมาณ

1. การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน มุ่งศึกษาเงินงบประมาณ งบดำเนินการ ที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา
2. การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของนักเรียน มุ่งศึกษาเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ ด้านรายจ่ายของโรงเรียน

ขอบเขตด้านประชากร

1. การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนทั่วประเทศ มุ่งศึกษานักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาของรัฐบาล และเอกชน
2. การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร มุ่งศึกษา นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐบาล และเอกชน นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา ในการได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น ประชากรกลุ่มเป้าหมาย และประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 38 โรงเรียน และมัธยมศึกษา 116 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2542-2546 ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 4,629,850 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 3,738,591 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา ในการได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546 ได้แก่

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542-2546 ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 404,748 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 351,368 คน

1.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการได้รับคุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1,120,702 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวนนักเรียนตามขนาดโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วน แล้วนำมาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random method) ได้ดังนี้

ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง		
ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)
5	24	5	5	22,220
6	40	6	14	135,498
7	48	7	21	293,028
รวม	112	รวม	40	450,746

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 เนื่องจากในโรงเรียนขนาดที่ 1 – 3 ไม่มีกลุ่มตัวอย่างใด ๆ อยู่ในเกณฑ์ด้านจำนวนนักเรียน และโรงเรียนขนาดที่ 4 มีจำนวนโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ด้านจำนวนนักเรียน 2 โรงเรียน แต่เป็นโรงเรียนที่เพิ่งเปิดใน พ.ศ. 2546 จำนวน 1 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่มีแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 โรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7

ตัวแปรที่ศึกษา

ตามความมุ่งหมายที่ 1

1. ระดับการศึกษา
2. การได้รับโอกาสทางการศึกษา

ตามความมุ่งหมายที่ 2

1. โอกาสทางการศึกษา
2. การได้รับโอกาสทางการศึกษา

ตามความมุ่งหมายที่ 3

1. ขนาดโรงเรียน
2. โอกาสทางการศึกษา
3. คุณภาพทางการศึกษา
4. ทรัพยากรทางการศึกษา
5. ความเสมอภาคทางการศึกษา
 - 5.1 ในการได้รับโอกาสทางการศึกษา
 - 5.2 ในการได้รับคุณภาพทางการศึกษา
 - 5.3 ในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

ข้อจำกัดในการวิจัย

ความเสมอภาคในการได้รับคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์คุณภาพการเรียนการสอน และการบริหารงบประมาณ เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าว สามารถวัดในเชิงปริมาณได้ แต่ทั้งนี้การใช้เกณฑ์คุณภาพใน 2 ด้านดังกล่าว มิได้สะท้อนถึงคุณภาพทางการศึกษาทั้งหมด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความเสมอภาคทางการศึกษา หมายถึง ความเท่าเทียมกันของนักเรียนทุกคนที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

1.1 ความเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสทางการศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลายทุกคนที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐ และเอกชน ได้เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐ และเอกชน ได้เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 ความเท่าเทียมกันในการได้รับคุณภาพทางการศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนทุกคนได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาคครอบคลุมในด้านคุณภาพการเรียนการสอน และคุณภาพการบริหาร

1.2.1 คุณภาพการเรียนการสอน หมายถึง อัตราส่วนครูต่อนักเรียน อัตราส่วนครูต่อ ชั่วโมงการสอนเฉลี่ยต่อสัปดาห์ อัตราส่วนครูต่อห้องเรียน โดยมีคุณภาพตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

1.2.2 คุณภาพการบริหาร หมายถึง การบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา ได้แก่ งบวิชาการ งบบริหารทั่วไป และงบสำรองจ่าย โดยครูใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน โดยมีคุณภาพตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ

1.3 ความเท่าเทียมกันในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนทุกคนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา

1.3.1 เงินงบประมาณ หมายถึง เงินงบดำเนินการที่รัฐบาลจัดสรรให้โรงเรียน และโรงเรียนนำไปใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในแต่ละปีงบประมาณ คือ ปีงบประมาณ 2542-2546

1.3.1.1 เงินงบประมาณงบดำเนินการ หมายถึง เงินงบประมาณที่ได้รับเพื่อใช้จ่ายเป็นตามหมวดเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค

2. ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียน หมายถึง เงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการที่โรงเรียนได้จ่ายไป เพื่อจัดการศึกษาของโรงเรียนต่อจำนวนนักเรียนทั้งหมดของแต่ละโรงเรียน

3. ระดับมัธยมศึกษา หมายถึง การศึกษาในมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.1-6) เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ระดับการศึกษา หมายถึง นักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา (ป.1-6) และชั้นมัธยมศึกษา (ม.1-6) ในสถานศึกษาของรัฐบาล เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

5. นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่สำเร็จการศึกษา หมายถึง นักเรียนที่เรียนครบหน่วยกิต และจบหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากสถานศึกษาของรัฐ และเอกชน

6. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่สำเร็จการศึกษา หมายถึง นักเรียนที่เรียนครบหน่วยกิตและจบหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากสถานศึกษาของรัฐ และเอกชน

8. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

9. ขนาดโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนของนักเรียนแตกต่างกัน โดยกำหนดเป็น 7 ขนาด ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 149)

9.1 โรงเรียนขนาดที่ 1 หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1-120 คน

9.2 โรงเรียนขนาดที่ 2 หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121-200 คน

9.3 โรงเรียนขนาดที่ 3 หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 201-300 คน

9.4 โรงเรียนขนาดที่ 4 หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 301-499 คน

9.5 โรงเรียนขนาดที่ 5 หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 500-1,499 คน

9.6 โรงเรียนขนาดที่ 6 หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1,500-2,499 คน

9.7 โรงเรียนขนาดที่ 7 หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป

10. **ปีงบประมาณ** หมายถึง ระยะเวลา 1 ปี ของการจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดิน เริ่มตั้งแต่ วันที่ 1 ตุลาคมของทุกปีถึง 30 กันยายนของปีถัดไป

ปีงบประมาณ 2542 คือ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2541 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2542

ปีงบประมาณ 2543 คือ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2543

ปีงบประมาณ 2544 คือ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2543 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2544

ปีงบประมาณ 2545 คือ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2545

ปีงบประมาณ 2546 คือ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2546

11. **ปีการศึกษา** หมายถึง ระยะเวลา 1 ปี ของการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ของทุกปี ถึงเดือนมีนาคมของปีถัดไป

ปีการศึกษา 2542 คือ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2542 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2543

ปีการศึกษา 2543 คือ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2543 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2544

ปีการศึกษา 2544 คือ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545

ปีการศึกษา 2545 คือ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2545 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2546

ปีการศึกษา 2546 คือ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2546 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2547

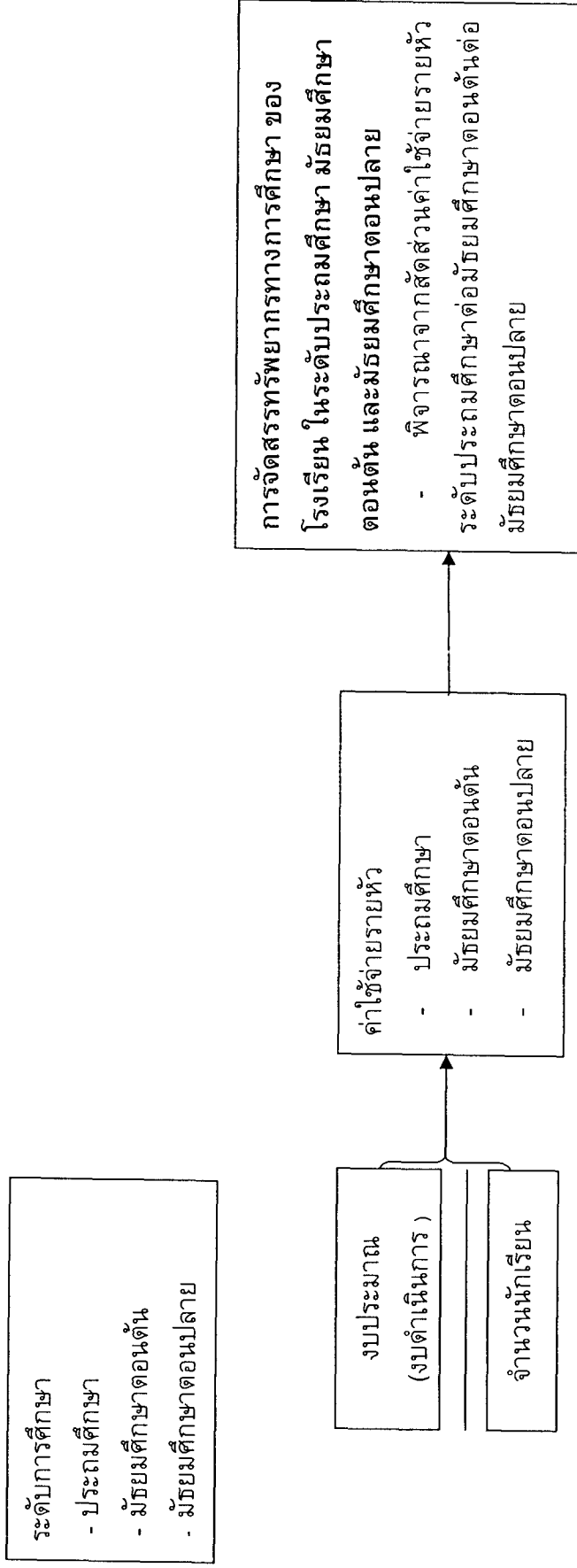
12. **พ.ศ. 2542-2546** หมายถึง ปีที่ทำการศึกษาความเสมอภาคทางการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการโดยมีแนวความคิดที่ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางการศึกษาของแต่ละบุคคล โดยระบุว่าบุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีโดยรัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และภายใต้แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความเสมอภาค หลักการของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) และความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งมีความครอบคลุมใน 3 ประเด็น คือ 1. ความเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสทางการศึกษา 2. ความเท่าเทียมกันในการได้รับคุณภาพทางการศึกษา 3. ความเท่าเทียมกันในการได้รับทรัพยากรทางการศึกษา

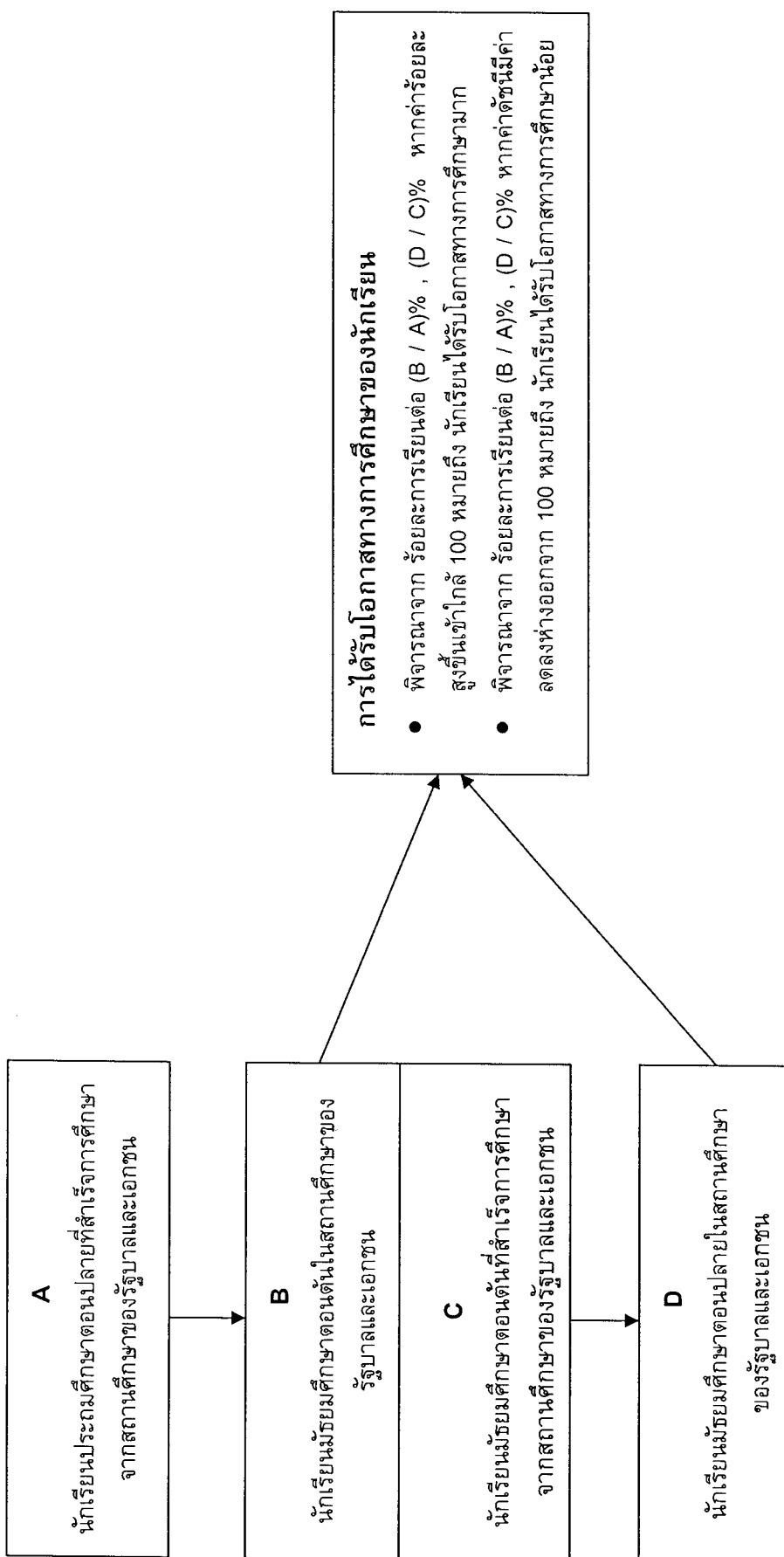
ซึ่งในการวิเคราะห์ได้กระทำโดยยึดหลักการศึกษากองกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ดังแสดงในภาพประกอบ 1, 2 , 3, 4 และ 5

การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

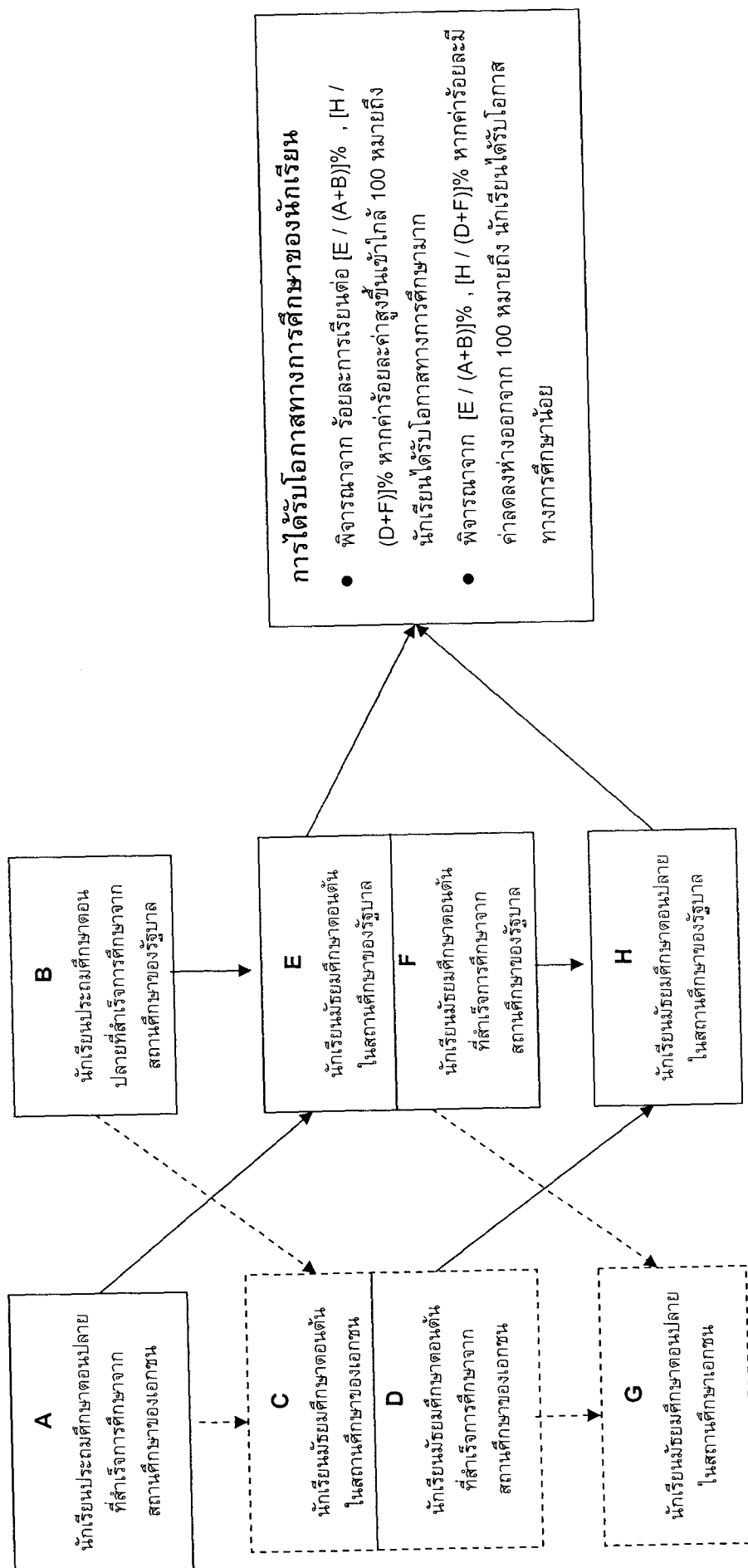
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ทัวประเทศ 2542-2546

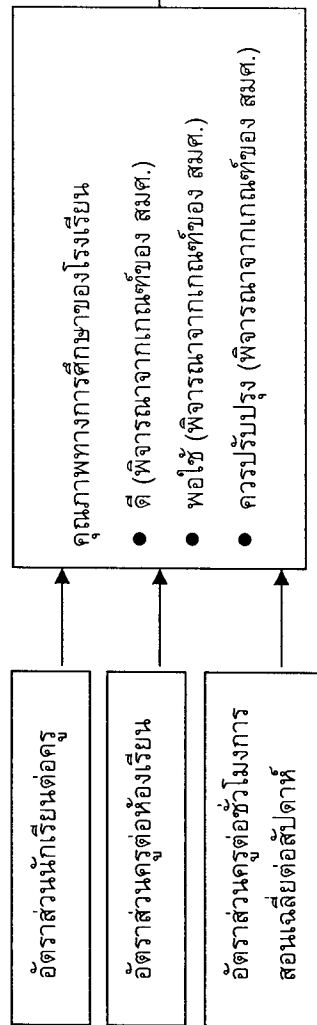
ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดดีในการศึกษาค้นคว้า

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดในการศึกษาดัชนีตัว

ความเสมอภาคในการได้รับคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

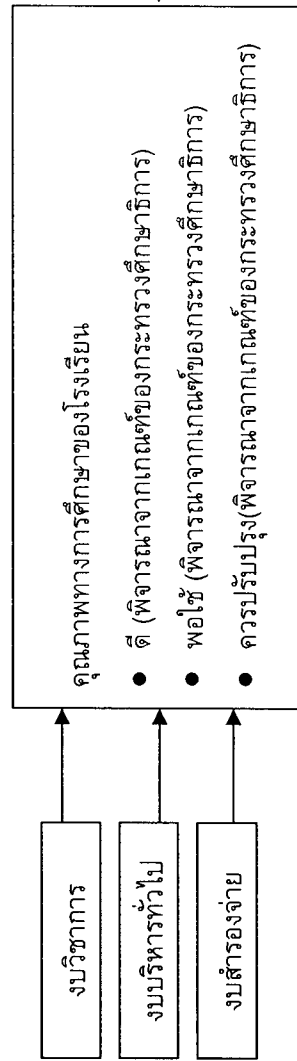
- คุณภาพด้านการเรียนสอน

ความเสมอภาคในการได้รับคุณภาพทางการศึกษา

- พิจารณาจาก สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพทั้งในด้านอัตราส่วนนักเรียนต่อครู อัตราส่วนครูต่อห้องเรียน และอัตราส่วนครูต่อชั่วโมงการสอนเฉลี่ยต่อสัปดาห์ระดับพอใช้ถึงดีมากว่าระดับควรปรับปรุง หมายถึง นักเรียนได้รับความเท่าเทียมกันในระดับมาก
- พิจารณาจาก สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพทั้งในด้านอัตราส่วนนักเรียนต่อครู อัตราส่วนครูต่อห้องเรียน และอัตราส่วนครูต่อชั่วโมงการสอนเฉลี่ยต่อสัปดาห์ระดับควรปรับปรุงมากกว่าระดับพอใช้ถึงดี หมายถึง นักเรียนได้รับความเท่าเทียมกันในระดับน้อย

- **คุณภาพด้านการบริหาร**

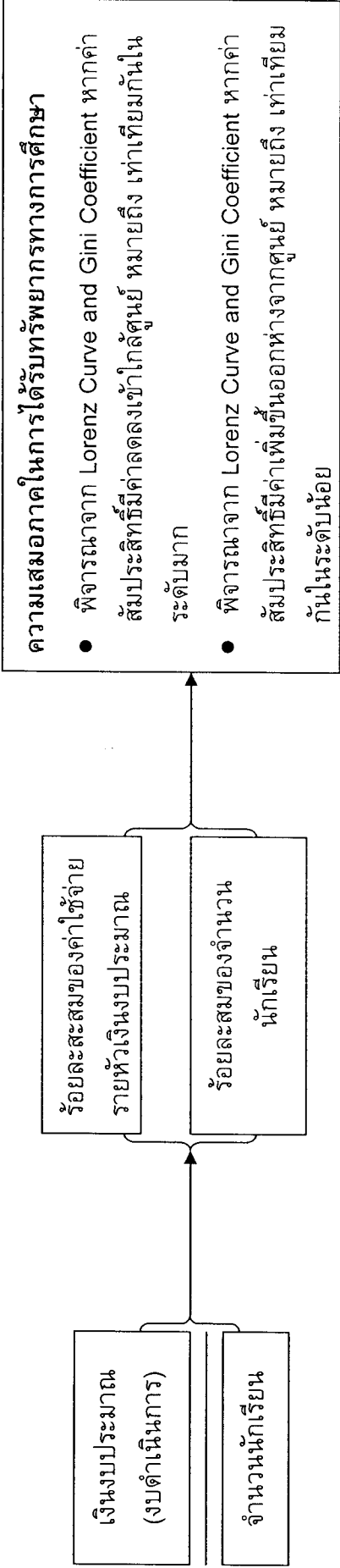
ความเสมอภาคในการได้รับคุณภาพทางการศึกษา

- พิจารณาจาก สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การดูแลและงบประมาณระดับพอใช้ดีมีมากกว่าระดับปรับปรุง หมายถึง นักเรียนได้รับเท่าเทียมกันในระดับมาก
- พิจารณาจาก สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพด้านการบริหารงานระดับพอปรับปรุงมากกว่าระดับพอใช้ดี หมายถึง นักเรียนได้รับความเท่าเทียมกันในระดับน้อย

ภาพประกอบ 4 กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

ความเสมอภาคในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับ
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

ขนาดโรงเรียน

ภาพประกอบ 5 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษา ความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายรายได้
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักความเสมอภาค
 - 2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
 - 2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 - 2.3 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)
3. เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา
4. เกณฑ์ในการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว
5. แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา
 - 5.1 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา
 - 5.2 ความเสมอภาคในคุณภาพทางการศึกษา
 - 5.3 ความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา
 - 5.4 การวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา
6. นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 6.1 การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา
 - 6.2 ข้อมูลทั่วไปของกรุงเทพมหานคร
 - 6.3 เป้าหมายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 6.4 นโยบายการรับเด็กนักเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายรายได้

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายรายได้

เมื่อบุคคลมีระดับการศึกษา และอายุที่แตกต่างกัน จะนำไปสู่การมีรายได้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ 1. รายได้ของบุคคลที่มีการศึกษา ณ ระดับชั้นหนึ่ง ๆ จะเพิ่มขึ้นตามเกณฑ์อายุ รายได้ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามเกณฑ์อายุจะเพิ่มขึ้นเรื่อยไปจนถึงระดับอายุหนึ่ง แล้วในเกณฑ์อายุที่สูงขึ้นกว่านั้น รายได้จะกลับคงที่ หรือลดลงก็ได้ (หรือเพิ่มขึ้นแต่ในอัตราที่ลดลงต่ำกว่าในระดับเกณฑ์อายุแรก ๆ) 2. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างบุคคลที่มีการศึกษาดังกันเป็นสองระดับ แล้วพบว่า ยิ่งถ้าหากบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น รายได้ที่เพิ่มขึ้นตามเกณฑ์อายุ จะยิ่งเพิ่มขึ้นในอัตราเร่งขึ้นด้วย และโดยปกติคนที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีรายได้เมื่อเริ่มต้นทำงานสูงกว่าคนที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า

ด้วย 3. ยิ่งในกรณีที่คนมีการศึกษาสูงขึ้นเท่าใดก็ตาม เกณฑ์อายุที่จะเป็นจุดที่มีรายได้สูงสุดในชีวิตนั้นก็ยังสูงขึ้นเรื่อย ๆ ด้วย และขณะเดียวกันรายได้ในเกณฑ์อายุที่สิ้นสุดด้วยทำงานก็จะสูงกว่าในคนที่มีการศึกษาดำกว่านั้นด้วย (เทียนฉาย กิระนันท์. 2519: 32)

จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่นำไปสู่การมีรายได้ที่แตกต่างกัน นั่นคือ การศึกษา และอายุ ซึ่งในสังคมต่าง ๆ ประชาชนมีการศึกษา และ อายุ ที่แตกต่างกัน นำไปสู่ความสามารถในการหารายได้ที่แตกต่างกัน หรือเกิดความเหลื่อมล้ำกัน ดังนั้น รัฐบาลควรลดความแตกต่างในรายได้ของบุคคลหรือทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในรายได้ให้น้อยที่สุด รัฐจึงควรมีบทบาทในการลดความแตกต่างในรายได้ของบุคคล โดยการกระจายรายได้ผ่านทางระบบภาษี

หลักการเสียภาษีเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ที่มีรายได้แตกต่างกันนั้นมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2529 : 124-126) กล่าวว่าระบบภาษีที่ดีนั้นจะต้องเป็นระบบที่มีความเป็นธรรม ทั้งในแง่ระหว่างผู้เสียภาษีด้วยกัน และระหว่างรัฐผู้จัดเก็บภาษีกับประชาชนผู้เสียภาษี หลักความเป็นธรรมนี้นับเป็นหัวใจของระบบภาษีที่ดี ความเป็นธรรมทางภาษีอากรมีรากฐานมาจากหลักความเป็นธรรมสมบูรณ์ (Principle of Absolute Equity) และหลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (Principle of Relative Equity)

1. หลักความเป็นธรรมสมบูรณ์ มาจากแนวคิดที่ว่า ภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นควรกระจายไปยังประชาชนหรือผู้เสียภาษีทุกคนในจำนวนที่เท่ากัน ดังนั้นผู้เสียภาษีทุกคนควรจะต้องเสียภาษีคนละเท่า ๆ กันจึงจะเป็นธรรม หากรัฐบาลของประเทศใดจัดเก็บภาษีตามหลักนี้ก็จะพบว่าจำนวนภาษีแต่ละรายที่จะต้องเสีย จะมีค่าเท่ากับรายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลหารด้วยจำนวนผู้เสียภาษีอากรทั้งหมด

2. หลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ อาศัยเกณฑ์การพิจารณาจำนวนภาษีที่ผู้เสียภาษีแต่ละรายจะต้องเสีย เปรียบเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐ หรือเปรียบเทียบกับความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีแต่ละรายเป็นสำคัญ ดังนั้นหลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์จึงแบ่งออกเป็นสองหลักย่อย คือ หลักผลประโยชน์ (Benefit Principle) และหลักความสามารถในการเสียภาษี (Ability-to-Pay Principle)

2.1 หลักผลประโยชน์ การจัดเก็บภาษีตามหลักผลประโยชน์มีแนวคิดที่ว่า ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากสินค้าหรือบริการใด ๆ ของรัฐควรต้องเสียภาษีเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าหรือบริการเหล่านั้นตามสัดส่วนหรือขนาดของประโยชน์ที่ตนได้รับ

2.2 หลักความสามารถในการเสียภาษี การจัดเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษี จะใช้ความสามารถในการเสียภาษีของบุคคลซึ่งอาจวัดจากทรัพย์สิน รายได้ หรือการใช้จ่ายของแต่ละบุคคลเป็นเกณฑ์กำหนดจำนวนภาษีที่ต้องเสีย กล่าวคือผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีมากก็ต้องเสียภาษีให้กับรัฐมาก ผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยก็ควรเสียภาษีให้กับรัฐน้อยตามขนาดความสามารถของตน

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2546 : 128-130) กล่าวว่า หลักความเสมอภาคในการเสียภาษีโดยการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมจะผ่านระบบภาษีในทางทฤษฎีนั้นแบ่งหลักของความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษีได้เป็นสองหลักใหญ่ด้วยกันคือ

ก. หลักของความเสมอภาคโดยสมบูรณ์ (principle of absolute equity)

ข. หลักของความเสมอภาคสัมพัทธ์ (modified equity principle)

ก. ความเสมอภาคตามหลักสมบูรณ์ หรือ absolute equity นั้นจะวัดความเสมอภาคในการเสียภาษีของประชาชนทุกคนในรูปของตัวเงิน โดยกล่าวว่าผู้เสียภาษีทุกคนควรจะต้องเสียภาษีเป็นจำนวนเงินที่เท่ากันกล่าวคือ ภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นควรจะต้องกระจายแก่ผู้เสียภาษีทุกคนในจำนวนที่เท่ากัน

ความเสมอภาคหรือความเสมอภาคตามหลัก absolute equity นั้นจะใช้ได้ต่อเมื่อผู้เสียภาษีทุกคนมีฐานะทางเศรษฐกิจเหมือนกัน และเรารู้จำนวนผู้เสียภาษีที่แน่นอน ซึ่งอาจจะทำได้ง่ายโดยนำรายจ่ายของรัฐบาลเป็นตัวตั้งแล้วหารด้วยจำนวนผู้เสียภาษีทุกคนแล้วเก็บภาษีในแบบของการเหมาจ่าย (lump-sum taxes)

ข. หลักความเสมอภาคสัมพัทธ์ ซึ่งหลักความยุติธรรมในการเก็บภาษีนี้ยังแบ่งความยุติธรรมในการจัดเก็บภาษีออกเป็นหลักใหญ่อีกสองหลักคือ

(1) การเก็บภาษีตามหลักผลประโยชน์ที่ได้รับ (the benefit principle)

(2) การเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษี (the ability to pay principle)

(1) หลักผลประโยชน์ที่ได้รับ การเก็บภาษีตามหลักของผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นกำหนดว่า ผู้ที่ได้รับส่วนของผลประโยชน์จากการบริการใดของรัฐ จะต้องเป็นผู้เสียภาษีเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในการผลิตการนั้นตามสัดส่วนของผลประโยชน์ที่ตนได้รับ กล่าวคือผู้ที่ได้รับประโยชน์มากก็ต้องเสียภาษีมาก ส่วนผู้ที่ได้รับประโยชน์น้อยก็ควรเสียภาษีน้อย ถ้าใครไม่ได้รับประโยชน์เลยก็ไม่ควรเสียภาษีเพื่อการนั้น

(2) หลักความสามารถในการเสียภาษี การเก็บภาษีตามความสามารถในการเสียภาษีนั้น จะวัดความเสมอภาคในการเสียสละความพึงพอใจ (sacrifice of utility) ของผู้เสียภาษีเป็นเครื่องวัด ทั้งนี้เนื่องจากสมการเกี่ยวกับความพอใจ (utility function) ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ดังนั้นถึงแม้ผู้เสียภาษีแต่ละคนที่ได้เสียภาษีเป็นจำนวนเงินที่เท่ากันก็ตาม แต่การเสียสละความพึงพอใจในการเสียภาษีของบุคคลเหล่านั้นจะไม่เท่ากัน

สรุปได้ว่าหลักความเสมอภาคของการกระจายรายได้โดยผ่านทางระบบภาษี นั้นมีหลักที่ว่าผู้ใดได้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรมาก ก็ต้องเสียภาษีมาก หรือผู้ใดที่ได้รับประโยชน์จากทรัพยากรน้อย ก็เสียภาษีน้อย คือ หลักผลประโยชน์ (Benefit Principle) และผู้ใดที่มีทรัพย์สินหรือรายได้มาก ก็ต้องเสียภาษีมาก ตามรายได้ หรือผู้ใดที่มีรายได้น้อย ก็เสียภาษีน้อย คือ หลักความสามารถในการเสียภาษี (Ability to pay Principle) ซึ่งการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลควรมีหลัก

ความเสมอภาคดังกล่าว เนื่องจากการจัดเก็บภาษีเป็นรายได้ของรัฐบาล เพื่อนำไปสู่การจัดสรรงบประมาณด้านต่าง ๆ

2.แนวความคิดเกี่ยวกับหลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. 2543 : 13)

2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หมวด 2 สิทธิหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

หมวด 8 ทรัพยากรทางการศึกษา

มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา (ในส่วนที่เกี่ยวข้องมีดังนี้)

(1) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน

(3) การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) การจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษาโดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพ และความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ก: 7,28-29)

2.3 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559)

วัตถุประสงค์ที่ 1 : พัฒนาคอนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 1 : การพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้

เป้าหมาย 2) คือ คนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ข: 36)

สรุปได้ว่า หลักความเสมอภาคตามหลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ได้ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันทั้งในโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งรัฐบาลและสถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้แก่บุคคลโดยไม่เลือกปฏิบัติ และผู้เรียนก็ต้องได้รับความเสมอภาคทั้ง 3 ประการดังที่กล่าวข้างต้น

มีผู้อธิบายและกล่าวถึงความเสมอภาค ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2530 : 833) ได้ให้ความหมายของความเสมอภาคว่า มีส่วนเท่ากัน เท่าเทียมกัน

สมชาย สุขศิริเสรีกุล (2539 : 84) ได้กล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับความเสมอภาค โดยมีนักวิชาการหลายคนที่ยึดความเสมอภาคเป็นความยุติธรรม (Justice) และความเป็นธรรม (Fairness) ส่วนวิชาเศรษฐศาสตร์ได้พัฒนาแนวความคิดนี้เป็นสามหลักที่สำคัญคือ

ก. Utilitarianism (หลักผลประโยชน์นิยม) คือ การกระจายทรัพยากรในสังคมที่ถือได้ว่าเกิดความเสมอภาคก็ต่อเมื่อผลลัพธ์ของการกระจายนั้นเป็นไปในลักษณะที่สังคมได้ประโยชน์สูงสุด

ข. Rawlsian (Maximin) Principle สมมติให้แต่ละคนในสังคมสนใจการครอบครองสินค้าและบริการพื้นฐาน โดยมีจุดประสงค์หลักคือผลประโยชน์ส่วนตน คงเป็นการยากที่จะบรรลุถึงหลักความเสมอภาคที่ทุกคนยอมรับได้ หากให้ทุกคนมีโอกาสอภิปรายแนวความคิดความเสมอภาคของตนเอง ดังนั้นจึงต้องสมมติให้ทุกคนอยู่ภายใต้เงื่อนไข “ม่านแห่งความรู้” (Veil of Ignorance) ซึ่งหมายถึงบุคคลเลือกเกิดไม่ได้และจะไม่ว่าตนเองจะมีลักษณะเป็นอย่างไร เมื่อเกิดมาแล้วมีพื้นเพเป็นอย่างไร อยู่ในฐานะใดในสังคม แต่เขาจะมีข้อมูลสารสนเทศอื่นอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน เช่น การกระจายรายได้ของสังคม เป็นต้น ผลลัพธ์ที่ได้จากการเลือกที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นบุคคลประเภทใดในสังคม หลังจากดำเนินการตามวิธีนี้จะได้รับความเสมอภาคที่สมเหตุสมผลที่สุดเพียงหนึ่งเดียวคือการเลือกหลักการ Maximin rule ซึ่งเป็นไปเพื่อทำให้ความเป็นอยู่ของผู้ (กลุ่ม) ที่มีสภาพย่ำแย่ที่สุดในสังคมดีที่สุด เนื่องจากคนแต่ละคนไม่อาจรู้ได้ว่าตนเองจะกลายเป็นผู้ที่อยู่ในสภาพที่เลวที่สุดในสังคมหรือไม่ เพราะฉะนั้น คนทั่วไปจึงพยายามเล็งสภาพดังกล่าวให้มากที่สุด

ค. Egalitarianism กล่าวว่าความเสมอภาคเกิดขึ้นได้เมื่อสมาชิกในสังคมได้รับสิ่งที่กำลังพิจารณาอยู่อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ มาเป็นข้อจำกัด ในปัจจุบัน Egalitarianism ไม่ได้ถูกกล่าวถึงในวิชาเศรษฐศาสตร์อย่างเด่นชัด แต่หลักการนี้ได้รับการพัฒนาให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมากขึ้น โดยสอดคล้องการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 101) ได้กล่าวถึงความเสมอภาคจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้รัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในมาตรา 43 เป็นการตอบสนองแนวพระราชดำริที่ทรงปรารถนาให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าของประเทศมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแล้วรัฐต้องจัด

การศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ให้กับประชาชนอย่าง “ทั่วถึง” โดยที่ประชาชนทุกคนที่อยู่ในเงื่อนไขที่กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติได้บัญญัติไว้ สามารถมีสิทธิได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยรวมถึงเด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล (มาตรา 53) บุคคลพิการหรือทุพพลภาพด้วย (มาตรา 55) นอกจากนี้การให้การศึกษาแก่ประชาชนไม่สามารถนำความแตกต่างในเรื่องของถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง มาเป็นเหตุในการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมมิได้ (มาตรา 30)

สรุปได้ว่า ความเสมอภาค หมายถึง การที่บุคคลได้รับความเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา ซึ่งการได้รับประโยชน์เหล่านี้จะต้องไม่มีความแตกต่างในเรื่องของภูมิหลังทางสังคม หรือความแตกต่างทางด้านร่างกาย

3. เกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา

การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาได้จัดสรรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันไป ตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศตลอดทั้งวิธีการที่จัดสรรงบประมาณเป็นไปตามระบบระเบียบวิธีที่สอดคล้องกับลักษณะทางการเมืองการปกครองของประเทศ กรณีของสหรัฐอเมริกา สถานศึกษายังได้รับการจัดสรรงบประมาณโดยรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลมลรัฐ โดยผ่านสถาบัน/องค์กรอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ในการจัดสรรเงินไปยังสถานศึกษาโดยตรงโดยไม่ผ่านคณะกรรมการบริหารการศึกษาระดับมลรัฐ สัดส่วนของงบประมาณที่จัดสรรไปยังสถานศึกษาจะแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ ขึ้นอยู่กับระดับการตัดสินใจของมลรัฐ โดยปกติค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินเดือนครูจะจัดสรรโดยตรงจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา สำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบำรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่จะจัดสรรผ่านหน่วยงานระดับมลรัฐ ทั้งนี้ในการจัดสรรเงินจากรัฐบาลกลางไปยังสถานศึกษานั้นจะมีการกันเงินส่วนหนึ่งไว้สำหรับการบริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ยิ่งหน่วยงานบริหารที่เกี่ยวข้องมีหลายระดับก็ต้องกันเงินสำหรับการบริหารให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นถ้าจุดเชื่อมต่อของการจัดสรรเงินไปยังสถานศึกษามีน้อยเท่าใดสถานศึกษาก็จะได้รับการจัดสรรเงินมากเท่านั้น ซึ่งจะทำให้การจัดสรรงบประมาณมีประสิทธิภาพและช่วยประหยัดงบประมาณในการบริหารและการกำกับดูแลให้น้อยลง (มาร์ค วิธแรม. 2543: ข)

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544ก : 15-16) กล่าวถึง ระบบงบประมาณในปัจจุบันของประเทศไทย เป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-Based Budgeting) และกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณให้ส่วนราชการเพื่อให้มีความอิสระ และคล่องตัวในการบริหารงบประมาณและการใช้จ่ายเงินของตนอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้จะต้องมีระบบการรายงานและการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือมีการปรับปรุงวิธีการจัดสรรงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินอุดหนุนผู้เรียนรายบุคคล และการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณและการใช้จ่ายเงินให้กับสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงบประมาณ

เปลี่ยนแปลงจากการจัดสรรและการควบคุมดูแลโดยส่วนกลางผ่านกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการ ส่วนภูมิภาค เป็นการจัดสรรให้สถานศึกษาผ่านเขตพื้นที่การศึกษา ในส่วนของการจัดสรรงบประมาณ เงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับจัดสรรจากรัฐ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. งบลงทุนที่ให้แกสถานศึกษาของรัฐ

งบลงทุนเป็นเงินงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้สถานศึกษาของรัฐ เพื่อใช้จ่ายในการลงทุนในโครงการพัฒนาต่าง ๆ โดยการจัดสรรจะมุ่งให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และคำนึงถึงหลักการกระจายความเจริญทางการศึกษาให้ทั่วถึงด้วย

2. งบดำเนินการที่จ่ายให้แก่สถานศึกษาของรัฐ งบนี้แยกออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) งบดำเนินการตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา ตามมาตรา 60(4)

2) งบดำเนินการที่เป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคล ตามมาตรา 60(1) ซึ่งประกอบด้วย

2.1) เงินเดือนครู ผู้บริหารของสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา

2.2) ค่าใช้จ่ายดำเนินการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงินเดือน

งบดำเนินการตามข้อ 2) จะจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวให้แก่ผู้เรียน ซึ่งในทางปฏิบัติอาจจ่ายได้ 3 วิธี คือ

- จ่ายเป็นทุนการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเป็นรายคน (นักเรียนมารับทุนการศึกษาไปจ่ายเป็นค่าเล่าเรียนแก่สถานศึกษา)
- จ่ายเป็นคูปองการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- จ่ายเป็นรายหัวให้แก่สถานศึกษาโดยตรง ตามจำนวนผู้เรียนในสถานศึกษานั้น

งบรายหัวนี้สถานศึกษาจะเอาไปจ่ายเพื่อการศึกษา เป็นค่าสร้างอาคารเรียน หรือจ้างครู (เงินเพิ่มเงินเดือนครู) หรือจ่ายเป็นงบดำเนินการอื่น ๆ เพื่อการศึกษาก็ได้

อย่างไรก็ดี เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ ควบคุม โดยเฉพาะในระยะแรกของการพัฒนาระบบ ในแนวปฏิบัตินี้จึงเสนอให้ใช้จ่ายตามวิธีที่ 3 คือ จ่ายเป็นรายหัวให้แก่สถานศึกษาโดยตรงตามจำนวนผู้เรียน

โดยทั่วไป การจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาให้แก่โรงเรียนหรือท้องถิ่นนั้น ควรยึดรูปแบบหรือวิธีการสร้างความเป็นธรรม (Equity) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ในการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

หลักความเป็นธรรม โดยทั่วไป หมายถึง การกระจายผลประโยชน์และต้นทุนในการดำเนินงานที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

ความเป็นธรรมในแนวนอน (Horizontal equity) หมายถึง การระดมและจัดสรรเงินงบประมาณให้กับทุกท้องถิ่นหรือทุกคน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและปัจจัย

สิ่งแวดล้อม นักเรียนจะได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา รวมถึงความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เป็นจำนวนเท่ากัน

ความเป็นธรรมแนวตั้ง (Vertical Equity) หมายถึง การระดมและจัดสรรเงินงบประมาณให้กับแต่ละท้องถิ่นหรือบุคคล โดยคำนึงถึงพื้นฐานและปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น จัดสรรงบประมาณ ตลอดจนทรัพยากรทางการศึกษาอื่น ๆ ให้แก่กลุ่มเด็กด้อยโอกาสมากกว่าเด็กปกติ หรือจัดสรรเงินอุดหนุนในจำนวนต่างกันสำหรับนักเรียนที่มีฐานะแตกต่างกัน เป็นต้น

นอกจากนี้การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอาศัยหลักการอื่นที่สำคัญรองลงมาประกอบเช่น หลักความพอเพียง (Adequacy) หลักการปฏิบัติได้จริง (Practicality) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ก: 3-2)

4. เกณฑ์ในการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว

เกณฑ์ในการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว มีการกำหนดเกณฑ์ในการจัดสรร และประมาณการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2542ก : 54-55) ได้กล่าวถึง การประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวต่อปีสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ดังนี้

ระดับประถมศึกษา

คิดค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเฉลี่ยรายหัวต่อปีที่สำนักงานประมาณจัดตั้งไว้ โดยใช้ฐานค่าใช้จ่ายของกรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2542 เป็นฐานในการคำนวณค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายของการจัดการศึกษาระดับนี้เท่ากับ 11,849 บาท/คน/ปี จำแนกเป็น

1. งบลงทุน 196 บาท/คน/ปี
2. งบดำเนินการ 11,653 บาท/คน/ปี
 - เงินเดือน 9,891 บาท/คน/ปี
 - ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ สาธารณูปโภค เงินอุดหนุน และรายจ่ายอื่น 1,762 บาท/คน/ปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คิดค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเฉลี่ยรายหัวต่อปีที่สำนักงานประมาณจัดตั้งไว้ โดยใช้ฐานค่าใช้จ่ายของกรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2542 เป็นฐานในการคำนวณค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายของการจัดการศึกษาระดับนี้เท่ากับ 10,424 บาท/คน/ปี จำแนกเป็น

1. งบลงทุน 1,100 บาท/คน/ปี
2. งบดำเนินการ 9,324 บาท/คน/ปี
 - เงินเดือน 7,674 บาท/คน/ปี

- ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ สาธารณูปโภค เงินอุดหนุน และ
รายจ่ายอื่น 1,762 บาท/คน/ปี

- ค่าเล่าเรียน 750 บาท/คน/ปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ

คิดค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเฉลี่ยรายหัวต่อปีที่
สำนักงานประมาณจัดตั้งไว้ โดยใช้ฐานค่าใช้จ่ายของกรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2542 เป็นฐานในการ
คำนวณค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายของการจัดการศึกษาระดับนี้เท่ากับ 11,074 บาท/คน/ปี จำแนกเป็น

1. งบลงทุน 1,100 บาท/คน/ปี

2. งบดำเนินการ 9,974 บาท/คน/ปี

- เงินเดือน 7,674 บาท/คน/ปี

- ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ สาธารณูปโภค เงินอุดหนุน และ
รายจ่ายอื่น 900 บาท/คน/ปี

- ค่าเล่าเรียน 1,400 บาท/คน/ปี

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544ก : 15-16) ได้กล่าวถึง หลักเกณฑ์ในการจัดสรร
งบประมาณรายหัว เป็นดังนี้

ระยะแรก จัดสรรให้ภายในเดือนธันวาคม-มกราคม หรือภายหลังจากที่ได้รับอนุมัติ
เงินงบประมาณแล้วประมาณ 2-3 เดือน เป็นจำนวนร้อยละ 80 ของงบรายหัวรวมทั้งปี

ระยะที่สอง จัดสรรให้ภายในเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม หรือภายหลังจากที่รับการ
ลงทะเบียนเข้าเรียนในภาคการศึกษาแรกแล้วประมาณ 1-2 เดือน เป็นจำนวนร้อยละ 20 ของ
งบรายหัวรวมทั้งปี เพิ่ม/ลดด้วยจำนวนเงินส่วนต่างของงวดแรกกับตัวเลขจำนวนนักเรียน
ที่ลงทะเบียนเรียนจริง

ทั้งนี้ เงินที่จัดสรรเป็นรายหัวดังกล่าวจะต้องหักส่วนที่เป็นเงินเดือนครู ผู้บริหารและ
บุคลากรที่เป็นข้าราชการออกก่อน เพื่อกันส่วนนั้นไว้จ่ายตามระบบการจ่ายเงินเดือนข้าราชการ

ตัวอย่างการจัดสรรเงินรายหัวส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการอื่น เป็นดังนี้ สถานศึกษา
ขออนุมัติงบรายหัวรวมทั้งปี โดยคาดว่าจะมีนักเรียนลงทะเบียนเข้าเรียนจำนวน 200 คน แต่
ปรากฏว่ามีนักเรียนลงทะเบียนเข้าเรียนจริงจำนวน 190 คน และอัตราเงินรายหัว
ที่สำนักงานประมาณใช้เป็นเกณฑ์ในการอนุมัติงบประมาณเท่ากับ 10,000 บาทต่อคน (ตัวเลขสมมติ)
การคำนวณเงินรายหัวเพื่อจัดสรรให้สถานศึกษา จะเป็นดังนี้

ระยะแรก จัดสรรให้จำนวน $200 \times 10,000 \times 80\% = 1,600,000$ บาท

ระยะที่สอง จัดสรรให้จำนวน $(200 \times 10,000 \times 20\%) - (200 - 190) \times 10,000$

เท่ากับ $400,000 - 100,000 = 300,000$ บาท

รวมจัดสรรทั้งปี $1,600,000 + 300,000 = 1,900,000$ บาท $(190 \times 10,000 \text{ บาท/คน})$

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544ข :4) ได้กล่าวถึง การคำนวณค่าใช้จ่ายรายหัว ควร มีแนวทางในการคิดคำนวณ ดังนี้ 1. เงินเดือนครูและบุคลากรทางการศึกษา คิดคำนวณโดยใช้ เกณฑ์อัตราส่วนครู : นักเรียน (1 : 25) และเกณฑ์อัตราส่วนนักเรียน : ห้อง (1 : 40) ตามเกณฑ์ มาตรฐานอัตรากำลังข้าราชการครูในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สำหรับ การคำนวณค่านำหนักจำนวนผู้บริหารต่อนักเรียน ในแต่ละระดับการศึกษา/ประเภทการศึกษา เพื่อ คำนวณหาค่าใช้จ่ายเงินเดือนครูและบุคลากรที่จะจัดสรรไปให้แก่สถานศึกษา 2. งบประมาณการอื่น หารค่าเฉลี่ยรายหัวในแต่ละระดับ/ประเภทการศึกษา โดยคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวที่เป็นฐาน (base unit cost) และค่าใช้จ่ายตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียนในสถานศึกษาดังนี้

- ค่าใช้จ่ายต่อหัวที่เป็นฐาน (base unit cost) เป็นค่าใช้จ่ายรายหัวที่จัดสรรให้เด็กปกติ อย่างเท่าเทียมกันทุกคน โดยคิดคำนวณจากค่าใช้จ่ายในส่วนของงบประมาณการอื่น (ที่ไม่ใช่ เงินเดือน/ค่าจ้างบุคลากร) ที่ต้องใช้ในการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน ในกรณีที่ไม่มีข้อมูล ค่าใช้จ่ายตามเกณฑ์มาตรฐานให้ใช้ค่าเฉลี่ยต่อหัวจากค่าใช้จ่ายจริงที่ใช้ในการดำเนินการ จัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนในแต่ละระดับ/ประเภทการศึกษา

- ค่าใช้จ่ายที่ปรับตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน เป็นค่าใช้จ่ายที่จัดสรรเพิ่มเติมให้แก่ ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ เด็กพิการ เด็กที่ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส เด็กที่มี ความสามารถพิเศษ เป็นต้น

- ค่าใช้จ่ายที่ปรับตามความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา เป็นค่าใช้จ่ายปรับตามความ แตกต่างของขนาดและที่ตั้งของสถานศึกษา โดยการคำนวณหาค่าถ่วงน้ำหนักของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดและที่ตั้งเปรียบเทียบกับขนาดและที่ตั้งของสถานศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุด เพื่อนำไปคำนวณหาค่าใช้จ่ายที่ต้องจัดสรรเพิ่มเติมให้แก่เด็กที่เข้าเรียนในสถานศึกษาที่แตกต่างกัน โดยมีเงื่อนไขว่าสถานศึกษาที่มีขนาดต่ำกว่า 240 คน จะไม่ได้รับการจัดสรรเงินเพิ่มขึ้น เนื่องจาก เป็นขนาดที่ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากร

ตาราง 2 ประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่คำนวณได้จากแต่ละสถานการณ์
ปี 2543-2553

หน่วย : ล้านบาท

	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
สถานการณ์ที่ 1	100,884	101,419	102,249	102,770	102,933	102,806	102,331	101,569
สถานการณ์ที่ 2	118,655	120,016	121,648	123,006	123,889	124,254	123,649	122,655
สถานการณ์ที่ 3	113,458	110,258	107,636	105,111	102,473	99,642	96,975	95,771
สถานการณ์ที่ 4	184,342	178,571	173,774	169,011	164,112	159,031	154,468	152,515
สถานการณ์ที่ 5	196,447	190,812	186,122	181,481	176,815	171,782	167,200	165,211
สถานการณ์ที่ 6	234,018	224,188	216,949	210,285	203,955	197,629	193,501	192,467

หมายเหตุ จากการศึกษาของสำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้ฉายภาพประมาณการงบประมาณในระยะ 10 ปี ข้างหน้าภายใต้สถานการณ์ 6 แบบ คือ 1) สถานการณ์ที่ 1 เป็นการประมาณการตามสภาพปัจจุบัน 2) สถานการณ์ที่ 2 เป็นการประมาณการตามนโยบายของ พรบ. ในเรื่องการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 3) สถานการณ์ที่ 3 เป็นการประมาณการตามภาพ 2 โดยเพิ่มสัดส่วนครูต่อนักเรียนเป็น 1:25 4) สถานการณ์ที่ 4 เป็นการประมาณการตามภาพ 3 โดยมีการเพิ่มเงินเดือนครู 5) สถานการณ์ที่ 5 เป็นการประมาณการตามภาพ 4 โดยมีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มเติม 6) สถานการณ์ที่ 6 เป็นการประมาณการตามภาพ 5 โดยมีการอุดหนุนจากรัฐเพื่อจูงใจผู้เรียนให้เรียนถึงมัธยมปลาย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545ค) .ปมปฏิรูป : รายงานสภาวะการศึกษาไทยต่อประชาชนปี 2545. หน้า 58.

จะเห็นได้ว่ารัฐประมาณการในการจัดสรรงบประมาณในสถานการณ์ที่ 6 มากที่สุด โดยมีเงินอุดหนุนจากรัฐ เนื่องจากรัฐบาลต้องการให้ประชาชนได้เรียนต่อถึงในระดับมัธยมปลาย แต่มีการเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ลดลง ซึ่งแตกต่างจากสถานการณ์ที่ 1 ที่รัฐจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อยกว่า สถานการณ์ที่ 6 เกือบเท่าตัว เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น

เงินอุดหนุนทั่วไปที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดสรรให้โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 3)

เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รายหัว)

เกณฑ์การจัดสรร จัดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษา (ป.1-6) ในอัตรา 1,100 บาท/คน/ปี

วัตถุประสงค์ของการจัดสรร จะต้องสนองตามจุดเน้นของ สพฐ. และสพท. มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากกว่า การปรับปรุงทางกายภาพ

เกณฑ์การจัดสรร จัดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายทุกคน

ในอัตรา ม.ต้น 1,800 บาท/คน/ปี ม.ปลาย 2,700 บาท/คน/ปี

วัตถุประสงค์ของการจัดสรร ให้ใช้จ่ายได้ในรายการต่อไปนี้

รายจ่ายงบบุคลากร

- ค่าจ้างชั่วคราว ตามที่ได้รับอนุมัติให้จ้างได้จากกระทรวงการคลัง

รายจ่ายงบดำเนินการ

- ค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ
- ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา
- ค่าสาธารณูปโภค

รายจ่ายงบลงทุน

- ค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง (เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาของนักเรียน

โดยตรง)

เพื่อให้การใช้จ่ายเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากที่สุด จึงกำหนดให้โรงเรียนแบ่งสัดส่วนของการใช้เงินดังกล่าว ดังนี้

1. งบวิชาการ ในช่วงร้อยละ 60-70 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้
2. งบบริหารทั่วไป ในช่วงร้อยละ 20-30 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้
3. งบสำรองจ่าย ในช่วงร้อยละ 10-20 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้

ทั้งนี้ 3 ส่วนต้องรวมกันได้ 100 %

5. แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา

ความหมายของความเสมอภาคทางการศึกษา

ความเสมอภาคทางการศึกษา มีผู้ให้ความหมายและอธิบาย ไว้ดังนี้

วอลเตอร์ (Walter. 1989: 4) กล่าวถึงความเสมอภาค คือ ความเสมอภาคนั้นจะไม่ปรากฏความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยปกติแล้วกลุ่มต่าง ๆ จะมีลักษณะประชากรตามภูมิหลัง คือ ระดับสังคม วงศ์ตระกูล เพศ เชื้อชาติ ภาษา ที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ใช้เป็นดัชนีที่สำคัญทางการศึกษา โดยความแตกต่างระหว่างกลุ่มและแสดงถึงความไม่เสมอภาคที่ยังมีอยู่ ดังนั้นความเสมอภาคคือการไม่ปรากฏความแตกต่างเหล่านี้แก่โรงเรียนและนักเรียนทุกคน โดยไม่ให้เกิดความแตกต่างกันในภูมิหลังของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน

ความเสมอภาคทางการศึกษา ต้องขจัดความยากจนให้หมดไปและให้มีการกระจายรายได้ดีขึ้น สิ่งสำคัญที่ควรดำเนินการ คือการขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้งนี้เพราะความรู้ความชำนาญ และขีดความสามารถของคนนับว่าเป็นทุนรอนของชีวิตในการเพิ่มพูนรายได้ (การศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจ : การแก้ไขความไม่สมดุล. 2535 : 13)

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536 : 22-23) ตีพิมพ์ข้ออ้างที่แสดงถึงความไม่เสมอภาคทางการศึกษา เช่น

1. ความเสมอภาคที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษา
2. การกระจายโอกาสทางการศึกษา
3. ความเสมอภาคในคุณภาพทางการศึกษา มีความแตกต่างกันระหว่างภาคและระหว่างจังหวัดที่แสดงถึงความไม่เสมอภาคของคุณภาพทางการศึกษา ได้แก่

- ก. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ข. อัตราการตกซ้ำชั้น
- ค. อัตราการออกกลางคัน

4. ความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ

ก. ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนของรัฐที่ต่างสังกัดและระหว่างโรงเรียนของรัฐกับเอกชนผู้เรียนรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในระดับที่ไม่เป็นธรรมเนียมที่จบการศึกษาแล้วจะมีรายได้มาก แต่รับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในโรงเรียนพอ ๆ กับนักเรียนที่จบการศึกษาแล้วจะมีรายได้น้อยกว่า

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537 : 17) กล่าวถึงความเสมอภาคทางการศึกษาว่า ในระบบการศึกษาของประเทศไทย ความเสมอภาคทางการศึกษา นับเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่รัฐต้องการจะให้เกิดขึ้นในทุกระดับการศึกษา ดังปรากฏในนโยบายและมาตรการของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ซึ่งเป็นแผนแม่บทที่ใช้ยึดถือเป็นหลักในการพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา ในช่วงระยะปัจจุบัน ในเรื่องของความเสมอภาคทางการศึกษามักพิจารณากันใน 3 ประเด็น คือ

1. ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา
2. ความเสมอภาคของคุณภาพทางการศึกษา
3. ความเสมอภาคของการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

โดยในแต่ละประเด็น ต่างก็จะมีดัชนีที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาพที่เป็นอยู่ที่แตกต่างกันไป เช่นในเรื่องความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา ดัชนีทางการศึกษาที่ใช้คือ อัตราส่วนของนักเรียนต่อประชากรวัยเรียนในกลุ่มอายุและอัตราการเรียนต่อ ในเรื่องความเสมอภาคของคุณภาพทางการศึกษา ดัชนีทางการศึกษาที่สำคัญ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อัตราการตกซ้ำชั้นและการลาออกกลางคัน วุฒิของครูผู้สอน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน ฯลฯ และในเรื่องความเสมอภาคของการจัดสรรทรัพยากร ดัชนีที่ใช้ในการพิจารณา คือ งบประมาณต่อหัวนักเรียน

ทิม (Tim. 1995: 221-231) ได้แบ่งความเสมอภาคของการกระจายได้ 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ความเสมอภาคในเรื่องของทรัพยากรตัวป้อน (Input) มีคำนิยามดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายรายหัวเท่ากัน (Expenditure per pupil)

2. ความแปรปรวนสูงสุด (Maximum variance) หมายความว่า ความแตกต่างที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ ในเรื่องค่าใช้จ่ายต่อหัว

3. ความต้องการพื้นฐาน (Foundation) หมายความว่า ระดับค่าใช้จ่ายต่ำสุดที่จัดให้นักเรียนแต่ละคน

4. การจำแนก (Classification) หมายความว่า การกระทำอย่างเท่ากันกับนักเรียนทุกคนตามแต่ละกลุ่มความต้องการ หรือความสามารถของเด็ก หรือ ตัวแปรอื่น ๆ

กลุ่มที่ 2 ความเสมอภาคในด้านผลผลิต (Outcome) มีคำนิยาม 4 นิยามคือ

1. การได้รับทรัพยากรขั้นต่ำ (Minimum attainment) หมายความว่า ให้ทรัพยากรอย่างเพียงพอแก่นักเรียนทุกคน จนถึงระดับความต้องการขั้นต่ำสุด

2. ให้โอกาสอย่างเต็มที่ (Full opportunity) หมายความว่า การจัดสรรทรัพยากร ต้องดำเนินอย่างต่อเนื่องแก่นักเรียนทุกคน จนกระทั่งส่วนต่างของนักเรียนลดลงเป็นศูนย์

3. ระดับ (Levelling) หมายความว่า การกระจายทรัพยากรให้นักเรียนจนกระทั่งไม่มีการได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน แลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่มีความแตกต่างกันมากนัก

4. การแข่งขัน (Competition) หมายความว่า การจัดสรรทรัพยากร ควรจัดให้ได้สัดส่วนตามระดับความสามารถของเด็ก (potential)

ข้อสังเกตของการกระจายความเสมอภาคในประเทศไทย มักจะได้หลักค่าใช้จ่ายรายหัวต่อนักเรียนเท่ากันเป็นหลัก มักจะไม่ใช้หลักความต้องการพื้นฐาน หรือความแตกต่าง

วินัย สายสุต (2544 : 23) กล่าวถึงความหมายของความเสมอภาค มีความหมายแตกต่างกัน 2 ประเภท คือ

1. ความเสมอภาคด้านกระบวนการ (Procedural equity)

2. ความเสมอภาคด้านการกระจาย (Distributional equity)

ความเสมอภาคด้านกระบวนการเกี่ยวข้องกับการได้รับการกระทำอย่างเท่าเทียมกันในเรื่องกฎระเบียบและขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ส่วนความเสมอภาคด้านการกระจาย เป็นเรื่องของการกระจายทรัพยากรและโอกาสอย่างเป็นธรรม

เมื่อพิจารณาในด้านความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย 2546 โดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ได้เปรียบเทียบความเสมอภาคทางการศึกษาระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาจากดัชนีการศึกษา ดังต่อไปนี้ 1) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย 2) การเข้าเรียน จากอัตราการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย 3) คุณภาพการศึกษา จากคะแนนเฉลี่ยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในการทดสอบระดับชาติ 4)การบริการการศึกษาจากสัดส่วนนักเรียนต่อครู และสัดส่วนนักเรียนต่อห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2546: 22)

สรุปได้ว่า ความเสมอภาคทางการศึกษา จะต้องคำนึงถึง ความเท่าเทียมกันของนักเรียนทุกคนที่จะได้รับ โอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

5.1 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

ในประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดหลักการหรือความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาไว้ 3 ประเด็น ดังนี้ (ชนิตา รัชพลเมือง. 2534: 194)

1. นักเรียนที่มีความสามารถเหมือนกันควรมีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน
2. เด็กแต่ละคนควรมีส่วนร่วมในทรัพยากรทางการศึกษาเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในศักยภาพ
3. กลุ่มที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ

สมาลี ปิตยานนท์ (2539 : 105-106) กล่าวว่า การศึกษามีส่วนในการสร้างสติปัญญา ทักษะความรู้ ความสามารถ และการประกอบการอาชีพเพื่อหารายได้ในอนาคต ซึ่งการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อสร้างโอกาสให้กับคนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัยอย่างเท่าเทียมกัน ความเชื่อมโยงของการศึกษากับผลต่อความเสมอภาคในเรื่องของโอกาสทางการศึกษา ดังนี้คือ

1. ความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาระหว่างชายและหญิง

โดยทั่วไป ระบบการศึกษาของไทยไม่ได้มีการกีดกันหรือแบ่งแยกโอกาสทางการศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิง ในปัจจุบันผู้เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาเพศชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกันมาก

2. ความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาระหว่างชนบทกับเมือง

โดยทั่วไป ประชากรในชนบทมีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาต่ำกว่าประชากรเมือง สำหรับความสำเร็จของการจัดการประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตราบจนถึงปัจจุบัน จัดได้ว่าอยู่ในขั้นดีมากในแง่ของการจัดให้มีโรงเรียนประถมศึกษาตั้งกระจายอยู่ในพื้นที่ชนบท

3. ความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาระหว่างภาคต่าง ๆ

จงจิตต์ โสภณคณาภรณ์ (2541 : 255-256) กล่าวว่า แนวทางการยึดหลักเกณฑ์ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Mertocratic Apporach) ซึ่งปรากฏทั่วไปในระบบการศึกษานั้น มีผลกระทบต่อความเสมอภาคทางการศึกษา ฉะนั้น หนทางหนึ่งที่ได้รับการเสนอเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาก็คือ การเลือก (Selection Approach) ให้เด็กได้เลื่อนชั้นเรียนที่สูงขึ้นได้ โดยไม่ต้องพิจารณาเกณฑ์ความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ วิธีนี้มุ่งหวังว่าจะสร้างความเป็นธรรมเพื่อคุ้มครองผลกระทบอันจะเกิดจากปัจจัย สิ่งแวดล้อมที่มีต่อโอกาสของเด็ก เช่น ในบางประเทศพยายามส่งเสริมเกณฑ์ที่ให้นักเรียนจำนวนหนึ่งเข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยม โดยไม่คำนึงว่ามาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของแต่ละคนในโรงเรียนประถมเป็นอย่างไร โดยจะกำหนดเป็นเปอร์เซ็นต์จากแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะทำให้จำนวนเด็กจากโรงเรียนประถมในเขตเมืองและชนบทหรือเด็กจากครอบครัวฐานะดีกับเด็กจากครอบครัวฐานะต่ำที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมนั้นไม่แตกต่างกัน

แม็คกินที และฟิช (McGinty; & Fish. 1993: 44) กล่าวว่า สิ่งสำคัญของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษานั้น จะต้องมีการเพิ่มของอุปสงค์ทางการศึกษาและการฝึกอบรมให้แก่กลุ่ม

ผู้หญิง และชนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นผู้เสียเปรียบและเข้าถึงการศึกษาได้ยาก ซึ่งต้องมีความพยายามในการให้กลุ่มเหล่านี้ได้เข้าถึงการศึกษาและการฝึกอบรม

กิลบอร์น และโยเวล (Gillborn; & Youdell. 2000: 2-3) กล่าวถึง ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมกันในสังคม ของสิทธิการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเสรีภาพ แต่ความเสมอภาคมีจุดสำคัญที่กลุ่มเครือข่ายของความยุติธรรมกับเท่าเทียม ความสำคัญของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษานั้น มี 4 ประการคือ

1. ความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงและการจัดหา เกี่ยวข้องกับการเข้าใจเรื่องของความเสมอภาคในโอกาส โดยเน้นถึงสิ่งที่กีดกันการเข้าถึงและการมีส่วนร่วม เช่น การจำกัดในเรื่องเพศ เชื้อชาติ
2. ความเท่าเทียมกันในสภาพแวดล้อม เกี่ยวข้องกับความไม่เท่าเทียมกันในสภาพแวดล้อมจากความไม่เท่าเทียมกันในทางปฏิบัติ นักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนในเรื่องเงิน ระบบการศึกษามีไม่เพียงพอกับความต้องการที่มีอยู่
3. ความเท่าเทียมกันของการมีส่วนร่วมในการบำรุง
4. ความเท่าเทียมกันของผลลัพธ์ของโรงเรียนจะลดลง ถ้าหากไม่ขจัดกลุ่มที่มีความแตกต่างในโรงเรียน ทักษะคิด อัตราการออกการัน

สรุปได้ว่า นักเรียนควรได้รับความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจ และถิ่นที่อยู่อาศัย

5.2 ความเสมอภาคในคุณภาพทางการศึกษา

คุณภาพทางการศึกษา มีผู้ให้ความหมายและอธิบายไว้ดังนี้

ยูเนสโก (Unesco. 1988: 6-7) กล่าวถึง คุณภาพทางการศึกษาหมายความว่า ครอบคลุมถึง ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลลัพธ์ ดังนี้คือ

การนำเข้า (input) คือ ความสามารถ และความรู้พื้นฐานของนักเรียน ทรัพยากรของสถาบัน เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ช่วงเวลาในการสอน และความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันของเนื้อหาหลักสูตรกับความต้องการทางสังคม

กระบวนการ (processes) ประกอบด้วย วิธีการในการสอน ขนาดของห้องเรียน การแนะแนวให้คำปรึกษานักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสร่วมกันในสังคม และโอกาสในการทำวิจัยและพัฒนา

ผลผลิต (output) อาจจะพิจารณา ผลผลิตภาพของนักเรียน การบริการชุมชน และผลการวิจัยของนักเรียน

ศรีนวล สถิตวิทยานันท์ (2542 : 12) กล่าวว่าคุณภาพทางการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และชุมชน โดยอาศัยการอบรมและการจัดการศึกษาที่ดี

คุณภาพทางการศึกษานั้น จะประกอบไปด้วยคุณภาพด้านผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร ซึ่งสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นองค์การมหาชน ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อประเมินคุณภาพมาตรฐานทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดต่าง ๆ โดยได้ระบุไว้ว่า (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ก: 23-24)

หมวด 6 มาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากรคณะกรรมการของสถานศึกษารวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาได้ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข (มาตรา 51 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และให้ใช้ความที่พิมพ์ไว้แทน)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา มาตรา 47-51 สรุปได้ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

และภายนอก ในสถานศึกษาทุกระดับการศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจัดทำรายงานเสนอต่อต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของการประกันคุณภาพภายนอก ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา แต่ละแห่ง โดยสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เมื่อผลการประเมินไม่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ สถานศึกษาต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามมาตรฐานต่อไป

เกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งมาตรฐานที่บ่งบอกถึงการมีคุณภาพทางการศึกษาดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547: 12-19)

มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน

- มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์
- มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
- มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
- มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
- มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานด้านครู มี 2 มาตรฐาน

- มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ
- มาตรฐานที่ 24.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์นักเรียนต่อครู

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ระดับควรปรับปรุง	ระดับพอใช้	ระดับดี
สถานศึกษามีอัตราส่วน นักเรียนต่อครู มากกว่า 25 : 1 หรือ น้อยกว่า 20 : 1	สถานศึกษามีอัตราส่วน นักเรียนต่อครู อยู่ระหว่าง 21 : 1 กับ 24 : 1	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู เท่ากับ 20 : 1

มาตรฐานที่ 24.6 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ภาระงานสอน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ระดับควรปรับปรุง	ระดับพอใช้	ระดับดี
ชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครู 1 คนต่อสัปดาห์ มากกว่า 25 ชั่วโมง หรือ น้อยกว่า 20 ชั่วโมง	ชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครู 1 คน ต่อสัปดาห์ อยู่ระหว่าง 21 ชั่วโมง ถึง 24 ชั่วโมง	ชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครู 1 คน ต่อสัปดาห์ เท่ากับ 20 ชั่วโมง

มาตรฐานที่ 24.7 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ครูต่อห้องเรียน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ระดับควรปรับปรุง	ระดับพอใช้	ระดับดี
ต่ำกว่า 1.0 : 1	ระหว่าง 1.0 : 1 และ 1.4 : 1	1.5 : 1 ขึ้นไป

มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงาน
อย่างมีระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน
ในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อ
การเรียนการสอนต่อการเรียนรู้

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ได้มีการกำหนดเกณฑ์อัตรากำลัง
ข้าราชการครูในสถานศึกษาเพื่อเป็นเกณฑ์ในการคำนวณอัตรากำลังข้าราชการครูในสังกัด
กรมสามัญศึกษา (ศธ1305/467 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2545) ได้กำหนดเกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการ
ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ข)

$$\text{- สายงานการสอน} \quad X = \frac{na}{b}$$

โดย X = จำนวนครูสายงานการสอนทั้งหมด

n = จำนวนห้องเรียน

a = จำนวนนักเรียน : ห้องเรียน (40 : 1)

b = ครู : นักเรียน (1 : 20)

- บุคลากรสนับสนุนการสอน = อัตราจ้าง ประมาณร้อยละ 10 ของครูสายงานการสอน

สรุปได้ว่าคุณภาพทางการศึกษานั้นจะประกอบไปด้วย คุณภาพผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร ซึ่งสามารถสะท้อนได้ถึง คุณภาพการเรียน การสอน และการบริหาร โดยที่การสอนและการบริหาร จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งงานวิจัยเล่มนี้ได้ศึกษาคุณภาพการเรียน การสอน และการบริหารในส่วนที่สามารถวัดได้เป็นเชิงตัวเลข นั่นคือ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน อัตราส่วนชั่วโมงการสอนเฉลี่ยต่อครู 1 คนต่อสัปดาห์ อัตราส่วนครูต่อห้องเรียน และการบริหารงบประมาณ

5.3 ความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

แนวคิดเรื่องทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งมีผู้ให้ความหมาย และอธิบายไว้ดังนี้

อาเหม็ด (Ahmed. 1975: 19-20) กล่าวถึง ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ ทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรกายภาพ และ เวลา

ทรัพยากรทางการเงิน เป็นทรัพยากรที่หามาได้เพื่อการจัดการศึกษา เพื่อใช้จ่ายในสินค้าและบริการ เพื่อดำเนินการทางการศึกษา

ทรัพยากรทางกายภาพ คือ อาคาร อุปกรณ์การเรียน หนังสือ กระดาษ ปากกา ดินสอ ลวด หนีบกระดาษ และวัสดุอื่น ๆ ที่ใช้ในกระบวนการทางการศึกษา

เวลา เป็นทรัพยากรทางการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ซึ่งใช้ไปกับการสอน การบริหาร การวางแผน ที่สำคัญที่สุดคือ ผู้เรียนในกระบวนการศึกษา

ชัยอนันต์ สมุทรวาณิช (2541 : 198) กล่าวถึงรูปแบบการระดมทรัพยากรไว้ว่า ความเสมอภาคกับคุณภาพ ประเด็นอยู่ที่ว่า เป็นไปได้หรือไม่ที่เราจะระดมจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งบรรลุเป้าหมายทั้งสองด้าน คือ มีทั้งความเสมอภาคทางการศึกษาและคุณภาพทางการศึกษา

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544ข : 1) กล่าวว่า ทุนหรือทรัพยากรที่สังคมนำมาใช้เพื่อการศึกษา มาจาก 7 แหล่ง คือ

1. งบประมาณแผ่นดิน มาจากการหารายได้ของภาครัฐ ประกอบด้วย 1) การจัดเก็บภาษีอากร 2) การขายสิ่งของและบริการ 3) รายได้จากรัฐพาณิชย์ และ 4) รายได้อื่น ซึ่งรวมถึงการกู้เงินจากภายในและต่างประเทศในกรณีที่การจัดเก็บรายได้ไม่เพียงพอ

2. เงินช่วยเหลือ/เงินกู้ยืมจากต่างประเทศ จำแนกได้เป็น 2 แหล่ง ประกอบด้วย 1) เงินช่วยเหลือ/เงินกู้ยืมจากต่างประเทศที่ผ่านรัฐบาล อาทิ เงินได้ที่จ่ายเงินจากโครงการเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา 2) เงินช่วยเหลือ/เงินกู้ยืมจากต่างประเทศที่ไม่ผ่านรัฐบาล

3. เงินบำรุงการศึกษา ค่าเล่าเรียนหรือค่าหน่วยกิต และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาเรียกเก็บ

4. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

5. รายได้/ผลประโยชน์จากการใช้ทรัพย์สินของสถานศึกษา

6. เงินที่ผู้ปกครองจ่ายเพื่อการศึกษาแก่ผู้เล่าเรียนนอกเหนือจากค่าเล่าเรียน

7. เงินขององค์การกุศล/มูลนิธิ หรือองค์การสาธารณะที่ใช้เพื่อการศึกษา

สุวัฒน์ มุลเหล็ก (2545 : 41) กล่าวว่า การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้สะท้อนแนวคิดที่สำคัญอยู่ 3 แนวคิด ในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา

1. แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights)

2. แนวคิดการจัดสรรทรัพยากรเพื่อความยุติธรรมทางสังคม (Social Justices)

3. แนวคิดการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม (Equity)

สงบ ประเสริฐพันธุ์ (2546 : 69) กล่าวว่าระบบการศึกษายุคปัจจุบันได้ถูกอิทธิพลทางความคิดจากระบบเศรษฐกิจแบบตะวันตกครอบงำมาโดยตลอด ดังนั้นเมื่อนักการศึกษาหรือนักวิชาการพูดถึงทรัพยากรทางการศึกษา ก็มักจะคิดถึงเรื่องเงินเป็นหลัก งบประมาณของโรงเรียนก็ถูกจัดสรรในรูปเงินและทรัพยากรอื่น ๆ เช่น บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เงินหาซื้อหรือจัดหาได้ สถาบันการศึกษาจะเน้นทรัพยากรอยู่ที่ 4 ประการหรือ 4 Ms คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุดิบ (Material) การจัดการ (Management) ผู้คนจึงมักประเมินหรือวัดคุณภาพโรงเรียนที่จำนวนงบประมาณที่ได้รับ ยิ่งได้รับงบประมาณมากก็ยิ่งสามารถสร้างคุณภาพโรงเรียนได้มาก จึงอาจสรุปได้ว่าเงินมีบทบาทเป็นอย่างมากในการจัดการศึกษามากในปัจจุบัน

มีผู้กล่าวถึงความเสมอภาคในทรัพยากรทางการศึกษา ดังนี้

จรินทร์ เทศวานิช (2536 : 46) กล่าวถึงความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษาว่ามีลักษณะเฉพาะอยู่ 2 ประการ ประการแรก จะต้องจัดสรรแบ่งปันหรือให้ความช่วยเหลือด้วยความเท่าเทียมกันแก่สถาบันการศึกษาหรือนักศึกษาที่มีความเท่าเทียมกันอยู่แล้ว ประการที่สอง จำเป็นต้องจัดสรรแบ่งปัน หรือให้ความช่วยเหลือด้วยความไม่เท่าเทียมกันแก่สถาบันการศึกษาหรือนักศึกษาที่มีความไม่เท่าเทียมกัน นั่นคือ ให้หรือช่วยเหลือด้วยสิ่งของหรือจำนวนที่ไม่เท่ากันแก่บุคคลที่ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเทียมกันมากขึ้น หากพิจารณาในแง่ของการลงทุนทางการศึกษาการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถาบันการศึกษาที่ยากจนควรจะมากกว่าการจัดสรร

งบประมาณให้แก่สถาบันการศึกษาที่มั่งคั่งอยู่แล้ว จึงจะเรียกได้ว่ามีความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษา

จอร์จ และมัวร์ (George; & Maureen. 1991: 244) กล่าวถึง การพิจารณาความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษาว่า การเลือกลงทุนควรคำนึงถึงกฎเกณฑ์ประสิทธิภาพและความเสมอภาค ควบคู่กัน ในส่วนของความเสมอภาคเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนและผลกำไรจากการลงทุน เป็นการกระจายความแตกต่างระหว่างกลุ่มในสังคม ส่วนการลงทุนทางการศึกษานั้น ต้นทุนและผลกำไรเป็นการกระจายอย่างเท่าเทียมกันในแต่ละภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย ความแตกต่างระหว่างเศรษฐกิจ จริยธรรม ก็มีสิทธิที่จะเข้าถึงการศึกษาได้อย่างสะดวก ความไม่เสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาเกิดขึ้นอย่างรุนแรงในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเกิดจากการกระจายของเงินในการ ลงทุนทางการศึกษา จนเกิดคำถาม 4 ข้อซึ่งเราพิจารณานบนพื้นฐานของความเสมอภาค คือ จะทำอย่างไรจึงจะเกิดการกระจายและการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษาในกลุ่มหรือพื้นที่ที่แตกต่างกัน อะไรเป็นผลจากการส่งเสริมการกระจายการศึกษาของรัฐบาล การกระจายต้นทุนและผลประโยชน์และการกระจายผลรวมของรายได้หรือการกระจายสวัสดิการ การลงทุนทางการศึกษาสามารถที่จะจัดสรรความมั่งคั่งของรายได้ และโอกาสระหว่างความได้เปรียบกับความเสียเปรียบระหว่างคนยากจนกับคนมั่งคั่ง การศึกษาจะมีผลอย่างไรต่อสิ่งเหล่านี้ คำถามที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ความเสมอภาคและประสิทธิภาพจะปรากฏให้เห็นในความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท

สรุปได้ว่า ทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญ ก็คือ เงิน หรืองบประมาณทางการศึกษา เพื่อใช้ในการจัดหาทรัพยากรทางกายภาพสำหรับนักเรียน รัฐบาลและสถานศึกษามีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษา โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน ซึ่งนักเรียนที่มีความแตกต่างกันจะต้องได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

5.4 การวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา

การวิเคราะห์ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

อัตราการเรียนต่อก็เป็นดัชนีทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาได้ และใช้กับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป โดยจะต้องพิจารณาจากค่าร้อยละของสัดส่วนระหว่างนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่1 ต่อจำนวนนักเรียนที่เรียนจบในชั้น ป.6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2537: 21)

วิธีการคำนวณ ภายใต้อัตราส่วนที่ต้องการศึกษาความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา มีขั้นตอนการคำนวณและแปลความหมายจากข้อมูล โดยนำข้อมูลในลักษณะที่เป็นจำนวนนับ แปลงให้อยู่ในรูปของร้อยละ แล้วหาสัดส่วนระหว่างนักเรียนที่ได้เข้าศึกษาต่อต่อร้อยละของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวนี้เรียกว่า สัดส่วนของการได้เปรียบเสียเปรียบ (Selectivity index)

Selectivity index นับเป็นดัชนีทางการศึกษาตัวหนึ่งที่สามารถบ่งบอกถึงความเสมอภาคทางการศึกษา โดยถ้าค่าที่ได้มีค่าเท่ากับ 1 ก็จะมีหมายความว่า การจัดการศึกษาในระดับนั้นมีความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาเกิดขึ้น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ใช้การวิเคราะห์อัตราการศึกษาได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 โดยการคำนวณนั้นมีสูตรใกล้เคียงกับ Selectivity index ดังนี้ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 3)

$$\text{อัตราการเรียนต่อชั้นม.1} = \frac{\text{จำนวนนักเรียนชั้นม.1 เข้าใหม่ ปีการศึกษา A}}{\text{จำนวนนักเรียนที่จบชั้นป.6 ปีการศึกษา A - 1}} \times 100$$

การวิเคราะห์ความเสมอภาคในทรัพยากรทางการศึกษา

สถิติที่ใช้วิเคราะห์การกระจายรายได้ หรือการเงินเพื่อการศึกษา มีหลายประการด้วยกัน ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์มักนิยมใช้ คือ โค้งลอเรนซ์ (Lorenz Curve) และ สัมประสิทธิ์จินี (Gini Coefficient) ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

เมธี ครองแก้ว (2523 : 152) กล่าวถึงการวิเคราะห์ความเสมอภาคด้วยสัมประสิทธิ์จินี (Gini Coefficient) เนื่องจากการใช้เส้นลอเรนซ์ในการวัดการกระจายรายได้ทำให้ไม่ค่อยได้สะดวกนัก ถ้าหากมีการเปรียบเทียบสำหรับหลาย ๆ ประเทศ หรือ หลาย ๆ ระยะเวลา เพราะจะต้องลากเส้นลอเรนซ์ขึ้นมาหลาย ในบางกรณีเส้นลอเรนซ์อาจจะตัดกัน ทำให้ยากแก่การเปรียบเทียบ ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้คิดค่าดัชนีหรือค่าสัมประสิทธิ์ของจินี โค้งลอเรนซ์ และสัมประสิทธิ์จินี โดยสูตรเป็นดังนี้

$$G = 1 - \sum_{i=1}^n (Z_i \times P_i)$$

เมื่อ Z_i แทน $y_i + y_{i-1}$

y_i แทน ความถี่สะสมของค่าใช้จ่ายรายหัวทั้งหมดของนักเรียนซึ่งมีค่าใช้จ่ายรายหัวระดับที่ i

P_i แทน ความถี่หรือสัดส่วนของนักเรียนซึ่งได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวระดับ i

i แทน 1,2,...,n = จำนวนชั้นของค่าใช้จ่ายต่อหัวที่ทราบโดย n เป็นจุดสุดท้ายของเส้นลอเรนซ์

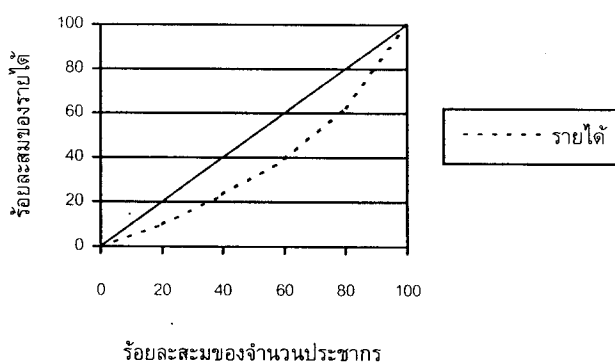
หากค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับศูนย์ก็แสดงว่ามีความเสมอภาคที่สมบูรณ์ ถ้าสัมประสิทธิ์ห่างจากศูนย์ ก็หมายความว่า มีระดับของความแตกต่างจากความเสมอภาค นั่นคือ ค่าของสัมประสิทธิ์ยิ่งน้อยหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่ามีความเสมอภาคมากขึ้น

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และแสง ปิ่นมณี (2529 : 26) กล่าวถึงการวัดความไม่เสมอภาคด้วยเส้น Lorenz Curve ซึ่งเป็นเส้นที่ลากผ่านจุดที่แสดงค่าร้อยละสะสมของสิ่งที่ต้องการหาและเปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งเส้นตรง ที่เรียกว่า เส้นแห่งความเสมอภาค

เส้นโค้งที่ลากได้เส้นแห่งความเสมอภาคนี้เรียกว่า เส้น Lorenz Curve ซึ่งเป็นเส้นที่ลากจากจุดต่าง ๆ ที่คำนวณมาจากค่าร้อยละสะสมของสิ่งที่ต้องการวัด ถ้าเส้น Lorenz Curve นี้อยู่ใกล้ชิดกับเส้นแห่งความเสมอภาค แสดงว่ามีความเสมอภาคมากกว่าเส้นที่อยู่ห่าง

การวัดการกระจายที่ใช้กันมากทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการกระจายรายได้ในสังคมหรือการกระจายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ โค้งลอเรนซ์ (Lorenz curve) และ สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini Coefficient) การวัดที่กล่าวมาจะวัดการกระจายรายได้หรือการศึกษาโดยเปรียบเทียบกับการกระจายที่เสมอภาคที่สุด กล่าวอีกนัยหนึ่งส่วนแบ่งที่ได้รับถูกเปรียบเทียบกับส่วนแบ่งของกลุ่มนั้นที่สมควรจะได้ ถ้ามีการแบ่งอย่างเท่าเทียมกัน (Measuring of Distributional Inequality. 2004 : 1)

โค้งลอเรนซ์ พัฒนาขึ้นโดยนักสถิติชาวอเมริกันชื่อ Max O. Lorenz ในปี ค.ศ. 1905 เพื่อใช้อธิบายความไม่เสมอภาคทางสังคม เป็นเครื่องมือทางรูปภาพที่ใช้แสดงความไม่เสมอภาค โดยจะเปรียบลักษณะการกระจายของความถี่สะสม 2 อย่างไว้ในรูปเดียวกัน หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือนำความถี่ที่เก็บข้อมูลมาได้มาเปรียบเทียบกับความถี่ที่คาดหวังว่าควรจะเป็นเช่น ถ้าทุกกลุ่มได้รับส่วนแบ่งเสมอภาคกัน ตัวอย่างเช่น ร้อยละ 10 ของประชากรจะได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 10 ของทรัพยากรทั้งหมด ร้อยละ 20 ของประชากรจะได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 20 ของทรัพยากรทั้งหมด เป็นต้นี้เรื่อยไป ถ้าเป็นกรณีเช่นนี้ เส้นโค้งลอเรนซ์ถูกลากเป็นเส้นตรงทะแยงมุม ส่วนที่เบี่ยงเบนไปจากเส้นทะแยงมุม จะแสดงถึงความไม่เสมอภาค

ภาพประกอบ 6 โค้งลอเรนซ์แสดงความไม่เสมอภาค

การวิเคราะห์ความหมายของโค้งลอเรนซ์

โค้งลอเรนซ์เกิดขึ้นเมื่อสัดส่วนของตัวแปร 2 ตัวต่างกัน ความโค้งจะเป็นตัวชี้ว่าตัวแปรมีความแตกต่างอย่างไร และขนาดของความแตกต่างจะวัดได้จากกราฟ ตามแนวดิ่งจากเส้นทะแยงมุมถึงโค้งลอเรนซ์

ถ้าร้อยละสะสมของรายได้และร้อยละสะสมของจำนวนประชากรมีค่าเท่ากันตลอด จุดกราฟที่ได้จะเป็นเส้นตรงทำมุม 45 องศา ซึ่งแสดงถึงความเสมอภาคอย่างสมบูรณ์ของการกระจายรายได้ของประชากร หรือเรียกว่าเส้นตรงของความเสมอภาคในอุดมคติ ถ้าเส้นที่กำหนดลงบนกราฟโดยใช้ข้อมูลที่สำรวจได้ อยู่ใกล้เส้นตรงของความเสมอภาคในอุดมคติมาก แสดงว่ามีความเสมอภาคมาก ถ้าห่างกันมาก แสดงถึงความไม่เสมอภาค

สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini Coefficient) เป็นการวัดตัวเลขของความไม่เสมอภาคบนพื้นฐานของโค้งลอเรนซ์ และมักจะคำนวณคู่กันเสมอ โค้งลอเรนซ์จะบอกได้แต่เพียงว่าการกระจายความไม่เสมอภาคเป็นอย่างไร แต่ไม่สามารถบอกวิธีการหรือจำนวนของความไม่เสมอภาคว่าเป็นเท่าไร จึงต้องใช้สัมประสิทธิ์จีนิมาคำนวณแทน

สัมประสิทธิ์จีนิ พัฒนาขึ้นโดยนักสถิติชาวอิตาลีชื่อ Corrado Gini ในปี 1913 เพื่อใช้แสดงวิธีการของความมั่งคั่ง ปัจจุบันได้รับความนิยมและใช้ในงานสังคมศาสตร์เพื่ออธิบายความไม่เสมอภาค สัมประสิทธิ์จีนิเป็นการวัดความไม่เสมอภาคอย่างละเอียดโดยบอกว่าส่วนที่เป็นแรงจูงใจเป็นสัดส่วนเท่าไรของพื้นที่ทั้งหมดที่อยู่ใต้เส้นทะแยงมุม สัมประสิทธิ์จีนินี้นำมาใช้ในการศึกษาจะเหมือนกับสัมประสิทธิ์จีนิที่ใช้กันทั่วไปในการวัดการกระจายรายได้ ความมั่งคั่ง และที่ดิน โดยมีช่วงอยู่ระหว่าง 0 – 1 ถ้าสัมประสิทธิ์จีนิเป็น 0 หมายความว่ามีความเสมอภาคสมบูรณ์ ถ้ามีค่าเป็น 1 หมายความว่ามีความไม่เสมอภาคมากที่สุด ซึ่งอาจจะมียกข้อยกเว้นหนึ่งผูกขาดทรัพยากรที่หายากทั้งหมด ค่าสัมประสิทธิ์จีนิมากเท่าไร ความไม่เสมอภาคจะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

จอร์จ และมัวร์ (George; & Maureen. 1991 : 256) กล่าวว่า Lorenz Curve เป็นโค้งที่ใช้เปรียบเทียบการแบ่งปันของความแตกต่างในภูมิภาค กลุ่ม หรือ แต่ละบุคคล ถ้ากลุ่มประชากรได้รับการแบ่งความเสมอภาค ร้อยละ 10 ของประชากรจะได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 10 ของทรัพยากรทั้งหมด ร้อยละ 20 ของประชากรจะได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 20 ของทรัพยากรทั้งหมด เป็นต้นไปเรื่อย ๆ ในลักษณะนี้โค้งลอเรนซ์ สามารถวาดเป็นเส้นทะแยงมุม แต่ถ้าเส้นออกห่างจากเส้นทะแยงมุม จะแสดงถึงความไม่เสมอภาค

ธนาคารโลก (Worldbank. 2004: 1) การวัดความไม่เสมอภาคโดย สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini - Coefficient) นี้ เป็นการวัดความไม่เสมอภาคอย่างเป็นปกติ ค่าสัมประสิทธิ์จะอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 หากสัมประสิทธิ์มีค่าเท่ากับ 0 แสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคอย่างสมบูรณ์ หากเข้าใกล้ 1 แสดงให้เห็นถึงความไม่เสมอภาค

สามารถนำเสนอ พื้นที่ระหว่างสัมประสิทธิ์จีนิกับโค้งลอเรนซ์ และเส้นของความเสมอภาค โค้งลอเรนซ์ในแกนตั้งคือสัดส่วนสะสมของรายได้ แกนนอนเป็นการกระจายของประชากร เช่น ร้อยละ 40 ของประชากรได้รับร้อยละ 40 ของรายได้ทั้งหมด ถ้าแต่ละบุคคลมีรายได้เหมือนกัน

ผลรวมของเส้นเสมอภาคของการกระจายจะเป็นเส้นตรง เป็นเส้นตรงแห่งความเสมอภาค ถ้ารายได้เป็นความเสมอภาคอย่างสมบูรณ์ โค้งลอเรนซ์กับเส้นแห่งความเสมอภาคจะเป็นเส้นเดียวกันและสัมประสิทธิ์จะเป็นศูนย์

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษานั้นสามารถใช้ อัตราการเรียนรู้ต่อ, Selectivity index เพื่อแสดงถึงสัดส่วนของความเสมอในโอกาสทางการศึกษา หากมีค่าเท่ากับ 1 แสดงว่ามีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาอย่างสมบูรณ์ และ การวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการเงิน งบประมาณโรงเรียนก็สามารถวิเคราะห์จาก โค้งลอเรนซ์และสัมประสิทธิ์นี้ เพื่อวิเคราะห์ถึงการกระจายงบประมาณทางการศึกษา หากมีค่าเท่ากับ 0 จะแสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคอย่างสมบูรณ์

6. นโยบายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.1 การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา

การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เป็นแนวทางที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ เพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ได้กำหนดตัวแปรสำคัญที่จะนำมาใช้ในการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา 6 ตัวแปร ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 7-9)

1. จำนวนประชากร สามารถใช้เป็นตัวแปรหลักได้ โดยการกำหนดจำนวนประชากรในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาควรมีจำนวนใกล้เคียงกัน สำหรับเขตพื้นที่การศึกษาปกติทั่วไป จำนวนประชากรในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาควรมีประมาณ 150,000 – 200,000 คน ยกเว้นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะ จำนวนอาจมากน้อยต่างกันได้
2. ความหนาแน่นของประชากร จำนวนประชากรต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ ให้พิจารณาให้เกิดความเหมาะสมกับพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ ที่มีอัตราความหนาแน่นมากเป็นพิเศษกับพื้นที่ที่มีอัตราความหนาแน่นน้อยมาก ซึ่งจำเป็นต้องมีเกณฑ์พิจารณาที่แตกต่างจากพื้นที่ที่มีอัตราความหนาแน่นของกลุ่มปกติส่วนใหญ่ทั่วไป ทั้งนี้การใช้ตัวแปรนี้ ควรพิจารณาควบคู่กับตัวแปรอื่น
3. จำนวนสถานศึกษา จำนวนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาควรมีจำนวนสถานศึกษาใกล้เคียงกัน มีจำนวนไม่มากเกินไปเพื่อการประสานงานทั่วถึง โดยมีข้อเสนอนี้จำนวนประมาณ 50-100 สถานศึกษาต่อเขตพื้นที่การศึกษา และควรมีสถานศึกษาให้บริการทุกระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ลักษณะภูมิศาสตร์ การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร กลุ่มลักษณะของสภาพพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยขนาดพื้นที่ สภาพลักษณะพื้นที่ เช่น การเป็นที่ราบภูเขา หรือ เกาะ เป็นต้น

สภาพเส้นทาง ระยะทาง เวลาที่ใช้ และรูปแบบวิธีการของการเดินทาง และการติดต่อสื่อสารภายในพื้นที่ หรือสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

5. เขตอำเภอ หมายถึง อาณาเขตการปกครองระดับอำเภอ ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย ให้คำนึงถึงเขตการปกครองระดับอำเภอ เพื่อความสะดวกในการประสานงานระหว่างหน่วยราชการในพื้นที่ และความคุ้นเคยโดยเฉพาะคนในพื้นที่ชนบท อำเภอขนาดเล็กมากและใหญ่มาก ไม่ควรกำหนดเป็นหนึ่งเขตพื้นที่การศึกษา และอำเภอขนาดเล็กมากรวมกับอำเภออื่นได้ แต่ไม่ควรนำอาณาเขตบางส่วนของสองอำเภอมารวมกัน

6. ลักษณะเฉพาะทางสังคมวัฒนธรรม ความเป็นลักษณะของชุมชน ที่มีเอกลักษณ์หรือความเฉพาะของด้านสังคม ความเป็นอยู่ เชื้อชาติ ประเพณี วิถีชีวิต หรือวัฒนธรรม เป็นต้น ให้คำนึงถึงความต้องการ และความรู้สึกของชุมชนมิให้เกิดความแปลกแยกขัดแย้ง ตัวแปรนี้ควรให้คนในพื้นที่พิจารณาเป็นหลัก

6.2 ข้อมูลทั่วไปของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครนับเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีความเป็นเมืองสูง ทำให้เกิดการย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก นำไปสู่การจัดการสนับสนุนการศึกษาในหลายระดับการศึกษา มีจำนวนโรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวนถึง 1,637 โรงเรียน แบ่งเป็นสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม:กรมประชาสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร:สำนักงานการศึกษา กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวง:สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงคมนาคม กระทรวงกลาโหม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ค : 28)

6.3 เป้าหมายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มประชากรทั้งหมดที่อยู่ในกลุ่มอายุของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหมายถึง 3-17 ปี จำแนกเป็นกลุ่มอายุตามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น 4 กลุ่ม คือ อายุ 3-5 ปี เป็นระดับก่อนประถมศึกษา อายุ 6-11 ปี เป็นระดับประถมศึกษา อายุ 12-14 ปี เป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ อายุ 15-17 ปี เป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ได้บัญญัติสิทธิและเสรีภาพด้านการศึกษาของปวงชนชาวไทยไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และในบทเฉพาะกาลมาตรา 335(3) ได้กำหนดให้รัฐธรรมนูญประกาศใช้ ดังนั้น รัฐจะต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้และต้องเตรียมการให้พร้อมที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของไทยที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนชาวไทยให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญกล่าวคือ มาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน

ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย" เพื่อเป็นการตอบสนองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ จึงเป็นหน่วยงานที่จะต้องมารวมกันเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยในปีการศึกษา 2546 มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 175 แห่ง จำนวนโรงเรียนในสังกัด 32,731 โรงเรียน จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2,182,669 คน มัธยมปลาย 978,847 คน อัตราส่วนนักเรียน : ครู เท่ากับ 21 : 1 อัตราส่วนนักเรียน : ห้องเรียน เท่ากับ 25:1

สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 เป็นโรงเรียนประถมศึกษา 38 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา 118 โรงเรียน แต่ไม่มีนักเรียน 2 โรงเรียน โรงเรียนสงเคราะห์ 1 โรงเรียน และ โรงเรียนพิเศษ 2 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 149)

นอกจากนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาไว้หลายด้านด้วยกัน ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลงานวิจัยฉบับนี้ จึงได้นำเสนอโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ง: 5, 7)

- สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน เป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. สุขศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

- เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง
โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

6.4 นโยบายการรับเด็กนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ออกประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติใหม่เกี่ยวกับการรับนักเรียนในสังกัด สพฐ. ประจำปีการศึกษา 2547 โดยมีมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่ละจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการรับนักเรียนของจังหวัดขึ้น เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติการรับนักเรียนร่วมกันทั้งจังหวัด ในระหว่างที่ยังไม่มีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาทางสพท.จะปฏิบัติหน้าที่แทนไปก่อน พร้อมทั้งให้โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ทุกแห่งรับนักเรียนในแต่ละระดับดังนี้ (สารคดีข่าว. 2547: 18)

ชั้นปฐมวัย ให้รับเด็กอายุ 4-5 ขวบ ที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการเข้าเรียนทุกคน โดยไม่มีการสอบวัดความสามารถทางวิชาการ ถ้าไม่เต็มให้รับเด็กนอกเขตฯได้ แต่ถ้าหากมีเด็กเกินให้ใช้วิธีการจับสลาก ชั้นป.1 ให้รับเด็กที่อายุย่างเข้าปีที่ 7 หรือจบการศึกษาชั้นปฐมวัยที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการเข้าเรียนทุกคน โดยไม่มีการสอบวัดความสามารถทางวิชาการ ถ้าไม่เต็มให้รับเด็กนอกเขตฯได้ แต่ถ้าสมัครเกินให้ใช้วิธีการจับสลากและต้องประสานผ่านกับโรงเรียนใกล้เคียงเพื่อจัดหาที่เรียนให้เด็กได้เข้าเรียนทุกคน

สำหรับการรับชั้น ม.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่ (สพท.) จะทำการสำรวจรายชื่อนักเรียน ป.6 ภายในเขตพื้นที่เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการรับนักเรียนของจังหวัดเพื่อหาที่เรียนให้ทุกคนที่ได้รับการจัดสรรโอกาสโดยไม่มีการคัดเลือก ในขณะที่เดียวกันก็ให้แต่ละโรงเรียนกำหนดเขตพื้นที่บริการ โดยต้องเสนอสัดส่วนจำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่บริการที่จะเปิดให้มีการจับสลากและรับจากการคัดเลือก

สำหรับการรับ ม.4 ถ้าเป็นโรงเรียนที่จัดสอนทั้ง ม.ต้น และ ม.ปลาย ให้รับเด็กที่จบ ม.3 ของตนเองเข้าเรียนทุกคน แต่ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนจากที่อื่นด้วยโดยใช้วิธีสอบคัดเลือก ส่วนโรงเรียนที่เปิดเฉพาะ ม.ปลาย ให้รับนักเรียนเข้าเรียน ม.4 โดยการสอบคัดเลือก 70% โควต้า 20% ความสามารถพิเศษ + เก่งงานพิเศษไม่เกิน 10%

เปอร์เซ็นต์การรับเด็กเข้าเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 สัดส่วน ดังนี้

1. (70:30) พื้นที่บริการไม่น้อยกว่า 70% คัดเลือก 30% (สอบ 20% ดูจากคะแนน Nation Test : NT + ความสามารถพิเศษ 5% + นักเรียนเก่งงานพิเศษ 5%)
2. (60:30:10) พื้นที่บริการไม่น้อยกว่า 60% คัดเลือก 30% (สอบ 20% ดูจากคะแนน NT + ความสามารถพิเศษ 5% + นักเรียนเก่งงานพิเศษ 5%) จับสลากนอกพื้นที่ 10%

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเสมอภาคในการได้รับโอกาสทางการศึกษา

สุภางค์ จันทวานิช (2522 : 20-24) ได้ทำการวิเคราะห์เรื่อง ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา โดยวิเคราะห์การกระจายของโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแต่ละภูมิภาค จำแนกตามอาชีพของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ผลการวิเคราะห์พบว่า ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อของนักเรียนที่บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครอง ประกอบอาชีพแตกต่างกันมีไม่เท่ากัน นักเรียนที่มีบิดา หรือมารดาหรือผู้ปกครอง ประกอบอาชีพนักธุรกิจ อุตสาหกรรม พ่อค้า เสมียน ลูกจ้าง ข้าราชการชั้นประทวน จะมีโอกาสเข้าเรียนได้มากกว่านักเรียนที่มีบิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร และกรรมกร และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างภาค ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีการกระจายโอกาสของนักเรียนที่มีบิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครอง ประกอบอาชีพแตกต่างกันได้เท่าเทียมกันมากที่สุด รองลงมา คือ ภาคใต้ และภาคเหนือ และภาคกลางมีการกระจายของโอกาสอย่างไม่เป็นธรรมมากที่สุด

ในมัธยมศึกษาตอนปลาย มีโอกาสเข้าเรียนต่อของนักเรียนที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ประกอบอาชีพแตกต่างกันมีไม่เท่ากัน นักเรียนที่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ประกอบอาชีพเกษตรกร และกรรมกร มีโอกาสการเข้าเรียนต่อน้อยกว่าบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ประกอบอาชีพนักธุรกิจ อุตสาหกรรม พ่อค้า เสมียน ลูกจ้าง ข้าราชการชั้นประทวน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างภาค ในภาคใต้ จะมีการกระจายของโอกาสของนักเรียนที่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ประกอบอาชีพแตกต่างกันได้เท่าเทียมกันมากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ และภาคกลางมีการกระจายของโอกาสอย่างไม่เป็นธรรมมากที่สุด

โสภาวดี วิริยะลาภสกุล (2546 : 84) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาอันเนื่องมาจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันเนื่องมาจากการจัดสรรเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของนิสิตผู้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยใช้โคลงเรนซ์และดรรชนีจีนี้ ดรรชนีคูชเนสท์ สรุปได้ว่า มีความเสมอภาค อาจเป็นเพราะการจัดสรรเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปสู่ นิสิตผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมพยายามให้การจัดสรรเงินไปยังนิสิตผู้กู้ยืมเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้ทุกคนได้รับหมด โดยการนำเงินที่ได้รับจัดสรรมาเฉลี่ยตามจำนวนนิสิตที่ขอกู้ และสัมประสิทธิ์ความแปรผัน ของนิสิตที่ขอกู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ตั้งแต่ปี 2539-2545 สรุปได้ว่า ในปี 2539 มีความเสมอภาคมากที่สุด อาจเป็นเพราะปีแรกที่มีการให้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและมีจำนวนผู้กู้ยืมเงินกองทุนเป็นจำนวนน้อย

ความเสมอภาคในการได้รับโอกาสทางการศึกษานั้น ยังมีความไม่เท่าเทียมกันอยู่ เนื่องจากอาชีพของบิดามารดา มีส่วนสำคัญในการได้รับโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน โดยบิดามารดาซึ่งมีอาชีพที่มีรายได้สูงก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงกว่า ผู้เรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพที่มีรายได้ต่ำ และถิ่นที่อยู่ก็ยังทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสทางการศึกษา

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคในการได้รับคุณภาพทางการศึกษา

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2527 : 106-107) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การกระจายเชิงปริมาณของครูประถมศึกษา : ผลกระทบที่มีต่ออัตราการเลื่อนชั้นและความสามารถพื้นฐานของนักเรียน ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพใน 3 ด้าน พบว่า

1. อัตราส่วนนักเรียนต่อครู พิจารณาโดยเฉลี่ยทั้งภาคแล้ว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูสูงที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา (25) ส่วนภาคอื่น ๆ นั้นมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทั้งสิ้น โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาในภาคกลาง จำนวน 15 จังหวัด แสดงว่าโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังขาดอัตรากำลังครูอีกมาก ซึ่งควรที่จะได้รับอัตรากำลังครูเพิ่ม ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาในภาคใต้และภาคกลางทุกจังหวัดมีอัตรากำลังครูไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา

2. อัตราส่วนครูต่อห้องเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา (1.5) ทั้งสิ้น โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสองจังหวัดในภาคกลาง (ชลบุรี และกาญจนบุรี) ถ้าพิจารณาในแต่ละภาคแล้วจะเห็นได้ว่าจำนวนครูที่มีอยู่ไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียนที่มี

3. การกระจายปริมาณครูที่มีผลต่อการเลื่อนชั้นนักเรียน จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ความแปรปรวน โรงเรียนประถมที่มีอัตรากำลังครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและจำนวนห้องเรียนก็มีแนวโน้มที่โรงเรียนเหล่านั้นจะมีอัตราการเลื่อนชั้น มีค่าเฉลี่ยของความสามารถพื้นฐานทั้งด้านคณิตศาสตร์และภาษาไทยสูง และโรงเรียนประถมศึกษาที่ขาดอัตรากำลังครูมีแนวโน้มที่มีอัตราเลื่อนชั้น มีค่าเฉลี่ยของความสามารถพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์และภาษาไทยต่ำ

ความเสมอภาคในคุณภาพทางการศึกษายังมีความไม่เท่าเทียมกันอยู่ในระหว่าง ภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งการกระจายจำนวนครูยังมีไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้อัตราส่วนครูต่อนักเรียนยังมีผลต่อความสามารถพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์และภาษาไทยของผู้เรียนอีกด้วย

7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเสมอภาคในการได้รับการจัดสรรทรัพยากร

ทางการศึกษา

สุภมนัส ภารพ (2528 : 94) ได้ทำการศึกษาเรื่องเปรียบเทียบต้นทุนในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญของโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน : ศึกษาเฉพาะกรณีของกรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนของสถานศึกษาแสดงว่าต้นทุนอันเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการของโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 75 จะจ่ายให้บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ส่วนค่าใช้จ่ายในหมวดค่าใช้สอย วัสดุ ครุภัณฑ์ รองลงมาประมาณร้อยละ 15 ส่วนที่เหลือเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เมื่อพิจารณาโดยเฉลี่ยแล้ว ค่าใช้จ่ายดำเนินการของโรงเรียนรัฐบาลยังต่ำกว่าโรงเรียนเอกชน

นิยม เสรีรัตน์ (2529 : 100-103) ได้ทำการศึกษาเรื่องความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 โดยวิเคราะห์เงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ปีการศึกษา 2521, 2523 และ 2525 และเพื่อประเมินความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาของเงินงบประมาณ และยอดรวม งบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ตามขนาด และสภาพที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาโดยส่วนรวมเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ เป็นค่าใช้จ่ายสูงสุด ระหว่างร้อยละ 57.03 – 65.38 แต่อัตราส่วนในการเพิ่มมีแนวโน้มลดลง ค่าใช้จ่ายหมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้างเป็นอันดับสอง ระหว่างร้อยละ 30.50-38.24 และมีอัตราส่วนในการเพิ่มมีแนวโน้มสูงขึ้น

2. ค่าใช้จ่ายรายหัวในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามขนาดและสภาพที่ตั้งที่เพิ่มขึ้นทุกปี การศึกษาที่ศึกษา ถ้าเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวนักเรียนในโรงเรียนมัธยม ตามขนาดและสภาพที่ตั้งในปีการศึกษาที่ศึกษา พบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวนักเรียนในโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก สูงสุด โรงเรียนมัธยมขนาดกลางเป็นอันดับสอง โรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ต่ำสุด และโรงเรียนที่ตั้งนอกเขตเมืองสูงกว่าโรงเรียนที่ตั้งในเขตเมืองทุกปีการศึกษา

เฉลิมชัย รัตนประยูร (2535 : 117) ศึกษาความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า การพิจารณาการลงทุนทางการศึกษา โดยเงินทั้งสองประเภทรวมกัน ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนส่วนกลางมีการลงทุนต่อหัวนักเรียนสูงกว่าโรงเรียนขนาดและภูมิภาคอื่น ซึ่งมาจากการที่โรงเรียนขนาดเล็กได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนคิดเป็นค่าเฉลี่ยรายหัวสูง โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนส่วนกลางก็มีลักษณะเดียวกันคือมีการลงทุนต่อหัวสูง ทั้งจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ

ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กหรือโรงเรียนในระดับตำบลได้มีการจัดสรรทรัพยากรให้มากกว่าขนาดอื่น ซึ่งทำให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

กรมสามัญศึกษา (2540 : 62-63) ได้ทำการวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ค่าใช้จ่ายในการจัดการมัธยมศึกษาสามารถแยกได้เป็น 3 ส่วนคือ

1. ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนในฐานะเป็นสถาบันการศึกษา มี 2 ประเภท ที่สำคัญ คือ ด้านการลงทุน (Capital Cost) และการดำเนินการ (Operating Cost) หากพิจารณาค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นด้านการดำเนินการ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินเดือนงบกลาง ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ และค่าสาธารณูปโภค ซึ่งโรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะระดับ ม.ปลาย โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนที่ต้องจัดหาที่ดิน สร้างสิ่งก่อสร้างและจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ ทั้งประเภททั่วไปและเฉพาะโรงเรียนต้องมีค่าใช้จ่ายสูง เช่นโรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะระดับ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนเกิดใหม่ที่อยู่ในท้องถื่นห่างไกล เช่น นอกเขตสุขาภิบาล

2. ค่าใช้จ่ายของนักเรียน ครอบคลุมทั้งค่าใช้จ่ายส่วนตัวและเพื่อการศึกษา โดยนักเรียนระดับมัธยมปลาย โดยเฉพาะแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ เช่น โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ มีค่าใช้จ่ายสูงที่สุด โดยเฉลี่ย 46,202.16 บาทต่อคนต่อปี รองลงมาเป็นนักเรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนมัธยมปลาย มีค่าใช้จ่าย 33,122.20 บาทต่อคนต่อปี โรงเรียนที่เปิดสอนทั้งระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย โรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะ มัธยมต้น ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 94.11 - 95.57 เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว

3. ค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง จะคล้ายกับค่าใช้จ่ายของนักเรียน เนื่องจากเป็นข้อมูลที่สอบถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองต้องจ่ายให้นักเรียน แต่จะแตกต่างกันตรงรายละเอียดของจำนวนเงิน

บุญทิวา สิริรังศรี (2541 : 6) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 ผลการศึกษาพบว่า การลงทุนทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไม่ได้กำหนดให้ความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แก่คณะต่าง ๆ ทำให้การดำเนินการจัดสรรงบประมาณ ภายใต้วงเงินที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงบประมาณ สู่คณะต่าง ๆ นั้น มีความแตกต่างกันและอาจก่อให้เกิดความเสมอภาคหรือไม่เสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในระดับคณะขึ้นได้

การจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งรัฐได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และมีความเสมอภาคเป็นที่พึงพอใจ โดยโรงเรียนขนาดเล็กจะได้รับการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ซึ่งก็เป็นไปตามหลักของความเสมอภาคโดยจะต้องจัดสรรงบประมาณให้แตกต่างกันในโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน

ความเสมอภาคในทรัพยากรทางการศึกษา ยังพบว่าเกิดความไม่เท่าเทียมกันตามขนาดของโรงเรียน และในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ส่วนใหญ่โรงเรียนจะใช้เงินงบประมาณมากกว่าเงินนอกงบประมาณ และเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นส่วนของงบดำเนินการมากกว่างบลงทุน

โรงเรียนที่มีขนาดเล็กจะมีค่าใช้จ่ายต่อนักเรียนสูงกว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ และนักเรียนในระดับมัธยมปลายสายวิทยาศาสตร์จะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่านักเรียนระดับมัธยมต้น แผนการเรียนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัว โดยในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์จะมีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสูงกว่าแผนการเรียนอื่น ๆ

งานวิจัยต่างประเทศ

โจเซฟ (Joseph. 1988: 244) ได้ทำการวิจัยเรื่องการกระจายรายได้ของ Ivory Coast (ชื่อประเทศในแอฟริกาตะวันตก) : บทบาททางการเงินของการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่าความสำเร็จทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของ Ivory Coast นำมาสู่การลงทุนทางการศึกษาในรัฐ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และนักเรียนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา แต่ไม่สามารถเข้าสู่สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศได้ การเงินของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในชาติ มีการจัดเก็บภาษีอย่างหนักโดยชาวไอวอรีโคสต์เป็นผู้รับผิดชอบในการเสียภาษี เนื่องจากระบบการศึกษา คือการเลือกเด็กจากประเภทของผู้เสียภาษี เราสามารถประเมินความเสมอภาคทางการเงินในมหาวิทยาลัย พบว่า การจ่ายภาษีเพื่อการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยได้ผลประโยชน์มากกว่าการให้ภาษีเพื่อรัฐบาล

อย่างไรก็ตามระหว่างชีวิตของพวกเขา การศึกษาจะให้ผลตอบแทนมากกว่าต้นทุนที่เสียไปเพื่อการศึกษา ภายใต้นโยบายทางการเงินเพื่อการศึกษา โดยกลุ่มที่มีรายได้สูงกว่าจะต้องกระจายรายได้เพื่อการศึกษา

เฮียมยอง (Haemyoung. 1999: 152) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาของรัฐบาลบนความเสมอภาคทางการศึกษา และการเจริญเติบโตของทุนมนุษย์ในท้องถิ่น : การคำนวณทางการเงินโดยรูปแบบดุลยภาพทั่วไป ของเกาหลี

โดยผลของความเสมอภาคทางการศึกษาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลกลาง โดยยกภาระรับผิดชอบทางการเงินไปยังรัฐบาลท้องถิ่น พบว่า

1. การใช้จ่ายทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นของรัฐบาลกลาง จะทำให้เด็กในระดับประถมศึกษาได้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา หากรัฐบาลเห็นความสำคัญของความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ก็ควรใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น

2. ภาระรับผิดชอบทางการเงินที่เพิ่มขึ้นในรัฐบาลท้องถิ่น ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการลดลงของอัตราส่วนการเข้าเรียนสำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา ซึ่งรัฐบาลกลางควรยอมรับผลของความเสมอกำลังกล่าวเพื่อดัดสินใจรับผิดชอบจากรัฐบาลท้องถิ่น

3. ความแปรผันทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าหากรัฐบาลกลางใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น อัตราการเข้าเรียนของระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่ามัธยมศึกษาอาจจะลดลง

4. เมื่อรัฐบาลกลางใช้จ่ายเงินทางการศึกษาลดลง จะเกิดความไม่เท่าเทียมกันในทุนมนุษย์ในท้องถิ่น และทำให้เกิดการโยกย้ายออกนอกท้องถิ่น

ระบบภาษีเป็นส่วนหนึ่งของความไม่เสมอภาคทางการศึกษา เนื่องจากรัฐใดที่มีความมั่งคั่งจะเสียภาษีมาก ก็จะมีการกระจายของเงินในรัฐนั้นเพื่อการศึกษามาก แต่ถ้ารัฐใดมีความมั่งคั่งไม่มากนัก การกระจายเงินเพื่อการศึกษา ก็จะน้อย ซึ่งควรมีการกระจายเงินเพื่อการศึกษาให้เกิดความเท่าเทียมกัน และส่วนหนึ่งผู้ที่ได้รับประโยชน์ใช้ผู้เรียนแต่กลับกลายเป็นผู้เสียภาษี จึงควรนำไปสู่การปรับปรุงฐานภาษีเสียใหม่ เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาของรัฐบาล กล่าวได้ว่า หากมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น จะนำไปสู่ความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งในการใช้จ่ายเงินเพื่อศึกษานั้นต้องพิจารณาอัตราดอกเบี้ยในขณะนั้นด้วย เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยมีอิทธิพลต่อการลงทุนในมนุษย์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546 ในบทนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาของนักเรียน ในการ ได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา พ.ศ. 2542-2546 ได้แก่

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 38 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 116 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2542-2546 ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 4,629,850 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 3,738,591 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546 ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 404,748 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 จำนวน 351,368 คน

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการได้รับคุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรร ทรัพยากรทางการศึกษา พ.ศ. 2542-2546 ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,120,702 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวนนักเรียนตามขนาดโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วน แล้วนำมาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random method) ได้ดังนี้

ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง		
ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)
5	24	5	5	22,220
6	40	6	14	135,498
7	48	7	21	293,028
รวม	112	รวม	40	450,746

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสำรวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาของนักเรียน ในการได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา โดยแบบสำรวจแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสำรวจเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน ลักษณะของแบบสำรวจเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด เกี่ยวกับ ขนาดของโรงเรียน จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 จำนวนครู จำนวนห้องเรียน จำนวนชั่วโมงการสอนของครูต่อสัปดาห์ ปีการศึกษา 2542-2546

ตอนที่ 2 แบบสำรวจเกี่ยวกับ งบวิชาการ งบบริหารทั่วไป และงบสำรองจ่าย ด้านรายรับและรายจ่าย ปีงบประมาณ 2542-2546 ลักษณะของแบบสำรวจเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 แบบสำรวจเกี่ยวกับ เงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ ด้านรายจ่าย ปีงบประมาณ 2542-2546 ลักษณะของแบบสำรวจเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสำรวจ
2. นำแบบสำรวจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้อง พร้อมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ตามคำนิยามศัพท์

3. ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสำรวจในประเด็นความครอบคลุมเนื้อหา (Content Validity) เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์ผลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2 และ 3
2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเงินงบประมาณ ด้านงบดำเนินการที่รัฐได้จัดสรรให้แก่สถานศึกษา โดยเก็บข้อมูลจากกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. รวบรวมข้อมูลนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สำเร็จการศึกษาทั่วประเทศ และเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ในแต่ละปีที่ทำการศึกษา จากข้อมูลเชิงสถิติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสำรวจให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 โรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนตอบแบบสำรวจแล้วส่งกลับคืนมาให้ผู้วิจัย และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Excel 97

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

- การวิเคราะห์ข้อมูล กระทำโดยการศึกษา และวิเคราะห์เกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546 ตามความมุ่งหมายที่ 1 กระทำโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ และสัดส่วน โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน โดยคำนวณเงินงบประมาณ ในส่วนของงบดำเนินการ ที่โรงเรียนได้รับตามระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย หาดด้วยจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับการศึกษา แต่ละปีการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์การได้รับการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน เปรียบเทียบตามระดับการศึกษา แต่ละปีการศึกษา กระทำโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ และสัดส่วน

- การวิเคราะห์ข้อมูล กระทำโดยการศึกษาวិเคราะห์การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนทั่วประเทศ พ.ศ. 2542-2546 ตามความมุ่งหมายที่ 2 กระทำโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (Percentage) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน โดยหาสัดส่วนของจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษาของรัฐบาล และเอกชนต่อจำนวนนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐบาล และเอกชน ในแต่ละปีการศึกษา กระทำโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (Percentage)

ขั้นตอนที่ 2 หาสัดส่วนของจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาของรัฐบาล และเอกชนต่อจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐ และเอกชน ในแต่ละปีการศึกษา กระทำโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (Percentage)

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนโดยนำสัดส่วนที่หาได้ในขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาวิเคราะห์ กระทำโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ร้อยละการเรียนรู้ต่อ

- การวิเคราะห์ข้อมูล กระทำโดยการศึกษา และวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา ทั้งในการได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2542-2546 ตามขนาดโรงเรียน ตามความมุ่งหมายที่ 3 กระทำโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (Percentage), โค้งลอเรนซ์และดรรชนีจินิ (Lorenz Curve and Gine Index) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา ตามขนาดโรงเรียน ในแต่ละปีการศึกษา กระทำโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (Percentage) ดังนี้

หาสัดส่วนของจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อจำนวนนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐบาล และเอกชน

หาสัดส่วนของจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐบาล และเอกชน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์การได้รับโอกาสทางการศึกษา ตามขนาดโรงเรียน ในแต่ละปีการศึกษา กระทำโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้ร้อยละการเรียนรู้ต่อ หากมีค่าเข้าใกล้ 100

หมายถึง นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาในระดับมาก หากมีค่าลดลงห่างออกจาก 100 หมายถึง นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาในระดับน้อย

ความเสมอภาคทางการศึกษา ในการได้รับคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความเสมอภาคทางการศึกษา ในการได้รับคุณภาพทางการศึกษา ของนักเรียน แยกตามขนาดโรงเรียน แต่ละปีการศึกษา กระทำโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (Percentage) โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาจำนวนนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์คุณภาพการเรียนการสอน ดังนี้

คุณภาพการเรียนการสอน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา.2547 : 18) มี 3 ด้าน ดังนี้

อัตราส่วนนักเรียนต่อครู

สัดส่วน	คุณภาพระดับตัวบ่งชี้
20 : 1	ดี
21 : 1 – 25 : 1	พอใช้
มากกว่า 25 : 1 หรือ น้อยกว่า 20 : 1	ควรปรับปรุง

อัตราส่วนชั่วโมงการสอนเฉลี่ยต่อครูต่อสัปดาห์

สัดส่วน	คุณภาพระดับตัวบ่งชี้
20 : 1 : 1	ดี
21 : 1 : 1 – 25 : 1 : 1	พอใช้
มากกว่า 25 : 1 : 1 หรือ น้อยกว่า 20 : 1 : 1	ควรปรับปรุง

อัตราส่วนครูต่อห้องเรียน

สัดส่วน	คุณภาพระดับตัวบ่งชี้
มากกว่า 1.5 : 1	ดี
1.0 : 1 – 1.5 : 1	พอใช้
น้อยกว่า 1.0	ควรปรับปรุง

2. หาจำนวนนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์คุณภาพการบริหาร ดังนี้

คุณภาพการบริหาร การบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย
งบวิชาการ งบบริหารทั่วไป และ งบสำรองจ่าย รวมกันได้ ร้อยละ 100 (กระทรวงศึกษาธิการ.
2547 : 3) ดังนี้

งบวิชาการ

ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
ร้อยละ 70-75 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้	ดี
ร้อยละ 60-69 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้	พอใช้
มากกว่าร้อยละ 75, น้อยกว่า ร้อยละ 60 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้	ควรปรับปรุง

งบบริหารทั่วไป

ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
ร้อยละ 20-25 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้	ดี
ร้อยละ 26-30 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้	พอใช้
มากกว่าร้อยละ 30, น้อยกว่าร้อยละ 20 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้	ควรปรับปรุง

งบสำรองจ่าย

ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
ร้อยละ 10-15 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้	ดี
ร้อยละ 16-20 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้	พอใช้
มากกว่าร้อยละ 20, น้อยกว่าร้อยละ 10 ของเงินอุดหนุนประเภทนี้	ควรปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ความเสมอภาคในการได้รับคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียน
กระทำโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (Percentage) ดังนี้

ด้านคุณภาพการเรียนการสอน

สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพในด้านอัตราส่วนนักเรียนต่อครู
อัตราส่วนชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครู 1 คนต่อสัปดาห์ และอัตราส่วนครูต่อห้องเรียน ตั้งแต่ระดับ
พอใช้ถึงดี มากกว่าสัดส่วนของจำนวนนักเรียนในระดับควรปรับปรุง หมายถึง นักเรียนได้รับ
คุณภาพทางการศึกษาเท่าเทียมกันในระดับมาก

สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพในด้านอัตราส่วนนักเรียนต่อครู
อัตราส่วนชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครู 1 คนต่อสัปดาห์ และอัตราส่วนครูต่อห้องเรียน ในระดับ

ควรปรับปรุงมากกว่าสัดส่วนจำนวนนักเรียนในระดับพอใช้ถึงควรปรับปรุง หมายถึง นักเรียนได้รับคุณภาพทางการศึกษาเท่าเทียมกันในระดับน้อย

ด้านคุณภาพการบริหาร

สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพการบริหาร งบประมาณ ระบบบริหารทั่วไป และงบสำรองจ่าย ตั้งแต่ระดับพอใช้ถึงดีมากกว่าสัดส่วนของจำนวนนักเรียนในระดับควรปรับปรุง หมายถึง นักเรียนได้รับคุณภาพทางการศึกษา เท่าเทียมกันในระดับมาก

สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพการบริหาร งบประมาณ ระบบบริหารทั่วไป และงบสำรองจ่าย ในระดับควรปรับปรุงมากกว่าสัดส่วนของจำนวนนักเรียนในระดับพอใช้ถึงดี หมายถึง นักเรียนได้รับคุณภาพทางการศึกษา เท่าเทียมกันในระดับน้อย

ความเสมอภาคในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา โดยหาค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณ ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย แยกตามขนาดโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา ในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา จากเงินงบประมาณ แยกตามขนาดโรงเรียน ในแต่ละปีการศึกษา กระทำโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ โค้งลอเรนซ์และดรรชนีจินิ (Lorenz Curve and Gini Coefficient) โดยที่แกนตั้งเป็นร้อยละสะสมของค่าใช้จ่ายรายหัว และ แกนนอนเป็นร้อยละสะสมของจำนวนนักเรียน หากค่าของสัมประสิทธิ์ลดลงเข้าใกล้ศูนย์ หมายถึง ความเสมอภาคในการได้รับทรัพยากรทางการศึกษาของนักเรียน เท่าเทียมกันในระดับมาก หากค่าของสัมประสิทธิ์เพิ่มขึ้นห่างออกจากศูนย์ หมายถึง เท่าเทียมกันในระดับน้อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา ในการได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา กระทำโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ร้อยละการเรียนรู้ต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 22)

$$\text{ร้อยละการเรียนรู้ต่อ} = \frac{\text{จำนวนนักเรียนที่ได้เข้าเรียนใหม่ ปีการศึกษา A}}{\text{จำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา A-1}} \times 100$$

หากมีค่าเพิ่มขึ้นเข้าใกล้ค่า 100 แสดงว่านักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น หากมีค่าลดลงออกจาก 100 แสดงว่านักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาลดลง

3. โค้งลอว์เรนซ์ และสัมประสิทธิ์จีนิ ใช้สูตร (Lorenz Curve and Gini Coefficient) ดังนี้
(เมธี ครองแก้ว. 2523 : 152)

$$G = 1 - \sum_{i=1}^n (Z_i \times P_i)$$

เมื่อ Z_i แทน $y_i + y_{i-1}$

y_i แทน ความถี่สะสมของค่าใช้จ่ายรายหัวทั้งหมดของนักเรียนซึ่งมีค่าใช้จ่ายรายหัวระดับที่ i

P_i แทน ความถี่หรือสัดส่วนของนักเรียนซึ่งได้รับค่าใช้จ่ายรายหัวระดับ i

i แทน 1,2,....., n = จำนวนชั้นของค่าใช้จ่ายต่อหัวที่ทราบโดย n เป็นจุดสุดท้ายของเส้นลอว์เรนซ์

หากค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับศูนย์ก็แสดงว่ามีความเสมอภาคที่สมบูรณ์ ถ้าสัมประสิทธิ์ ห่างจากศูนย์ ก็หมายความว่า มีระดับของความแตกต่างจากความเสมอภาค นั่นคือ ค่าของสัมประสิทธิ์ยิ่งน้อยหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่ามีความเสมอภาคมากขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

ตอนที่ 2 การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา ทั่วประเทศ พ.ศ. 2542-2546

ตอนที่ 3 ความเสมอภาคทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

ตอนที่ 1 การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

1.1 จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยพิจารณาจากร้อยละการเปลี่ยนแปลงของการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ และสัดส่วนการได้รับเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของแต่ละระดับการศึกษา สรุปได้ว่า

ในช่วงก่อนการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ในปีงบประมาณ 2542-2544 นักเรียนในระดับประถมศึกษาได้รับการจัดสรรเงินงบดำเนินการในอัตราที่ลดลง จาก -0.02 เป็น -0.04 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับการจัดสรรเงินงบดำเนินการในอัตราที่ลดลงและเพิ่มขึ้น จาก -0.01 เป็น +0.01 ในขณะที่หลังการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัวปีงบประมาณ 2545-2546 นักเรียนในระดับประถมศึกษาได้รับการจัดสรรเงินงบดำเนินการเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงขึ้น จาก -0.02 เป็น 0.06 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการจัดสรรเงินงบดำเนินการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง จาก 0.05 เป็น 0.03 และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับการจัดสรรเงินงบดำเนินการเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงขึ้น จาก -0.04 เป็น 0.06 โดยนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการจัดสรรเงินงบดำเนินการมากกว่านักเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาปลาย โดยก่อนการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ในปีงบประมาณ 2542-2544 พบว่า สัดส่วนการได้รับการจัดสรรเงินงบดำเนินการในระดับประถมศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นสัดส่วนเท่ากับ 1 : 3.53 : 2.16, 1 : 3.56 : 2.18 และ 1 : 3.59 : 2.39 ตามลำดับ และหลังการใช้เกณฑ์การจัดสรร

งบประมาณรายหัว ในปีงบประมาณ 2545-2546 พบว่า สัดส่วนการได้รับการจัดสรรเงิน
งบดำเนินการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย เป็นสัดส่วนเท่ากับ 1 : 3.82 : 2.34 และ 1 : 3.72 : 2.34 ดังข้อมูลและผลการวิเคราะห์ใน
ตาราง 3

ตาราง 3 เงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ ของนักเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

หน่วย : บาท

ปีงบประมาณ	เงินบดำเนินการ						สัดส่วนเงิน	
	ประถมศึกษา (%)	%การเปลี่ยนแปลง	ม.ต้น (%)	%การเปลี่ยนแปลง	ม.ปลาย (%)	%การเปลี่ยนแปลง	รวม 3 ระดับ การศึกษา (%)	งบดำเนินการ ประถมศึกษา : ม.ต้น : ม.ปลาย
ก่อนการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว								
2542	609,675,296.81 (14.95)	-	2,152,298,124.73 (52.79)	-	1,315,293,298.45 (32.26)	-	4,077,266,719.99 (100.00)	1 : 3.53 : 2.16
2543	598,706,364.63 (14.84)	- 0.02	2,131,684,288.63 (52.85)	- 0.01	1,302,695,954.16 (32.30)	- 0.01	4,033,086,607.42 (100.00)	1 : 3.56 : 2.18
2544	598,418,430.07 (14.35)	- 0.04	2,143,185,087.32 (51.39)	+0.01	1,428,790,058.22 (34.26)	+0.10	4,170,393,575.61 (100.00)	1 : 3.59 : 2.39
หลังการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว								
2545	586,728,898.00 (13.97)	- 0.02	2,242,890,804.13 (53.40)	+0.05	1,370,655,491.41 (32.63)	- 0.04	4,200,275,193.54 (100.00)	1 : 3.82 : 2.34
2546	621,281,894.00 (14.16)	+0.06	2,310,188,411.73 (52.66)	+0.03	1,455,761,710.33 (33.18)	+0.06	4,387,232,016.06 (100.00)	1 : 3.72 : 2.34

ที่มา : คำนวณจากข้อมูล พ.ศ. 2547 จากแผนดิสรท์ ของสำนักงานนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของโรงเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยพิจารณาจากร้อยละการเปลี่ยนแปลงของการได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว และสัดส่วนของการได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว สรุปได้ว่า

ในช่วงก่อนการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัวงบดำเนินการในปีงบประมาณ 2542-2544 นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการในอัตราที่ลดลงและเพิ่มขึ้น จาก -0.02 เป็น +0.03 และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการลดลง จาก -0.02 เป็น -0.01 และหลังการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว พบว่าในปีงบประมาณ 2545-2546 นักเรียนในระดับประถมศึกษาได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงขึ้น จาก 0.01 เป็น 0.04 ในขณะที่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง จาก 0.04 เป็น 0.03 และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงขึ้น จาก 0.01 เป็น 0.04 ทั้งนี้โดยนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการน้อยกว่านักเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยช่วงก่อนการใช้เกณฑ์ฯ ในปีงบประมาณ 2542-2544 พบว่า สัดส่วนการได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวจากเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เท่ากับ $1 : 0.62 : 1$, $1 : 0.62 : 1$ และ $1 : 0.60 : 1$ ตามลำดับ และหลังการใช้เกณฑ์ฯ ในปีงบประมาณ 2545-2546 พบว่า สัดส่วนการได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเปลี่ยนแปลงจากเดิมเป็น $1 : 0.62 : 1$ และ $1 : 0.61 : 1$ ดังข้อมูลและผลการวิเคราะห์ในตาราง 4 โดยสำนักงบประมาณได้ประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวของการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปี 2542 เป็นต้นมา พบว่ามีสัดส่วนเท่ากับ 11,653 บาท : 9,324 บาท : 9,974 บาท หรือคิดเป็น $1 : 0.80 : 0.86$ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542ข: 53) ในขณะที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวให้แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา พบว่ามีสัดส่วนเท่ากับ 1,100 บาท : 1,800 บาท : 2,700 บาท หรือคิดเป็น สัดส่วนเท่ากับ $1 : 1.64 : 2.45$ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 3)

ตาราง 4 ค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณ แยกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2542-2546

หน่วย : บาท

ปีงบประมาณ	ค่าใช้จ่ายรายหัว							สัดส่วนค่าใช้จ่ายรายหัว ประถมศึกษา : ม.ต้น : ม.ปลาย
	ประถมศึกษา (%)	%การ เปลี่ยนแปลง	มัธยมศึกษา ตอนต้น (%)	%การ เปลี่ยนแปลง	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (%)	%การ เปลี่ยนแปลง	รวม 3 ระดับ การศึกษา (%)	
ก่อนการใช้เกณฑ์การจัดสรร								
งบประมาณรายหัว								
2542	13,127.95 (38.16)	-	8,148.39 (23.68)	-	13,127.99 (38.16)	-	34,404.33 (100.00)	1 : 0.62 : 1
2543	12,848.60 (38.16)	- 0.02	7,975.00 (23.68)	- 0.02	12,848.62 (38.16)	- 0.02	33,672.22 (100.00)	1 : 0.62 : 1
2544	13,211.29 (38.46)	+0.03	7,926.77 (23.08)	- 0.01	13,211.31 (38.46)	+0.03	34,349.37 (100.00)	1 : 0.60 : 1
หลังการใช้เกณฑ์การจัดสรร								
งบประมาณรายหัว								
2545	13,287.64 (38.16)	+0.01	8,247.50 (23.68)	+0.04	13,287.60 (38.16)	+0.01	34,822.74 (100.00)	1 : 0.62 : 1
2546	13,842.25 (38.26)	+0.04	8,491.40 (23.47)	+0.03	13,842.25 (38.26)	+0.04	36,175.90 (100.00)	1 : 0.61 : 1

ที่มา : คำนวณจากข้อมูล พ.ศ. 2547 จากแผนดิสก์ ของสำนักงานนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา ทั่วประเทศ พ.ศ. 2542-2546

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ จำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา จำนวนนักเรียน
เข้าใหม่ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั่วประเทศ พ.ศ. 2542-2546 โดย
พิจารณาจากร้อยละการเรียนรู้ต่อเนื่องของนักเรียนในแต่ละระดับการศึกษา สรุปได้ว่า

ร้อยละการเรียนรู้ต่อเนื่องในปีการศึกษา 2542-2546 ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น ทั้งในโรงเรียนสังกัดรัฐบาลและสังกัดเอกชน เท่ากับ 90.64 โดยร้อยละการเรียนรู้ต่อเนื่องในปี
การศึกษา 2542-2546 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดรัฐบาล เท่ากับ 84.07
และมีร้อยละการเรียนรู้ต่อเนื่องเพิ่มขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2542-2544 และ 2546 ส่วนร้อยละการเรียนรู้ต่อ
เนื่องในปีการศึกษา 2542-2546 ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดเอกชน เท่ากับ 6.57 โดยมีร้อยละ
การเรียนรู้ต่อเนื่องเพิ่มขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2542-2546

ร้อยละการเรียนรู้ต่อเนื่องในปีการศึกษา 2542-2546 ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ทั้งในโรงเรียนสังกัดรัฐบาลและสังกัดเอกชน เท่ากับ 84.18 โดยร้อยละการเรียนรู้ต่อเนื่อง
ในปีการศึกษา 2542-2546 ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดรัฐบาล
ทั้งประเภทสามัญศึกษา และอาชีวศึกษา เท่ากับ 49.64 และ 22.06 โดยมีร้อยละการเรียนรู้ต่อเนื่อง
ในช่วงปีการศึกษา 2542, 2543 และ 2545 ส่วนร้อยละการเรียนรู้ต่อเนื่องในปีการศึกษา 2542-2546
ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดเอกชน ทั้งประเภทสามัญศึกษา และอาชีวศึกษา เท่ากับ 2.73 และ
9.75 โดยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดเอกชนประเภทสามัญศึกษามีร้อยละการเรียนรู้ต่อ
เพิ่มขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2542, 2544, 2545 และ 2546 ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัด
เอกชนประเภทอาชีวศึกษา มีร้อยละการเรียนรู้ต่อเนื่องเพิ่มขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2542 และ 2545 ดัง
ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ในตาราง 5

ตาราง 5 ร้อยละของการเรียนต่อ ในระดับมัธยมศึกษา ของรัฐบาลและเอกชน ทั่วประเทศ
ปีการศึกษา 2542-2546 แยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา					
	หน่วย : ร้อยละ					
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 / ป.6)						
รัฐบาล	82.70	84.33	86.38	83.41	83.64	84.07
เอกชน	5.29	5.54	6.28	6.65	8.90	6.57
รวม ม.ต้น	87.99	89.87	92.66	90.06	92.54	90.64

ตาราง 5 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา					
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
มัธยมศึกษาตอนปลาย						
- ประเภทสามัญศึกษา (ม.4 / ม.3)						
รัฐบาล	50.44	51.79	48.96	51.04	45.98	49.64
เอกชน	2.34	2.22	2.34	2.44	4.33	2.73
- ประเภทอาชีวศึกษา (ปวช.1 / ม.3)						
รัฐบาล	21.73	22.03	20.35	24.18	22.20	22.06
เอกชน	10.05	9.96	8.53	10.79	9.52	9.75
รวม ม.ปลาย	84.56	86.00	80.18	88.45	82.03	84.18

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลในภาคผนวก ก. ตาราง 21 และ 22

ตอนที่ 3 ความเสมอภาคทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

3.1 การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ จำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา จำนวนนักเรียนเข้าใหม่ ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2542-2546 โดยพิจารณาจากร้อยละการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละระดับการศึกษา สรุปได้ว่า

ร้อยละการเรียนรู้ต่อเฉลี่ยในปีการศึกษา 2542-2546 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเอกชน และโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดรัฐบาล เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เท่ากับ 6.48, 1.39 และ 0.50 ตามลำดับ โดยร้อยละการเรียนรู้ต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมเพิ่มขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2542-2544 และ 2546 ส่วนร้อยละการเรียนรู้ต่อเฉลี่ยในปีการศึกษา 2542-2546 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเอกชน และโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดรัฐบาล เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เท่ากับ 8.89, 1.30 และ 0.69 ตามลำดับ โดยร้อยละ

การเรียนต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมเพิ่มขึ้น ในช่วงปีการศึกษา 2542 และ 2545

ร้อยละการเรียนต่อเฉลี่ยในปีการศึกษา 2542-2546 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเอกชน และโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดรัฐบาล เขตภูมิภาค เท่ากับ 76.07, 4.17 และ 1.71 ตามลำดับ โดยร้อยละการเรียนต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตภูมิภาค โดยรวมมีเพิ่มขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2542-2544 และ 2546 และร้อยละการเรียนต่อเฉลี่ยในปีการศึกษา 2542-2546 ของนักเรียนมัธยมศึกษาปลาย ทั้งในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเอกชน และโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดรัฐบาล เขตภูมิภาค เท่ากับ 58.91, 7.97 และ 1.39 ตามลำดับ โดยร้อยละการเรียนต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตภูมิภาค โดยรวมมีเพิ่มขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2542, 2543 และ 2545 ดังข้อมูลและผลการวิเคราะห์ในตาราง 6

ตาราง 6 ร้อยละการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดต่าง ๆ
ปีการศึกษา 2542-2546

หน่วย : ร้อยละ

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา					
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
กรุงเทพมหานคร						
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 / ป.6)						
สพฐ.	6.14	6.41	6.83	6.51	6.50	6.48
เอกชน	1.29	1.30	1.42	1.42	1.59	1.39
อื่น ๆ*	0.49	0.51	0.56	0.52	0.44	0.50
รวม	7.92	8.22	8.81	8.45	8.53	8.37
มัธยมศึกษาตอนปลาย						
- ประเภทสามัญศึกษา						
(ม.4 / ม.3)						
สพฐ.	9.05	8.50	8.40	9.28	9.27	8.89
เอกชน	1.26	1.19	1.20	1.38	1.44	1.30
อื่น ๆ*	0.72	0.68	0.69	0.74	0.61	0.69
รวม	11.03	10.37	10.29	11.41	11.32	10.88

ตาราง 6 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา					2542-2546
	2542	2543	2544	2545	2546	
ภูมิภาค						
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 / ป.6)						
สพฐ.*	75.21	72.14	80.61	75.87	76.53	76.07
เอกชน	4.05	4.18	2.33	4.81	5.68	4.17
อื่น ๆ**	0.80	5.30	1.12	0.92	0.57	1.71
รวม	80.06	81.62	84.06	81.60	82.78	81.95
มัธยมศึกษาตอนปลาย						
- ประเภทสามัญศึกษา						
(ม.4 / ม.3)						
สพฐ.	42.36	59.94	61.94	67.44	63.29	58.91
เอกชน	8.36	7.27	6.82	8.14	9.22	7.97
อื่น ๆ	0.45	4.41	0.71	0.82	0.46	1.39
รวม	51.17	71.61	69.47	76.39	72.97	68.27

*สพฐ. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

*อื่น ๆ หมายถึง จำนวนนักเรียน ในสังกัดสถาบันราชภัฏ (เดิม), ทบวงมหาวิทยาลัย (เดิม), กรมศิลปากร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ปัจจุบัน)

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลในภาคผนวก ก. ตาราง 21 และ 23

3.2 ความเสมอภาคในการได้รับคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

3.2.1 จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับ คุณภาพด้านการเรียนการสอน และการบริหาร งบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา ของโรงเรียนขนาดใหญ่ 5 โดยพิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักเรียน ในคุณภาพระดับพอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง ตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้ว่า

นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 ได้รับคุณภาพด้านนักเรียน : ครู ในระดับ
 ควรปรับปรุงเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดีในช่วงพ.ศ. 2542-2543, 2545-2546 โดย
 สัดส่วนเฉลี่ยด้านนักเรียน : ครูในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 31.96 : 68.04 ด้านครู : ห้องเรียน ใน
 ระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุงในช่วงพ.ศ. 2542-2546 โดยสัดส่วน
 เฉลี่ยด้านครู : ห้องเรียนในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 100 : 0 ด้านชั่วโมงการสอนของครู 1 คน :
 สัปดาห์ ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุงในช่วงพ.ศ. 2543-2546 โดย
 สัดส่วนเฉลี่ยด้านชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์พ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 51.33 : 44.82
 และคุณภาพด้านการบริหารงบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่
 มากกว่าระดับควรปรับปรุงในช่วง พ.ศ. 2542-2546 โดยสัดส่วนเฉลี่ยด้านการบริหารงบเงิน
 อุดหนุนบำรุงการศึกษาในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 100 : 0 ดังข้อมูลและผลการวิเคราะห์ใน
 ตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนและสัดส่วนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพด้านการเรียนการสอน และการบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา ของโรงเรียนขนาดที่ 5

พ.ศ. 2542-2546

หน่วย : คน

ระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียน					
	พ.ศ.					
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
ด้านการเรียนการสอน						
- นักเรียน : ครู						
ดี	-	-	2,272	1,470	1,416	1,032
พอใช้	-	1,266	1,343	-	1,064	735
ควรปรับปรุง	5,256	4,145	1,821	4,230	3,348	3,760
รวม	5,256	5,411	5,436	5,700	5,828	5,526
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	0 : 100	23.40 : 76.60	66.51 : 33.50	25.79 : 74.21	42.56 : 57.47	31.96 : 68.04
- ครู : ห้องเรียน						
ดี	4,421	5,411	5,436	5,700	4,789	5,151
พอใช้	835	-	-	-	1,039	375
ควรปรับปรุง	-	-	-	-	-	-
รวม	5,256	5,411	5,436	5,700	5,828	5,526
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0

ตาราง 7 (ต่อ)

ระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียน					
	พ.ศ.					
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
- ข้อมูลการสอน : ครู :						
สัปดาห์						
ดี	2,210	3,244	3,263	3,466	1,999	2,836
พอใช้	-	-	-	-	1,064	-
ควรปรับปรุง	3,046	2,167	2,173	2,234	2,765	2,477
รวม	5,256	5,411	5,436	5,700	5,828	5,526
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	42.05 : 57.95	59.95 : 40.05	60.03 : 39.97	60.81 : 39.19	52.56 : 47.44	51.33 : 44.82
ด้านการบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา						
ดี	4,345	4,449	4,459	4,689	4,868	4,562
พอใช้	911	962	977	1,011	960	964
ควรปรับปรุง	-	-	-	-	-	-
รวม	5,256	5,411	5,436	5,700	5,828	5,526
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลภาคสนามในภาคผนวก ก. ตาราง 23, 24 และ 29

3.2.2 จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ คุณภาพด้านการเรียนการสอน และการบริหาร งบเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา ของโรงเรียนขนาดที่ 6 โดยพิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักเรียน ในคุณภาพระดับพอใช้ถึงดี : **ควรปรับปรุง** ตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้ว่า

นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับคุณภาพด้านนักเรียน : ครู ในระดับ **ควรปรับปรุง** เป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดีในช่วงพ.ศ. 2542-2543 โดยสัดส่วนเฉลี่ยด้าน นักเรียน : ครูในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 52.78 : 47.22 ด้านครู : ห้องเรียน ในระดับพอใช้ถึงดี เป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับ**ควรปรับปรุง**ในช่วงพ.ศ. 2542-2546 โดยสัดส่วนเฉลี่ยด้าน ครู : ห้องเรียนในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 100 : 0 ด้านชั่วโมงการสอนของครู : สัปดาห์ ในระดับ **ควรปรับปรุง** เป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดีในช่วงพ.ศ. 2542-2546 โดยสัดส่วนเฉลี่ย ด้านชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 72.92 : 27.08 และคุณภาพ ด้านการบริหารงบเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับ **ควรปรับปรุง**ในช่วงพ.ศ. 2542-2546 โดยสัดส่วนเฉลี่ยด้านการบริหารงบเงินอุดหนุนบำรุง การศึกษาในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 95.31 : 4.79 ดังข้อมูลและผลการวิเคราะห์ในตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนและสัดส่วนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน และการบริหารงบประมาณบำรุงการศึกษา
ของโรงเรียนขนาดที่ 6 พ.ศ. 2542-2546

หน่วย : คน

ระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียน					
	พ.ศ.					
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
ด้านการเรียนการสอน						
- นักเรียน : ครู						
ดี	3,381	1,953	12,223	6,334	10,862	6,951
พอใช้	-	3,446	3,624	12,024	10,139	5,847
ควรปรับปรุง	21,521	20,744	11,508	9,986	7,753	14,302
รวม	24,902	26,143	27,355	28,344	28,754	27,100
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	13.58 : 86.42	20.65 : 79.35	57.93 : 42.07	64.77 : 35.23	73.04 : 26.96	47.22 : 52.78
- ครู : ห้องเรียน						
ดี	24,902	26,143	27,355	28,344	28,754	27,100
พอใช้	-	-	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-	-	-
รวม	24,902	26,143	27,355	28,344	28,754	27,100
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0

ตาราง 8 (ต่อ)

ระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียน					
	พ.ศ.					
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
- ชั่วโมงการสอน : ครู :						
สัปดาห์						
ดี	6,802	5,450	3,896	6,031	-	4,436
พอใช้	-	1,711	3,394	1,669	7,742	2,903
ควรปรับปรุง	18,100	18,982	20,065	20,644	21,012	19,761
รวม	24,902	26,143	27,355	28,344	28,754	27,100
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	27.32 : 72.68	27.39 : 72.61	26.65 : 73.35	27.17 : 72.83	26.92 : 73.08	27.08 : 72.92
ด้านการบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา						
ดี	13,172	12,375	12,929	13,319	15,368	13,433
พอใช้	10,202	12,162	12,743	13,356	13,386	12,370
ควรปรับปรุง	1,528	1,606	1,683	1,669	-	1,297
รวม	24,902	26,143	27,355	28,344	28,754	27,100
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	93.87 : 6.13	93.87 : 6.13	93.85 : 6.15	94.11 : 5.89	100 : 0	95.31 : 4.79
ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลภาคสนามในภาคผนวก ก. ตาราง 25, 26 และ 30						

3.2.3 จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ คุณภาพด้านการเรียนการสอน และการบริหาร งบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา ของโรงเรียนขนาดใหญ่ 7 โดยพิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักเรียน ในคุณภาพ ระดับพอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง ตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้ว่า

นักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ 7 ได้รับคุณภาพด้านนักเรียน : ครูต่อในระดับพอใช้ ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุงในช่วงพ.ศ. 2542-2546 โดยสัดส่วนเฉลี่ยด้าน นักเรียน : ครูในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 71.99 : 28.01 ด้านครู : ห้องเรียน ในระดับพอใช้ถึงดี เป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุงในช่วงพ.ศ. 2542-2546 โดยสัดส่วนเฉลี่ยด้านครู : ห้องเรียนในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 100 : 0 ด้านชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ ในระดับ ควรปรับปรุงเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดีในช่วงพ.ศ. 2542-2546 โดยสัดส่วนเฉลี่ยด้าน ชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 72.70 : 27.30 และคุณภาพด้าน การบริหารงบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับ ควรปรับปรุง ในช่วงพ.ศ. 2542-2546 โดยสัดส่วนเฉลี่ยด้านการบริหารงบประมาณอุดหนุนบำรุง การศึกษาในพ.ศ. 2542-2546 เท่ากับ 100 : 0 ดังข้อมูลและผลการวิเคราะห์ในตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนและสัดส่วนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน และการบริหารงบประมาณโรงเรียนบึงการะเกด
ของโรงเรียนขนาดที่ 7 พ.ศ. 2542-2546

หน่วย : คน

ระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียน					
	พ.ศ.					
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
ด้านการเรียนการสอน						
- นักเรียน : ครู						
ดี	2,490	4,859	5,319	2,512	2,533	3,543
พอใช้	36,168	35,490	41,070	37,860	42,651	38,648
ควรปรับปรุง	17,834	17,061	12,480	19,260	15,441	16,415
รวม	56,492	57,410	58,869	59,632	60,625	58,606
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	68.43 : 31.57	70.28 : 29.72	78.80 : 21.20	67.70 : 32.30	74.53 : 25.47	71.99 : 28.01
- ครู : ห้องเรียน						
ดี	56,492	57,410	58,869	59,632	60,625	58,606
พอใช้	-	-	-	-	-	-
ควรปรับปรุง	-	-	-	-	-	-
รวม	56,492	57,410	58,869	59,632	60,625	58,606
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0	100 : 0

ตาราง 9 (ต่อ)

ระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียน					
	พ.ศ.					
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
- ชั่วโมงการสอน : ครู :						
สัปดาห์						
ดี	7,032	5,345	3,299	8,402	5,967	6,009
พอใช้	5,484	7,663	10,805	8,492	17,515	9,992
ควรปรับปรุง	43,976	44,402	44,765	42,738	37,143	42,605
รวม	56,492	57,410	58,869	59,632	60,625	58,606
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	23.16 : 77.84	22.66 : 77.34	23.96 : 76.04	28.33 : 71.67	37.63 : 61.27	27.30 : 72.70
ด้านการบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา						
ดี	7,192	24,010	25,259	26,420	25,703	21,717
พอใช้	47,297	33,400	30,457	29,997	31,633	34,557
ควรปรับปรุง	2,003	-	3,153	3,215	3,289	2,332
รวม	56,492	57,410	58,869	59,632	60,625	58,606
สัดส่วนร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพ						
พอใช้ถึงดี : ควรปรับปรุง	95.45 : 3.55	100 : 0	93.64 : 5.36	94.61 : 5.39	94.58 : 5.42	96.02 : 3.98

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลภาคสนามในภาคผนวก ก. ตาราง 27, 28 และ 31

3.3 ความเสมอภาคในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546 แยกตามขนาดโรงเรียน

3.3.1 จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการสรุปได้ว่า

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดที่ 5 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการเพิ่มขึ้นในช่วงปีงบประมาณ 2544-2546 โดยนักเรียนได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการเฉลี่ย ปีงบประมาณ 2542-2546 เท่ากับ 11,207.86 บาท นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการเพิ่มขึ้นในช่วงปีงบประมาณ 2542-2543 โดยนักเรียนได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการเฉลี่ย เท่ากับ 14,717.95 บาท และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดที่ 7 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการเพิ่มขึ้นในปีงบประมาณ 2542 โดยนักเรียนได้รับการจัดสรรงบดำเนินการเฉลี่ย เท่ากับ 12,805.03 บาท ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 จะได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการมากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 และ โรงเรียนขนาดที่ 7 ดังข้อมูลและผลการวิเคราะห์ในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการเฉลี่ย ปีงบประมาณ 2542-2546 แยกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ปีงบประมาณ					หน่วย : บาท
						ค่าใช้จ่ายรายหัว
						เฉลี่ย
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
ขนาดที่ 5	12,538.52	12,156.20	9,151.63	10,700.26	11,492.68	11,207.86
ขนาดที่ 6	15,237.18	16,870.43	14,044.00	13,811.62	13,626.51	14,717.95
ขนาดที่ 7	13,736.46	13,577.14	13,227.22	11,899.97	11,584.34	12,805.03

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลภาคสนามในภาคผนวก ก. ตาราง 32, 33 และ 34

3.3.2 จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน เงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ โดยพิจารณาความเสมอภาคในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาจากค่าสัมประสิทธิ์เงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการ สรุปได้ว่า

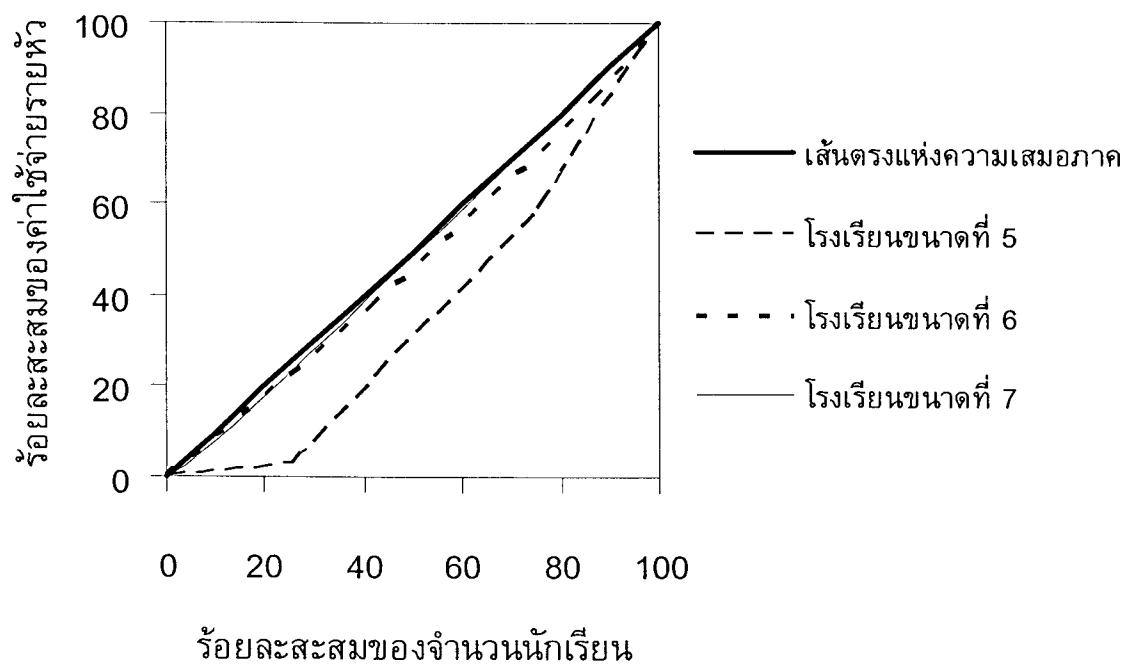
นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 มีความเท่าเทียมกันในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในรูปของค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการมากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 และโรงเรียนขนาดที่ 7 เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์งบดำเนินการเฉลี่ย ในปีงบประมาณ 2542-2546 ของโรงเรียนขนาดที่ 5 เท่ากับ 0.08 ค่าสัมประสิทธิ์งบดำเนินการเฉลี่ย ในปีงบประมาณ 2542-2546 ของโรงเรียนขนาดที่ 6 เท่ากับ 0.04 และค่าสัมประสิทธิ์งบดำเนินการเฉลี่ย ในปีงบประมาณ 2542-2546 ของโรงเรียนขนาดที่ 7 เท่ากับ 0.11 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์งบดำเนินการเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดที่ 6 มีค่าน้อยกว่าสัมประสิทธิ์งบดำเนินการเฉลี่ยของโรงเรียนขนาด 5 และโรงเรียนขนาดที่ 7 ดังข้อมูลและผลการวิเคราะห์ในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าสัมประสิทธิ์เงินงบประมาณงบดำเนินการ ปีงบประมาณ 2542-2546
แยกตามขนาดโรงเรียน

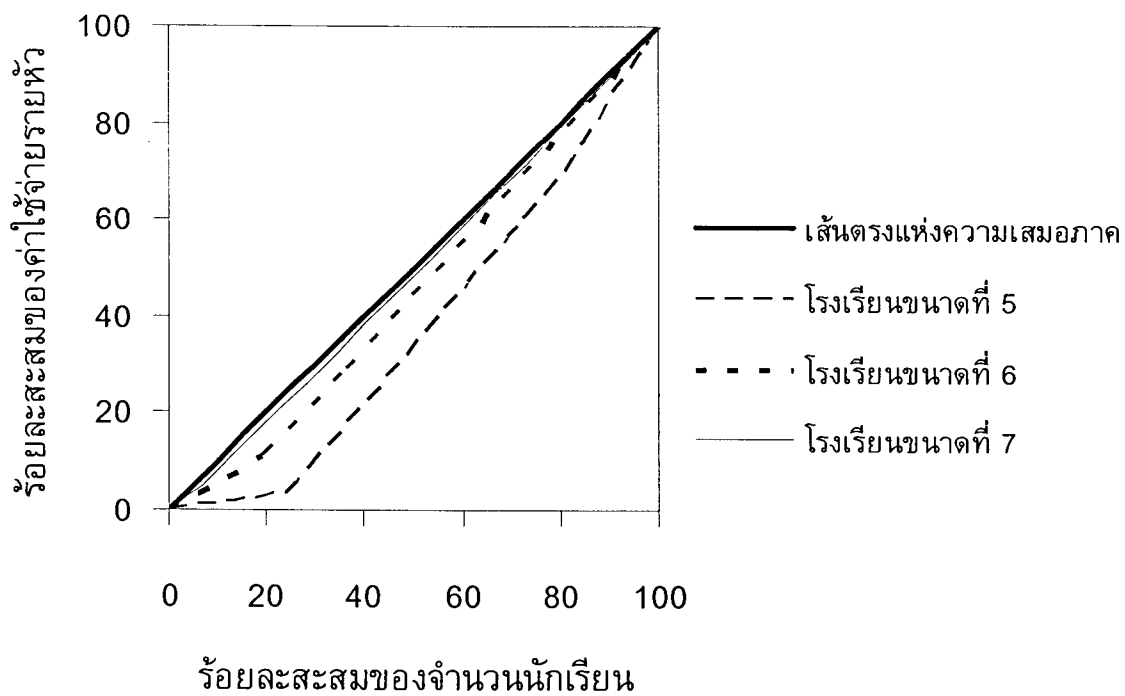
ขนาดโรงเรียน	ปีงบประมาณ					ค่าสัมประสิทธิ์เงิน งบประมาณ งบดำเนินการเฉลี่ย
	2542	2543	2544	2545	2546	2542-2546
ขนาดที่ 5	0.29	0.25	0.35	0.34	0.34	0.08
ขนาดที่ 6	0.56	0.10	0.03	0.03	0.07	0.04
ขนาดที่ 7	0.02	0.02	0.03	0.22	0.16	0.11

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลภาคสนามในภาคผนวก ก. ตาราง 32, 33 และ 34

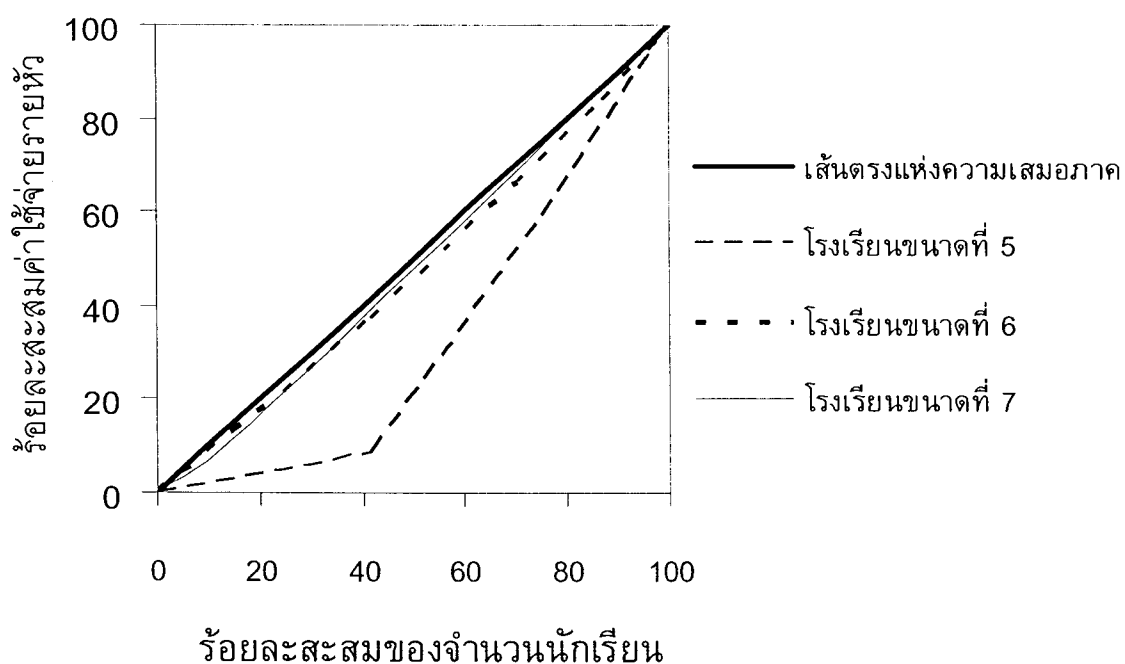
จากค่าสัมประสิทธิ์เงินงบประมาณงบดำเนินการ ปีงบประมาณ 2542-2546 แยกตามขนาดโรงเรียน ดังตาราง 11 สามารถแสดงเป็นแผนภาพประกอบการอธิบายความเสมอภาคในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณงบดำเนินการ ได้ดังภาพประกอบ 7-12

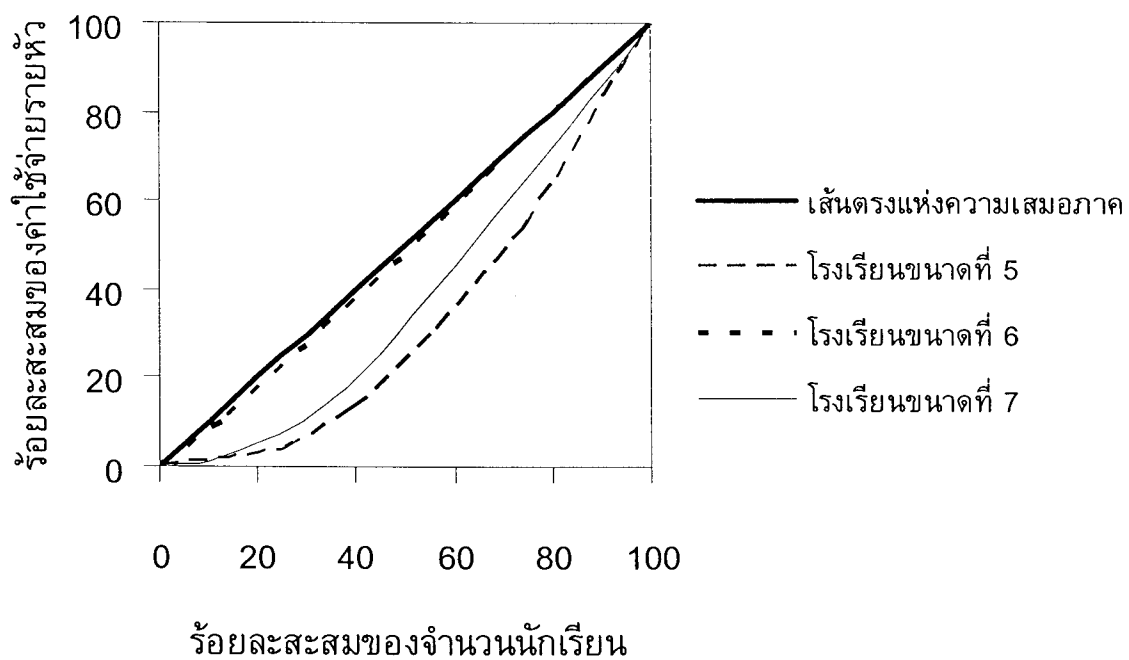
ภาพประกอบ 7 แสดงแผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 พ.ศ. 2542

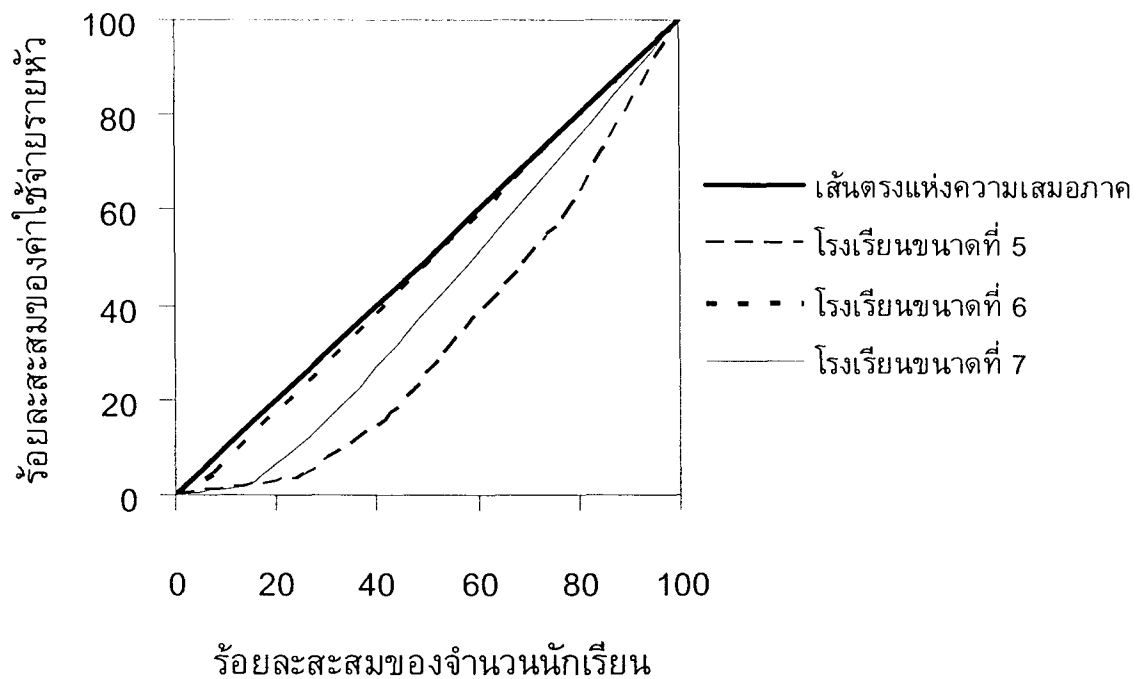
ภาพประกอบ 8 แสดงแผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 พ.ศ. 2543

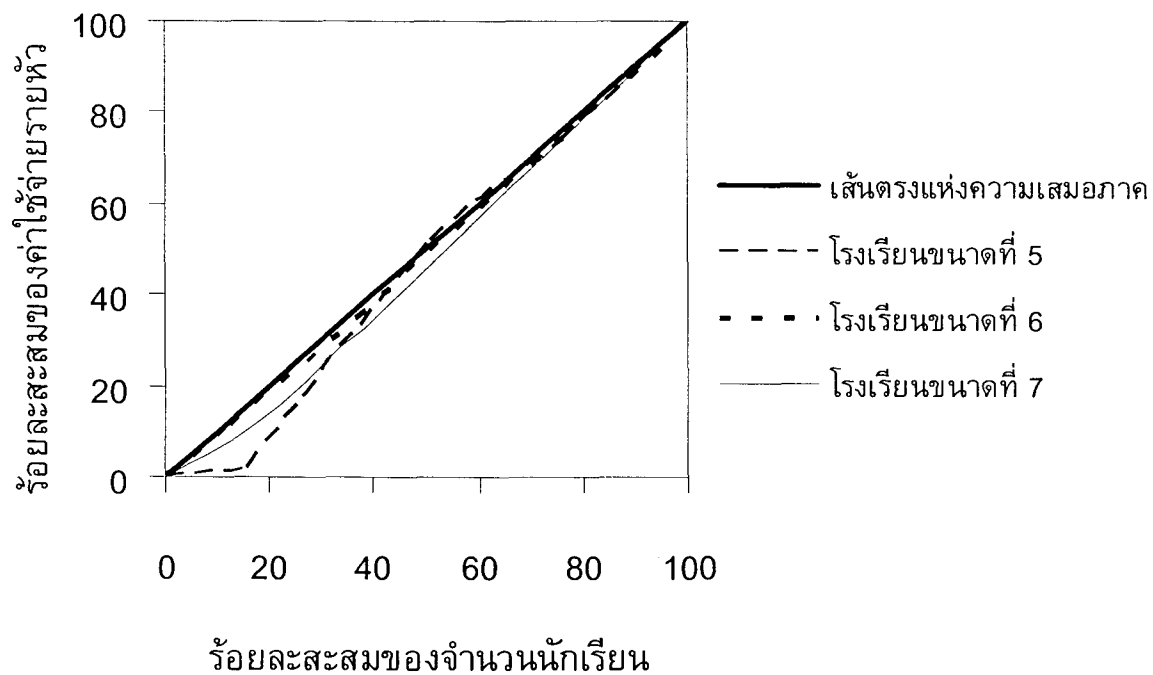
ภาพประกอบ 9 แสดงแผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของ
งบดำเนินการของโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5, 6 และ 7 พ.ศ. 2544

ภาพประกอบ 10 แสดงแผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของ
งบดำเนินการเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5, 6 และ 7 พ.ศ. 2545

ภาพประกอบ 11 แสดงแผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของ
งบดำเนินการเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 พ.ศ. 2546

ภาพประกอบ 12 แสดงแผนภาพโค้งลอเรนซ์ในการได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของ
งบดำเนินการเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7 พ.ศ. 2542-2546

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของ
โรงเรียน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ.2542-2546

2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับ
มัธยมศึกษา ทั่วประเทศ พ.ศ. 2542-2546

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา ในการได้รับโอกาสทางการศึกษา
คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ.
2542-2546

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้แบบสำรวจในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานครจำนวน 40 ชุด และได้แบบสำรวจกลับคืนมา 39 ชุด

ผู้วิจัยได้จัดกระทำ ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Excel 97
ทั้งนี้โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร แยกตาม
ระดับการศึกษา โดยการหาสัดส่วน และใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ

2. ความเสมอภาคทางการศึกษา ในการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับ
มัธยมศึกษา ทั่วประเทศ โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละการเรียนรู้ต่อ

3. ความเสมอภาคทางการศึกษา ในการได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา
และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

3.1 การได้รับโอกาสทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติพื้นฐาน
คือ ร้อยละการเรียนรู้ต่อ

3.2 การได้รับคุณภาพทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้คำร้อยละ

3.3 การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยการใช้สถิติทางเศรษฐศาสตร์ คือ เส้นโค้งลอเรนซ์ และสัมประสิทธิ์จีนี้

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546 ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546

1.1 จากผลการศึกษาวิเคราะห์การได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีงบประมาณ 2542-2546 สามารถสรุปได้ดังตาราง 12

ตาราง 12 การได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณงบดำเนินการของโรงเรียน แยกตามระดับการศึกษา ก่อนการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ปีงบประมาณ 2542-2544 และหลังการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ปีงบประมาณ 2545-2546

ปีงบประมาณ	งบดำเนินการที่โรงเรียนได้รับ			เปรียบเทียบสัดส่วนงบดำเนินการที่โรงเรียนได้รับ		
	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย			
ก่อนการใช้เกณฑ์ฯ						
2542	-	-	-	ม.ต้น > ม.ปลาย > ประถม		
				(3.53)	(2.16)	(1)
2543	ลดลง	ลดลง	ลดลง	ม.ต้น > ม.ปลาย > ประถม		
	(-0.02)	(-0.01)	(-0.01)	(3.56)	(2.18)	(1)
2544	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	ม.ต้น > ม.ปลาย > ประถม		
	(-0.04)	(+0.01)	(+0.10)	(3.59)	(2.39)	(1)

ตาราง 12 (ต่อ)

ปีงบประมาณ	งบดำเนินการที่โรงเรียนได้รับ			เปรียบเทียบส่วนงบดำเนินการที่โรงเรียนได้รับ		
	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย			
หลังการใช้เกณฑ์						
2545	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ม.ต้น > ม.ปลาย > ประถม		
	(-0.02)	(+0.05)	(-0.04)	(3.82)	(2.34)	(1)
2546	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	ม.ต้น > ม.ปลาย > ประถม		
	(+0.06)	(+0.03)	(+0.06)	(3.72)	(2.34)	(1)

1.2 จากผลการศึกษาวิเคราะห์การได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีงบประมาณ 2542-2546 สรุปได้ตาราง 13

ตาราง 13 การได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการของโรงเรียน แยกตามระดับการศึกษา ก่อนการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ปีงบประมาณ 2542-2544 และหลังการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ปีงบประมาณ 2545-2546

ปีงบประมาณ	ค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการ ที่โรงเรียนได้รับ			เปรียบเทียบสัดส่วนค่าใช้จ่าย รายหัวงบดำเนินการที่โรงเรียนได้รับ		
	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย			
ก่อนการใช้ เกณฑ์						
2542	-	-	-	ม.ต้น > ม.ปลาย, ประถม		
				(0.62)	(1)	(1)
2543	ลดลง	ลดลง	ลดลง	ม.ต้น > ม.ปลาย, ประถม		
	(-0.02)	(-0.02)	(-0.02)	(0.62)	(1)	(1)
2544	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ม.ต้น > ม.ปลาย, ประถม		
	(+0.03)	(-0.01)	(+0.03)	(0.60)	(1)	(1)

ตาราง 13 (ต่อ)

ปีงบประมาณ	ค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการ ที่โรงเรียนได้รับ			เปรียบเทียบสัดส่วนค่าใช้จ่าย รายหัวงบดำเนินการที่โรงเรียนได้รับ		
	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย			
หลังการใช้						
เกณฑ์ฯ						
2545	เพิ่มขึ้น (+0.01)	เพิ่มขึ้น (+0.04)	เพิ่มขึ้น (+0.01)	ม.ต้น > ม.ปลาย, ประถม (0.62) (1) (1)		
2546	เพิ่มขึ้น (+0.04)	เพิ่มขึ้น (+0.01)	เพิ่มขึ้น (+0.04)	ม.ต้น > ม.ปลาย, ประถม (0.61) (1) (1)		

ตอนที่ 2 การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา ทั่วประเทศ พ.ศ. 2542-2546

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สำเร็จการศึกษา จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สำเร็จการศึกษา และจำนวนนักเรียนเข้าใหม่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 สามารถสรุปเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนได้ดังตาราง 14

ตาราง 14 การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน แยกตามระดับการศึกษา และแยกตามสังกัด

ปีการศึกษา	โอกาสทางการศึกษา ของนักเรียน		เปรียบเทียบโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน			
	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย		
				สายสามัญศึกษา	สายอาชีวศึกษา	
2542	- (87.99)	- (84.56)	รัฐบาล > เอกชน (82.70) (5.29)	รัฐบาล > เอกชน (50.44) (2.34)	รัฐบาล > เอกชน (21.73) (10.05)	
2543	เพิ่มขึ้น (89.87)	เพิ่มขึ้น (86.00)	รัฐบาล > เอกชน (84.33) (5.54)	รัฐบาล > เอกชน (51.79) (2.22)	รัฐบาล > เอกชน (22..03) (9.96)	
2544	เพิ่มขึ้น (92.66)	ลดลง (80.18)	รัฐบาล > เอกชน (86.38) (6.28)	รัฐบาล > เอกชน (48.96) (2.34)	รัฐบาล > เอกชน (22.35) (8.53)	

ตาราง 14 (ต่อ)

ปีการศึกษา	โอกาสทางการศึกษา ของนักเรียน		เปรียบเทียบโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน					
	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น		ม.ปลาย			
					สายสามัญศึกษา		สายอาชีวศึกษา	
2545	ลดลง (90.06)	เพิ่มขึ้น (88.45)	รัฐบาล > เอกชน (83.41)	(6.65)	รัฐบาล > เอกชน (51.04)	(2.44)	รัฐบาล > เอกชน (24.18)	(10.79)
2546	เพิ่มขึ้น (92.54)	ลดลง (82.03)	รัฐบาล > เอกชน (83.64)	(8.90)	รัฐบาล > เอกชน (45.98)	(4.33)	รัฐบาล > เอกชน (22.20)	(9.52)

ตอนที่ 3 ความเสมอภาคทางการศึกษาของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ.
2542-2546

3.1 จากผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สำเร็จ
การศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สำเร็จการศึกษา และนักเรียนเข้าใหม่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
และ 4 สามารถสรุปเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนได้ดังตาราง 15

ตาราง 15 การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
แยกตามระดับการศึกษา และแยกตามสังกัด

ปีการศึกษา	โอกาสทางการศึกษา ของนักเรียน		เปรียบเทียบการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน					
	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น		ม.ปลาย			
2542	- (7.92)	- (11.03)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (6.14)	(1.29)	(0.49)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (9.05)	(1.26)	(0.72)
2543	เพิ่มขึ้น (8.22)	ลดลง (10.37)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (6.41)	(1.30)	(0.51)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (8.50)	(1.19)	(0.68)
2544	เพิ่มขึ้น (8.81)	ลดลง (10.29)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (6.83)	(1.42)	(0.56)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (8.40)	(1.20)	(0.69)

ตาราง 15 (ต่อ)

ปีการศึกษา	โอกาสทางการศึกษา ของนักเรียน		เปรียบเทียบโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน					
	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
2545	ลดลง (8.45)	เพิ่มขึ้น (11.41)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (6.51) (1.42) (0.52)			สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (9.28) (1.38) (0.74)		
2546	เพิ่มขึ้น (8.53)	ลดลง (11.32)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (6.50) (1.59) (0.44)			สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (9.27) (1.44) (0.61)		

ตาราง 16 การได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาภูมิภาค แยกตามระดับการศึกษา และแยกตามสังกัด

ปีการศึกษา	โอกาสทางการศึกษา ของนักเรียน		เปรียบเทียบโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน					
	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
2542	- (80.06)	- (51.17)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (75.21) (4.05) (0.80)			สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (42.36) (8.36) (0.45)		
2543	เพิ่มขึ้น (81.62)	เพิ่มขึ้น (71.61)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (72.14) (4.18) (5.30)			สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (59.94) (7.27) (4.41)		
2544	เพิ่มขึ้น (84.06)	ลดลง (69.47)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (80.61) (2.33) (1.12)			สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (61.94) (6.82) (0.71)		
2545	ลดลง (81.60)	เพิ่มขึ้น (76.39)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (75.87) (4.81) (0.92)			สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (67.44) (8.14) (0.82)		
2546	เพิ่มขึ้น (82.78)	ลดลง (72.97)	สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (76.53) (5.68) (0.57)			สพฐ. > เอกชน > อื่น ๆ (63.29) (9.22) (0.46)		

3.2 จากผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับคุณภาพที่นักเรียนได้รับในด้านการเรียนการสอน และการบริหารงบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5, 6 และ 7 สามารถสรุปได้ดังตาราง 17

ตาราง 17 ระดับคุณภาพที่นักเรียนได้รับในด้านการเรียนการสอน และการบริหารงบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา แยกตามขนาดโรงเรียน พ.ศ. 2542-2546

รายละเอียด	ระดับคุณภาพที่นักเรียนได้รับ					
	ขนาดโรงเรียน					
	โรงเรียนขนาดที่ 5		โรงเรียนขนาดที่ 6		โรงเรียนขนาดที่ 7	
ด้านการเรียนการสอน						
- นักเรียน : ครู	ควรปรับปรุง > พอใช้ถึงดี (31.96) (68.04)		ควรปรับปรุง > พอใช้ถึงดี (47.22) (52.78)		พอใช้ถึงดี > ควรปรับปรุง (71.99) (28.07)	
- ครู : ห้องเรียน	พอใช้ถึงดี > ควรปรับปรุง (100) (0)		พอใช้ถึงดี > ควรปรับปรุง (100) (0)		พอใช้ถึงดี > ควรปรับปรุง (100) (0)	
- ชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์	พอใช้ถึงดี > ควรปรับปรุง (51.33) (44.82)		ควรปรับปรุง > พอใช้ถึงดี (27.08) (72.92)		ควรปรับปรุง > พอใช้ถึงดี (27.30) (72.70)	
ด้านการบริหาร						
งบเงินอุดหนุน	พอใช้ถึงดี > ควรปรับปรุง (100) (0)		พอใช้ถึงดี > ควรปรับปรุง (95.31) (4.79)		พอใช้ถึงดี > ควรปรับปรุง (96.02) (3.98)	
บำรุงการศึกษา						

3.3 จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการของโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5, 6 และ 7 สามารถสรุปได้ดังตาราง 18

ตาราง 18 การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการที่นักเรียนได้รับ และค่าสัมประสิทธิ์จีนี่ แยกตามขนาดโรงเรียน ปีงบประมาณ 2542-2546

ปีงบประมาณ	ค่าใช้จ่ายรายหัว (บาท)			ค่าสัมประสิทธิ์จีนี่		
2542	ขนาดเล็กที่ 6 >	ขนาดเล็กที่ 7 >	ขนาดเล็กที่ 5	ขนาดเล็กที่ 6 >	ขนาดเล็กที่ 5 >	ขนาดเล็กที่ 7
	(15,237.18)	(13,736.46)	(12,538.52)	(0.56)	(0.29)	(0.02)
2543	ขนาดเล็กที่ 6 >	ขนาดเล็กที่ 7 >	ขนาดเล็กที่ 5	ขนาดเล็กที่ 5 >	ขนาดเล็กที่ 6 >	ขนาดเล็กที่ 7
	(16,870.43)	(13,577.14)	(12,156.20)	(0.25)	(0.10)	(0.02)

ตาราง 18 (ต่อ)

ปีงบประมาณ	ค่าใช้จ่ายรายหัว (บาท)			ค่าสัมประสิทธิ์จีนี่		
2544	ขนาดที่ 6 >	ขนาดที่ 7 >	ขนาดที่ 5	ขนาดที่ 5 >	ขนาดที่ 6, ขนาดที่ 7	
	(14,044.00)	(13,227.22)	(9,151.63)	(0.35)	(0.03)	(0.03)
2545	ขนาดที่ 6 >	ขนาดที่ 7 >	ขนาดที่ 5	ขนาดที่ 5 >	ขนาดที่ 7 >	ขนาดที่ 6
	(13,811.62)	(11,899.97)	(10,700.26)	(0.34)	(0.22)	(0.03)
2546	ขนาดที่ 6 >	ขนาดที่ 7 >	ขนาดที่ 5	ขนาดที่ 5 >	ขนาดที่ 7 >	ขนาดที่ 6
	(13,626.51)	(11,584.34)	(11,492.68)	(0.34)	(0.16)	(0.07)
2542-2546	ขนาดที่ 6 >	ขนาดที่ 7 >	ขนาดที่ 5	ขนาดที่ 7 >	ขนาดที่ 5 >	ขนาดที่ 6
	(14,717.95)	(12,805.03)	(11,207.86)	(0.11)	(0.08)	(0.04)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า ก่อนการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัวในส่วนของงบดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2542-2544 นักเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการในอัตราที่เพิ่มขึ้น ส่วนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการในอัตราที่ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดสรรเงินงบประมาณผ่านทางด้านอุปสงค์หรือผู้เรียน (demand side) โดยการใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณรายหัว ซึ่งจากเดิมเป็นการจัดสรรผ่านอุปทานหรือสถานศึกษา (supply side) การจัดสรรเงินงบประมาณผ่านผู้เรียนนี้ นักเรียนจะได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวมากกว่าวิธีการเดิม (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544ข: 5) จากผลการศึกษา ค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณงบดำเนินการของนักเรียนในระดับการศึกษาต่าง ๆ ผลปรากฏว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบดำเนินการน้อยกว่านักเรียนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในช่วงปีงบประมาณ 2542-2546 โดยมีสัดส่วนเป็น 1 : 0.62 : 1, 1 : 0.62 : 1, 1 : 0.60 : 1 , 1 : 0.62 : 1 และ 1 : 0.61 : 1 ตามลำดับ ทั้งนี้ผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวที่สำนักงานประมาณการ โดยใช้ปีงบประมาณ 2542 เป็นฐานในการคำนวณค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนในระดับประถมศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าเป็นสัดส่วนเท่ากับ 11,653 บาท : 9,324 บาท : 9,974 บาท หรือเป็นสัดส่วนเท่ากับ 1 : 0.80 : 0.86

ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542ข: 53) และในขณะเดียวกันผลการศึกษาไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าเป็นสัดส่วนเท่ากับ 1,100 บาท : 1,800 บาท : 2,700 บาท หรือเป็นสัดส่วนเท่ากับ 1 : 1.64 : 2.45 ตั้งแต่ ปี 2545 เป็นต้นมา(กระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 3) ทั้งนี้อาจเนื่องจากผลการศึกษาไม่สามารถแยกเงินเดือนและค่าจ้างประจำออกจากงบประมาณในส่วนของการดำเนินการที่รัฐจัดสรรให้กับโรงเรียนในระดับการศึกษาต่าง ๆ ได้ จึงทำให้ผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวที่สำนักงานประมาณได้ประมาณการไว้ ซึ่งครอบคลุมค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นเงินเดือนเช่นเดียวกัน และไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรให้กับนักเรียน เนื่องจากการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวของกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้รับเงินเดือน

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วประเทศ ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้านการศึกษาต่อเพิ่มขึ้นในช่วงพ.ศ. 2542-2544 และ2546 และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งประเภทสามัญศึกษา และอาชีวศึกษา ทั่วประเทศ ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้านการศึกษาต่อเพิ่มขึ้นเฉพาะปีการศึกษา 2542, 2543 และ2545 โดยนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับโอกาสทางการศึกษาด้านการศึกษาต่อจากโรงเรียนในสังกัดรัฐบาลมากกว่าโรงเรียนในสังกัดเอกชน เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าว โรงเรียนในสังกัดรัฐบาลได้มีนโยบายประกาศรับนักเรียนเพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 2 สิทธิหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ซึ่งระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ตาม วัตถุประสงค์ที่ 1 เป้าหมาย 2 ที่ว่า “คนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545ข: 36)

3. จากผลการศึกษา ที่พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้านการศึกษาต่อเพิ่มขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2542-2544 และ2546 และมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้านการศึกษาต่อเพิ่มขึ้น ในช่วงปีการศึกษา 2542 และ 2545 โดยนักเรียนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับโอกาสทางการศึกษาด้านการศึกษาต่อจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มากกว่าโรงเรียนในสังกัดเอกชนและสังกัดอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการรับนักเรียนของสพฐ. ในการรับเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยสพฐ.ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ทำการสำรวจรายชื่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายในเขตพื้นที่เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการรับนักเรียนของแต่ละจังหวัด เพื่อหาที่เรียนให้ทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษา โดยไม่มีการสอบคัดเลือก และต้องเสนอสัดส่วนจำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่บริการที่

จะเปิดให้มีการจับสลากและรับจากการคัดเลือก สำหรับการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถ้าเป็นโรงเรียนที่จัดสอนทั้งมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้รับนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของตนเองเข้าเรียนทุกคน แต่ก็ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนจากที่อื่นด้วย โดยวิธีสอบคัดเลือก (สารคดีข่าว. 2547: 18)

4. จากผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับความเสมอภาคในการได้รับคุณภาพทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน และการบริหารงบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา พ.ศ. 2542-2546 โดยพิจารณาจากสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพในระดับพอใช้ถึงดี : ระดับควรปรับปรุง สรุปได้ดังนี้

4.1 จากผลการศึกษาที่พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของจำนวนนักเรียน : ครู ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุง ในขณะที่นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5 และ ขนาดที่ 6 ได้รับคุณภาพการศึกษาโดยพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของจำนวนนักเรียน : ครู ในระดับควรปรับปรุงเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดี โดยนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ 7 ได้รับความเท่าเทียมกันมากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5 และ ขนาดที่ 6 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพการเรียนการสอนด้านจำนวนนักเรียน : ครู ของโรงเรียนขนาดเล็กที่ 7 เป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มาตรฐานด้านครู มาตรฐานที่ 24.4 สถานศึกษามีครูตามเกณฑ์นักเรียนต่อครู โดยมีจำนวนนักเรียน : ครู เท่ากับ 20 : 1 และ 21 : 1 – 25 : 1 ในขณะที่สัดส่วนจำนวนนักเรียน : ครูของโรงเรียนขนาดเล็กที่ 6 เป็นสัดส่วนระหว่าง 14 : 1 – 25 : 1 และสัดส่วนจำนวนนักเรียน : ครูของโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5 เป็นสัดส่วนระหว่าง 13 : 1 – 29 : 1 ดังภาคผนวก ก. ตาราง 24,26 และ 28 ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะโรงเรียนในแต่ละขนาดได้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ซึ่งระบุให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ มาตราที่ 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษาเพื่อพัฒนาเกณฑ์คุณภาพ และประเมินคุณภาพการศึกษาในทุกระดับการศึกษาโดยแต่ละสถานศึกษาต้องได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี ทั้งนี้โดยกำหนดให้มีการดำเนินการใน รอบแรกให้เสร็จสิ้นในปี 2548 และให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ซึ่งกำหนดเกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการครูในสถานศึกษาเพื่อเป็นเกณฑ์ในการคำนวณอัตรากำลังข้าราชการครูในสังกัดกรมสามัญศึกษา (ศร1305/467 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2545ข) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545)

4.2 จากผลการศึกษาที่พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5, ขนาดที่ 6 และ ขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของจำนวนครู : ห้องเรียน ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุง โดยนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5, ขนาดที่ 6 และ ขนาดที่ 7 ได้รับความเท่าเทียมกันในคุณภาพด้านจำนวน

ครู : ห้องเรียน ตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 19) มาตรฐานด้านครู มาตรฐานที่ 24.7 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ครูต่อห้องเรียน โดยสัดส่วนจำนวนครู : ห้องเรียนของโรงเรียนขนาดที่ 5, ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 เป็นสัดส่วนที่มากกว่า 1.5 : 1 ขึ้นไป ดังภาคผนวก ก. ตาราง 24,26 และ 28 ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะโรงเรียนในแต่ละขนาดได้ตระหนักและมุ่งที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์และตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

4.3 จากผลการศึกษาที่พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจาก สัดส่วนที่เหมาะสมของชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุง ในขณะที่นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 และ ขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ ในระดับควรปรับปรุงเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดี โดยนักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 ได้รับความเท่าเทียมกันมากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 และ ขนาดที่ 7 โดยเป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มาตรฐานด้านครู มาตรฐานที่ 24.6 สถานศึกษามีครูตามเกณฑ์ภาระงานสอน โดยสัดส่วนจำนวน ชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ของโรงเรียนขนาดที่ 5 เป็นสัดส่วน 20 : 1 : 1 และ 21 : 1 : 1 – 25 : 1 : 1 ในขณะที่สัดส่วนจำนวนชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ของโรงเรียนขนาดที่ 6 เป็นสัดส่วนเท่ากับ 12 : 1 : 1 – 23 : 1 : 1 และสัดส่วนจำนวนชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ของโรงเรียนขนาดที่ 7 เป็น สัดส่วนเท่ากับ 15 : 1 : 1 – 24 : 1 : 1 ดังภาคผนวก ก. ตาราง 24, 26 และ 28 ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้เป็น 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ ภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ต้องมีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ต้องมีเวลาเรียนปีละ ไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 6 ชั่วโมง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 5, 7) ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องตรงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฏิบัติตาม เกณฑ์คุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โรงเรียนต่าง ๆ จึงได้ ตระหนักและพยายามจัดชั่วโมงการสอนของครูให้ตรงตามเกณฑ์มาตรฐาน

4.4 จากผลการศึกษา ที่พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5, ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของการบริหารงบประมาณอุดหนุน บำรุงการศึกษา (งบวิชาการ : งบบริหารทั่วไป : งบสำรองจ่าย) ในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่

มากกว่าระดับควรปรับปรุง โดยนักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5, ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 ได้รับความเท่าเทียมกันในคุณภาพด้านการบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษาของโรงเรียน โดยสัดส่วนการบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษาของโรงเรียนขนาดที่ 5, ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 เป็นสัดส่วนเท่ากับ 60 : 30 : 10 และ 70 : 20 : 10 ดังภาคผนวก ก. ตาราง 29, 30 และ 31 ตามเกณฑ์การบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนแต่ละขนาดได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นวิชาการมากที่สุด จึงได้ปฏิบัติตามเกณฑ์การบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ให้มีการจัดสรรงบประมาณในส่วนของวิชาการในสัดส่วนที่สูงกว่างบบริหารทั่วไปและงบสำรองจ่าย

5. จากผลการศึกษา ที่พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณงบดำเนินการในรูปของค่าใช้จ่ายรายหัวมากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 7 และขนาดที่ 5 โดยได้รับการจัดสรรเป็นเงินเท่ากับ 14,717.95 บาท, 12,805 บาท และ 11,207.86 บาท ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะ ก่อนปีงบประมาณ 2544 โรงเรียนขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 มีค่าใช้จ่ายเงินงบดำเนินการในหมวดเงินเดือนเป็นจำนวนมากเกือบครึ่งหนึ่งของงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับการจัดสรรและงบประมาณในส่วนที่ไม่ใช่เงินเดือนสำหรับการจัดการศึกษามีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้น สถานศึกษาจึงมีงบประมาณสำหรับการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544: 2) และเมื่อพิจารณาประเด็นความเสมอภาคในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรของนักเรียน ซึ่งพบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับความเท่าเทียมกันมากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 และ ขนาดที่ 7 เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์จีนี้เฉลี่ยปีงบประมาณ 2542-2546 ของโรงเรียนขนาดที่ 6 มีค่าน้อยกว่าค่าสัมประสิทธิ์จีนี้เฉลี่ยของโรงเรียนขนาดที่ 5 และขนาดที่ 7 ที่เป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาล และโรงเรียนได้มีการจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนเป็นระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับความแตกต่างกันน้อยมากในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา โดยนักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวเฉลี่ยในปีงบประมาณ 2542-2546 ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก เป็นเงินในช่วงระหว่าง 12,001 – 15,000 บาท ส่วนนักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวเฉลี่ยในปีงบประมาณ 2542-2546 ในระดับที่แตกต่างกัน เป็นเงินที่อยู่ในช่วงที่น้อยกว่า 3,000 บาท, 12,001 – 15,000 บาท และ 15,001 – 18,000 บาท และนักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 7 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวเฉลี่ยในปีงบประมาณ 2542-2546 ในระดับที่แตกต่างกัน เป็นเงินที่อยู่ในช่วง 6,001 – 9,000 บาท, 9,001 – 12,000 บาท และ 12,001 – 15,000 บาท ดังข้อมูลผนวก ก. ตาราง 35

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย เรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ.2542-2546 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สัดส่วนการได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าน้อยกว่าสัดส่วนการได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการน้อยกว่านักเรียนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีสัดส่วนการได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการปีงบประมาณ 2542-2546 เป็นสัดส่วน 1 : 0.62 : 1, 1 : 0.62 : 1, 1 : 0.60 : 1, 1 : 0.62 : 1 และ 1 : 0.61 : 1 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่ไม่เป็นไปตามสัดส่วนการประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวของสำนักงบประมาณ โดยสัดส่วนการประมาณการค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการของสำนักงบประมาณเป็น 1 : 0.80 : 0.86 ดังนั้นเพื่อให้ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับความเท่าเทียมกันในการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว รัฐบาลควรพิจารณาเพิ่มค่าใช้จ่ายรายหัวให้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรืออาจเกลี่ยเงินงบประมาณจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้กับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. จากผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน พบว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1) และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4) ในอัตราที่เพิ่มขึ้นเกือบทุกปีการศึกษา ทั้งในภาพรวมและในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีโอกาสที่จะศึกษาต่อเพิ่มขึ้น ดังนั้นภายใต้เกณฑ์ที่กำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยกำหนดสัดส่วนการรับเด็กเข้าเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็น 2 กรณี ดังนี้

1. 70 : 30 หมายถึง รับเด็กในพื้นที่บริการไม่น้อยกว่า 70% คัดเลือก 30% (สอบ 20% ดูจากคะแนน Nation Test : NT + ความสามารถพิเศษ 5% + นักเรียนเงื่อนไขพิเศษ 5%)

2. 60 : 30 : 10 หมายถึง รับเด็กในพื้นที่บริการไม่น้อยกว่า 60% คัดเลือก 30% (สอบ 20% ดูจากคะแนน NT + ความสามารถพิเศษ 5% + นักเรียนเงื่อนไขพิเศษ 5%) จับสลากนอกพื้นที่ 10%

ในส่วนภูมิภาค มีสัดส่วนการรับเด็กเข้าเรียนเป็น 60 : 20 : 20 หมายถึง รับเด็กในพื้นที่บริการไม่น้อยกว่า 50% + ความสามารถพิเศษ 5% + นักเรียนเงื่อนไขพิเศษ 5% สอบ 20% ดูจากคะแนน NT จับสลากนอกพื้นที่ 20% (หรืออื่น ๆ แต่ต้องจับสลากไม่น้อยกว่า 15%)

ดังนั้นเพื่อเป็นการสนับสนุนนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา รัฐบาลและโรงเรียนควรพิจารณาทบทวนเกณฑ์ดังกล่าวเพื่อให้เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาต่อของนักเรียน โดยการเพิ่มสัดส่วนการรับเด็กในพื้นที่บริการทั้งในกรณีที่ 1 และกรณีที่ 2 หรืออาจพิจารณาเงื่อนไขในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอบคัดเลือก ซึ่งอาจให้มีการสอบคัดเลือกเฉพาะกรณีที่มีนักเรียนข้ามเขตพื้นที่

บริการหรือในกรณีที่เป็น ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนมีโอกาสศึกษาต่ออย่างเท่าเทียมกัน และในกรณีของภูมิภาคก็เช่นเดียวกัน

3. จากผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคในคุณภาพทางการศึกษา ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า

3.1 สัดส่วนจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจาก สัดส่วนจำนวนนักเรียน : ครู ของโรงเรียนขนาดที่ 7 ในระดับพอใช้ถึงดีมากกว่าระดับควรปรับปรุง ในขณะที่สัดส่วนจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจากสัดส่วนจำนวนนักเรียน : ครู ของโรงเรียนขนาดที่ 5 และขนาดที่ 6 ในระดับควรปรับปรุงมากกว่าระดับพอใช้ถึงดี สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 7 ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง หากสัดส่วนจำนวนนักเรียน : ครู ของโรงเรียนขนาดที่ 7 เปลี่ยนแปลงไปไม่เป็นไปตามสภาพการณ์เดิม โรงเรียนควรพิจารณาจัดอัตรากำลังให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน โดยอาจมีการจ้างครูอัตราจ้างหรือครูพิเศษ ในขณะที่โรงเรียนขนาดที่ 5 และขนาดที่ 6 ครูต้องดูแลนักเรียนเป็นจำนวนมาก เพื่อให้ครูสามารถดูแลนักเรียนได้ดีมากขึ้นภายใต้เกณฑ์ ควรมีการเสริมกำลังใจให้แก่ครู โดยให้ครูได้รับสวัสดิการหรือสิ่งตอบแทนที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่

3.2 สัดส่วนจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจาก สัดส่วนจำนวนครู : ห้องเรียน ของโรงเรียนขนาดที่ 5, ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 ในระดับพอใช้ถึงดีมากกว่าระดับควรปรับปรุง สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนแต่ละขนาดมีจำนวนครูเพียงพอในการดูแลให้คำปรึกษานักเรียนทั้งชั้นเรียนได้อย่างทั่วถึง หากสัดส่วนจำนวนครู : ห้องเรียนของโรงเรียนแต่ละขนาดเปลี่ยนแปลงไปไม่เป็นไปตามสภาพการณ์เดิม โรงเรียนควรพิจารณาจัดอัตรากำลังให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน โดยอาจมีการจ้างครูอัตราจ้างหรือครูพิเศษ

3.3 สัดส่วนจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจาก สัดส่วนชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 5 ในระดับพอใช้ถึงดีมากกว่าระดับควรปรับปรุง ในขณะที่สัดส่วนจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจากสัดส่วนชั่วโมงการสอนของครู 1 คน : สัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 6 และ ขนาดที่ 7 ในระดับควรปรับปรุงมากกว่าระดับพอใช้ถึงดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ชั่วโมงการสอนของครูในโรงเรียนขนาดที่ 6 เป็นไปตามเกณฑ์ หากสัดส่วนชั่วโมงการสอนของครูไม่เป็นไปตามสภาพการณ์เดิม โรงเรียนควรเสริมกำลังใจให้แก่ครู ในการได้รับสวัสดิการหรือค่าตอบแทนที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ ในขณะที่โรงเรียนขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 ครูมีชั่วโมงการสอนที่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง ครูควรมีกิจกรรมสนับสนุนพัฒนาตนเอง และทำกิจกรรมเสริมความรู้ความคิดให้กับนักเรียน โดยเฉพาะกระบวนการคิด การประยุกต์ใช้วิชาการให้สามารถนำไปปฏิบัติได้กับชีวิตจริง และกิจกรรมเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน

3.4 สัดส่วนจำนวนนักเรียนที่ได้รับคุณภาพทางการศึกษาโดยพิจารณาจาก สัดส่วนการบริหารงบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา (งบวิชาการ : งบบริหารทั่วไป : งบสำรองจ่าย) ของโรงเรียนขนาดที่ 5, ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 ในระดับพอใช้ถึงดีมากกว่าระดับควรปรับปรุง สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนแต่ละขนาดได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นวิชาการสำหรับ นักเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรมหรือแผนการเรียนรู้ที่เน้นการเพิ่มศักยภาพของนักเรียนใน ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ หรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ของประเทศ

4. จากผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับความเสมอภาคในได้รับการจัดสรรทรัพยากร ทางการศึกษา ในรูปของค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2542-2546 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการ มากที่สุด เป็นเงิน 14,717.95 บาท นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว งบดำเนินการ เป็นเงิน 12,805.03 และนักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 7 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายราย หัวงบดำเนินการ เป็นเงิน 11,207.86 บาท โดยนักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับความเท่าเทียม กันในการได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการมากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 และ ขนาดที่ 7 เนื่องจากนักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวงบดำเนินการ เป็นจำนวนเงินในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ในขณะที่นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 และขนาดที่ 7 ได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นจำนวนเงินในระดับที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้เด็กนักเรียน ในโรงเรียนขนาดที่ 5 และขนาดที่ 7 ได้รับความเท่าเทียมกันมากขึ้น รัฐบาลและโรงเรียนควรมีการ พิจารณาทบทวนรายการของการใช้จ่ายเงินโดยไม่ให้เกิดการกระจุกตัวของการใช้จ่ายเงินใน โครงการใดโครงการหนึ่งมากเกินไป และไม่ควรมีความแตกต่างกันของการใช้จ่ายเงินในแต่ละกลุ่ม โรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เมื่อนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้รับความเท่าเทียมกันหรือไม่เท่าเทียมกันใน คุณภาพทางการศึกษาทั้งในด้านการเรียนการสอน และการบริหารงบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา และการได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว จึงควรมีการศึกษาประเด็นเหล่านี้ต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียน

2. ควรมีการศึกษาความเสมอภาคในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับ กลุ่มนักเรียนด้อยโอกาส และนักเรียนพิเศษ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2540). รายงานการวิจัย การศึกษาค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542ก). นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- . (2542ข). สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงฯ
- . (2543). สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2543. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงฯ
- . (2544). สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2544. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงฯ
- . (2545ก). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- . (2545ข, 11 มิถุนายน). คำสั่งที่ ศธ.1305/467 เรื่อง เกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญ.
- . (2545ค). สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงฯ
- . (2545ง). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- . (2547). คู่มือปฏิบัติงาน การบริหารงบประมาณ 2547. ปราชินบุรี : หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปราชินบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- การศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจ : การแก้ไขความไม่สมดุล. (2535, มิถุนายน-กันยายน). สารวัตรนักเรียน. 1 (3) : 13 .
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2546). การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). จอมปราชญ์นักการศึกษา : สังเคราะห์ วิเคราะห์และประยุกต์แนวพระราชดำริด้านการศึกษาและการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธา.
- จงจิตต์ โสภณภรณ์. (2541,มกราคม-ธันวาคม). ความไม่ลงตัวในเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา. รวมคำแหง. 18(1) : 255-256.
- จรินทร์ เทศวานิช. (2536,กันยายน-ธันวาคม). การลงทุนทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด : ความไม่เป็นที่ควรเปลี่ยนแปลง. สุขุทัยธรรมมาธิราช. 6(3) : 46.

- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และ แสวง ปิ่นมณี. (2529). *ดัชนีการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนัก
ปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- เฉลิมชัย รัตนประยูร. (2535). *ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียน
มัธยมศึกษาของรัฐ*. ปริญญาโท กศ.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชนิดา รัชพลเมือง. (2534). *พื้นฐานการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีจำกัด.
- ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. (2541). *ทรัพยากรเพื่อการศึกษา รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เทียนฉาย กีระนันทน์. (2519). *เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์และกำลังคน*. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- นิยม เสรีรัตน์. (2529). *การศึกษาการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3*. ปริญญาโท กศ.ม. (บริหารการศึกษา).
สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- บุญทิวา สิริรังศรี. (2541). *การลงทุนทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในช่วงแผน
พัฒนาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)*. ปริญญาโท กศ.ม. (บริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2527). *รายงานการวิจัย การกระจายเชิงปริมาณของครูประถมศึกษา :
ผลกระทบที่มีต่ออัตราการเลื่อนชั้นและความสามารถพื้นฐานของนักเรียน*. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. (2530). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2529). *เศรษฐศาสตร์สาธารณะ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- มาร์ค วิธแฮม. (2543). *วิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา*. แปลโดย ชาญ ดันติธรรมถาวร.
กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีจำกัด.
- เมธี ครองแก้ว. (2523). *รัฐบาลกับช่องว่างทางรายได้ของประชาชน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540?). กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *รวมบทความทางการศึกษา การศึกษาไทยในเวทีโลก ในรอบปี พ.ศ. 2540-
2541*. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- วินัย สายสุด. (2544, ตุลาคม). *ความเสมอภาคผลอันเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษา*.
วิชาการ. 4(10) : 23-24.
- ศรีนวล สถิตวิทยานันท์. (2542). *การพัฒนารูปแบบการประเมินตนเองด้านการจัดการจัดการ
เรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันการศึกษาพยาบาล*. ปริญญาโท กศ.ด. (การอุดม
ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สงบ ประเสริฐพันธ์. (2545-2546,สิงหาคม-มกราคม). แนวคิดใหม่เรื่องทรัพยากรทางการศึกษา.
วิชาการ. 1(1) : 69.
- สมชาย สุขสิริเสรกุล. (2539, มิถุนายน). ความเสมอภาคในระบบบริการสุขภาพ. เศรษฐ
ศาสตร์ธรรมศาสตร์. 14(2) : 84.
- สารคดีข่าว. (2547,กุมภาพันธ์). เปิดใจเลขาธิการ สพฐ. วงการครู. 1(2) : 18.
- สุภมนัส ภารพบ. (2528). เปรียบเทียบต้นทุนในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสาย
สามัญของโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน : กรณีศึกษาของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลี ปิตยานนท์. (2539). เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา การฝึกอบรมในประเทศ
ไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ มูลเหล็ก. (2545). แนวคิด วิธีการ การระดมและการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของผู้
บริหาร โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อการจัดการศึกษาแก่เด็กพิการประเภทเรียน
ร่วม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2522). ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา : รายงานการวิเคราะห์การ
กระจายของโอกาสการเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ในแต่ละภูมิภาค. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). ข้อมูลสารสนเทศ 2546. กรุงเทพฯ :
สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2537,เมษายน-พฤษภาคม). ความเสมอภาคของ
โอกาสทางการศึกษา. ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 17(4) : 17.
- (2544ก). ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ
- (2544ข). สถิติการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2539-2543. กรุงเทพฯ : ศูนย์สถิติ
แห่งชาติเพื่อการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานฯ.
- (2545ก). สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- (2545ข). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559). กรุงเทพฯ : พริกหวาน
กราฟฟิค.
- (2545ค). ปมปฏิรูป : รายงานสภาวะการศึกษาไทยต่อประชาชน ปี 2545.
กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (2545ง). ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2544. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัย
และพัฒนาการศึกษา สำนักงานฯ.
- (2546). ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2545. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัย
และพัฒนาการศึกษา สำนักงานฯ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานฯ. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2547, จาก www.onec.go.th/plication/47080/index_stat.htm.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544ก). รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดเตรียมระบบการบัญชี และงบ กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (2544ข). รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การศึกษาตัวแปรเพื่อกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545?). สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติฉบับที่เก้า (พ.ศ.2545-2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). รายงานติดตามและประเมินผลด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาภาพรวม ปีงบประมาณ 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- (2547). ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเงินอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์. เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2536, มกราคม-มีนาคม). ความเสมอภาคทางการศึกษา. ราชบัณฑิตยสถาน. 18(2) : 15-16.
- โสภชาติ วิริยะลาภสกุล. (2546). ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาอันเนื่องมาจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Gillborn, David; & Youdell, Deborah. (2000). *Rationing Education Policy, Practice, Reform and Equity*. London : Open University Buckingham Philadelphia.
- Haemyong, Ji. (1999). *The impact of public educational expenditures on educational equity and regional human capital growth: A financial computable general equilibrium model for Korea*. Ph.D. Dissertation, Cornell University Retrieved December 22, 2004, from <http://wwwlib.umi.com/dissertations./fullcit/9938935>.
- Mazoor, Ahmed. (1975). *Economic of nonformal education : resources, cost, and benefits*. New York : Praeger.

- McGinty, Jean; & Fish, Jonh. (1993). *Further education in the market place : equity, opportunity and individual learning*. New York : Langport.
- Measuring of Distributional Inequality. (2004). Retrieved November 2, 2004, from <http://www.econweb.com>.
- Psacharopoulos, George; & Woodhall Maureen. (1991). *Education for Development An Analysis of Investment Choices*. U.S.A. : Oxford University.
- Secada, G. Walter. (1989). *Equity in education*. New York : Falmer.
- Simkins, Tim. (1995). The Equity Consequences of Educational Reform. *Educational Management and Administration*. 23(4) : 221-231.
- Unesco. (1988). *Equity, Quality and Cost in Higher Education : research study on Republic of Korea*. Bangkok : Unesco.
- Worldbank. (2004). *Measuring Inequality*. Retrieved November 2, 2004, from <http://www.worldbank.org>.
- Yao, Joseph Yao. (1988). *The redistribution of earnings in the Ivory Coast: The role of higher education finance*. Ph.D. Dissertation, Stanford University. Retrieved December 22, 2004, from <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/355992>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

จำนวนนักเรียน จำนวนครู จำนวนชั่วโมงการสอนของครู 1 คนต่อสัปดาห์ และ
การบริหารเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา ของโรงเรียนขนาดที่ 5, 6 และ 7

พ.ศ. 2542-2546

ตาราง 19 จำนวนนักเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร แยก
ตามปีการศึกษา

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียน (คน)		
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
2542	46,441	264,138	100,190
2543	46,597	267,296	101,388
2544	45,296	270,373	108,149
2545	44,156	271,948	103,153
2546	44,883	272,062	105,168

ตาราง 20 จำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2541-2545 แยกตามระดับ
การศึกษา

หน่วย : คน

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา					
	2541*	2542*	2543*	2544**	2545***	2542-2546
ป.6	913,519	895,614	890,735	935,269	980,297	923,087
ม.3	750,743	769,979	787,851	706,020	736,391	750,197

ที่มา : *สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544ข). สถิติการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา
2539-2543 หน้า 76.

**สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545ง). ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย
ปีการศึกษา 2544 หน้า 27.

***สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546). ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย
ปีการศึกษา 2545 หน้า 41.

****สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547). สถิติการศึกษาของประเทศไทย
ปีการศึกษา 2546 หน้า 44

ตาราง 21 จำนวนนักเรียนเข้าใหม่ ในโรงเรียนของรัฐบาล และเอกชนทั่วประเทศ ปีการศึกษา
2542-2546 แยกตามระดับการศึกษา

หน่วย : คน

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา					
	2542*	2543*	2544**	2545***	2546****	2542-2546
ม.ต้น (ม.1)						
รัฐบาล	755,502	755,267	769,410	780,065	819,913	776,031
เอกชน	48,289	49,657	55,967	62,195	87,277	60,677
รวม ม.ต้น	803,791	804,824	825,377	842,260	907,190	836,688
ม.ปลาย						
-ประเภทสามัญศึกษา (ม.4)						
รัฐบาล	378,643	398,787	385,702	360,349	338,605	372,417
เอกชน	17,570	17,056	18,462	17,248	31,880	20,443
- ประเภทอาชีวศึกษา (ปวช.1)						
รัฐบาล	163,166	169,624	160,344	170,683	163,504	165,464
เอกชน	75,415	76,674	67,243	76,163	70,118	73,123
รวม ม.ปลาย	634,794	633,188	631,751	622,552	603,707	625,198

ที่มา : *สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544ข). สถิติการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา
2539-2543 หน้า 65-66.

**สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545ง). ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย
ปีการศึกษา 2544 หน้า 34.

***สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546). ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย
ปีการศึกษา 2545 หน้า 47.

****สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547). สถิติการศึกษาของประเทศไทย
ปีการศึกษา 2546 หน้า 52

ตาราง 22 จำนวนนักเรียนเข้าใหม่ มัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามสังกัดต่าง ๆ ปีการศึกษา 2542-2546

หน่วย : คน

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา															
	2542*				2543*				2544**				2545***			
	สพฐ.	เอกชน	อื่น ๆ		สพฐ.	เอกชน	อื่น ๆ		สพฐ.	เอกชน	อื่น ๆ		สพฐ.	เอกชน	อื่น ๆ	
มัธยมศึกษาปีที่ 1																
กรุงเทพมหานคร	56,120	11,788	4,478		57,367	11,659	4,573		60,806	12,608	4,993		60,914	13,266	4,872	
ภูมิภาค	687,050	36,997	7,352		646,081	37,441	47,489		718,006	20,766	9,946		709,596	44,998	8,614	
รวม	743,170	48,785	11,830		703,448	49,100	52,062		778,812	33,374	14,939		770,510	58,264	13,486	
มัธยมศึกษาปีที่ 4																
กรุงเทพมหานคร	67,943	9,430	5,421		65,436	9,126	5,216		66,178	9,445	5,435		65,549	9,744	5,242	
ภูมิภาค	317,995	62,739	3,404		461,492	55,999	33,921		488,031	53,708	5,572		476,123	57,455	5,781	
รวม	385,938	72,169	8,824		526,928	65,125	39,137		554,209	63,153	11,007		541,672	67,199	11,023	
ที่มา : *สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544ข). สถิติการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2539-2543 หน้า 76., กระทรวงศึกษาธิการ (2542ข).สถิติการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2542 หน้า 32-36, 41. และกระทรวงศึกษาธิการ (2543). สถิติการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2543 หน้า 32-36, 41.																
**สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545ข). ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2544 หน้า 27. และกระทรวงศึกษาธิการ (2544). สถิติการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2544 หน้า 32-36, 41.																
***สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546). ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2545 หน้า 41. และกระทรวงศึกษาธิการ (2545ค). สถิติการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2545 หน้า 32-36, 41.																
****สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547). สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2546 หน้า 52 และกระทรวงศึกษาธิการ (2546). สถิติการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2546 หน้า 32-36, 41																

ตาราง 24 สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู ครูต่อห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครู 1 คนต่อสัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 5

โรงเรียน ที่	ปีการศึกษา											
	2542			2543			2544			2545		
	ใต้ : ราษฎรบุห	ราษฎรอุดร : ใต้	เหนือ : ใต้ : หอสมเปตญูญ	ใต้ : ราษฎรบุห	ราษฎรอุดร : ใต้	เหนือ : ใต้ : หอสมเปตญูญ	ใต้ : ราษฎรบุห	ราษฎรอุดร : ใต้	เหนือ : ใต้ : หอสมเปตญูญ	ใต้ : ราษฎรบุห	ราษฎรอุดร : ใต้	เหนือ : ใต้ : หอสมเปตญูญ
1	17 : 1	1.9 : 1	18 : 1 : 1	18 : 1	2.0 : 1	18 : 1 : 1	20 : 1	2.1 : 1	18 : 1 : 1	19 : 1	2.1 : 1	18 : 1 : 1
2	18 : 1	2 : 1	20 : 1 : 1	21 : 1	1.9 : 1	20 : 1 : 1	23 : 1	2 : 1	20 : 1 : 1	20 : 1	1.9 : 1	20 : 1 : 1
3	15 : 1	1.9 : 1	31 : 1 : 1	19 : 1	1.5 : 1	20 : 1 : 1	20 : 1	1.5 : 1	20 : 1 : 1	13 : 1	2.3 : 1	20 : 1 : 1
4	13 : 1	2 : 1	20 : 1 : 1	13 : 1	2.1 : 1	20 : 1 : 1	15 : 1	2 : 1	20 : 1 : 1	16 : 1	1.9 : 1	20 : 1 : 1
5	28 : 1	1.4 : 1	25 : 1 : 1	16 : 1	1.7 : 1	25 : 1 : 1	17 : 1	1.7 : 1	25 : 1 : 1	29 : 1	1.5 : 1	25 : 1 : 1

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลภาคสนามที่ได้ ดังรายละเอียดในตาราง 23

ปีการศึกษา																				
โรงเรียน	2542				2543				2544				2545				2546			
	ครู	นักเรียน	ครู	นักเรียน	ครู	นักเรียน	ครู	นักเรียน	ครู	นักเรียน	ครู	นักเรียน	ครู	นักเรียน	ครู	นักเรียน	ครู	นักเรียน		
1	1,528	85	42	1,700	1,606	87	44	1,743	1,683	83	46	1,743	1,669	83	48	1,896	1,667	85	39	1,445
2	1,544	85	48	1,700	1,735	84	50	1,676	1,934	84	47	1,676	2,005	85	48	1,700	2,012	81	48	1,782
3	1,680	92	40	1,467	1,735	91	40	1,479	1,935	98	40	1,479	2,124	99	39	1,449	2,241	96	40	1,475
4	1,528	93	47	1,694	1,808	97	47	1,698	1,934	95	47	1,698	2,121	93	49	1,758	2,175	94	49	2,068
5	1,522	80	43	1,540	1,501	80	44	1,512	1,690	82	42	1,512	1,909	84	44	1,580	1,777	81	43	1,542
6	2,148	139	57	2,107	2,252	140	59	2,169	2,378	138	59	2,169	2,434	137	60	2,199	2,479	139	60	2,203
7	2,076	117	39	1,485	2,239	116	39	1,483	2,331	116	39	1,483	2,258	117	38	1,453	2,315	115	39	1,481
8	1,257	81	42	1,542	1,294	81	42	1,443	1,330	80	40	1,443	1,463	82	41	1,479	1,500	81	40	1445
9	1,997	115	62	2,219	2,077	116	62	2,217	2,181	114	62	2,217	2,251	110	63	2,241	2,302	113	60	2,151
10	1,846	92	40	1,467	1,953	97	45	1,640	1,985	98	45	1,640	2,090	95	46	1,666	2,154	93	46	1,662
11	2,167	116	59	2,125	2,200	117	60	2,163	2,355	119	60	2,163	2,414	118	59	2,129	2,396	119	59	2,131

109

ตาราง 26 สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู ครูต่อห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครู 1 คน ต่อสัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 6

โรงเรียน ที่	ปีการศึกษา											
	2542				2543				2544			
	ครู : นักเรียน	ครู : ห้องเรียน	ครู : ชั่วโมง	ครู : ชั่วโมง	ครู : ชั่วโมง	ครู : ชั่วโมง	ครู : ชั่วโมง	ครู : ชั่วโมง	ครู : ชั่วโมง	ครู : ชั่วโมง	ครู : ชั่วโมง	ครู : ชั่วโมง
1	18:1	2:1	20:1:1	18:1	2:1	20:1:1	18:1	2:1	20:1:1	18:1	2:1	20:1:1
2	18:1	1.8:1	20:1:1	21:1	1.7:1	20:1:1	23:1	1.8:1	20:1:1	24:1	1.8:1	20:1:1
3	18:1	2.3:1	16:1:1	19:1	2.3:1	16:1:1	20:1	2.5:1	15:1:1	21:1	2.5:1	15:1:1
4	16:1	2:1	18:1:1	19:1	2.1:1	18:1:1	20:1	2:1	18:1:1	23:1	1.9:1	19:1:1
5	19:1	1.9:1	19:1:1	19:1	1.8:1	19:1:1	21:1	2:1	18:1:1	23:1	1.9:1	19:1:1
6	15:1	2.4:1	15:1:1	16:1	2.4:1	15:1:1	17:1	2.3:1	16:1:1	18:1	2.3:1	16:1:1
7	18:1	3:1	13:1:1	19:1	3:1	13:1:1	20:1	3:1	13:1:1	19:1	3.1:1	12:1:1
8	16:1	1.9:1	19:1:1	16:1	1.9:1	18:1:1	17:1	2:1	18:1:1	18:1	2:1	18:1:1
9	17:1	1.9:1	19:1:1	18:1	1.9:1	19:1:1	19:1	1.8:1	19:1:1	20:1	1.7:1	20:1:1
10	20:1	2.3:1	16:1:1	20:1	2.2:1	17:1:1	20:1	2.2:1	17:1:1	22:1	2.1:1	18:1:1
11	19:1	2:1	18:1:1	19:1	2:1	18:1:1	20:1	2:1	18:1:1	20:1	2:1	18:1:1
12	17:1	2.1:1	17:1:1	17:1	2.1:1	17:1:1	18:1	2:1	18:1:1	18:1	2.1:1	18:1:1
13	20:1	1.8:1	20:1:1	23:1	1.7:1	21:1:1	22:1	1.7:1	21:1:1	23:1	1.8:1	20:1:1
14	18:1	1.9:1	20:1:1	15:1	2.5:1	20:1:1	15:1	2.1:1	20:1:1	14:1	2.1:1	18:1:1

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลภาคสนามที่ได้ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ตาราง 25

ตาราง 27 จำนวนนักเรียน ครู ห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครู 1 คนต่อสัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดใหญ่ 7

ปีการศึกษา																				
โรงเรียนที่	2542				2543				2544				2545				2546			
	ครู	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม	ครู	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม	ครู	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม	ครู	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม	ครู	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	
1	2,320	102	55	1,969	2,598	108	55	1,981	2,485	116	55	1,997	2,576	122	52	1,912	2,533	124	50	1,852
2	5,003	195	103	3,695	5,073	199	103	3,703	5,072	207	102	3,687	4,909	213	103	3,731	4,869	215	102	3,703
3	2,645	110	77	2,690	2,727	112	77	2,694	2,763	115	77	2,700	2,926	118	74	2,610	2,864	118	72	2,546
4	3,186	164	75	3,116	3,304	156	75	2,964	3,299	153	76	3,120	3,262	154	76	3,060	3,272	156	78	3,080
5	3,003	143	76	2,574	3,038	141	75	2,538	3,153	139	76	2,601	3,215	135	76	2,430	3,289	132	76	2,376
6	2,477	102	58	2,065	2,505	99	59	2,091	2,523	97	58	2,055	2,570	95	58	1,940	2,695	95	59	1,900
7	3,032	131	71	2,540	3,163	138	70	2,522	3,216	134	71	2,546	2,570	135	71	2,680	3,329	129	72	2,700
8	2,485	112	50	1,828	2,050	115	53	1,930	2,567	116	54	1,965	3,252	113	54	2,034	2,569	110	54	2,090
9	1,746	114	63	2,249	1,843	114	62	2,217	1,890	115	61	2,187	1,944	117	60	2,159	2,553	114	60	2,340
10	2,861	127	64	2,307	2,853	127	64	2,307	2,955	126	64	2,305	2,977	128	65	2,341	2,915	128	64	2,309

112

ตาราง 28 สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู ครูต่อห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครู 1 คน ต่อสัปดาห์ ของโรงเรียนขนาดที่ 7

โรงเรียน ที่	ปีการศึกษา											
	2542			2543			2544			2545		
	ครู : นักเรียน	ครู : ห้องเรียน	ครู : ชั่วโมง	ครู : นักเรียน	ครู : ห้องเรียน	ครู : ชั่วโมง	ครู : นักเรียน	ครู : ห้องเรียน	ครู : ชั่วโมง	ครู : นักเรียน	ครู : ห้องเรียน	ครู : ชั่วโมง
1	23 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1	24 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1	21 : 1	2.1 : 1	17 : 1 : 1	21 : 1	2.3 : 1	16 : 1 : 1
2	26 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1	25 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1	25 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1	23 : 1	2.1 : 1	18 : 1 : 1
3	24 : 1	1.4 : 1	24 : 1 : 1	24 : 1	1.5 : 1	24 : 1 : 1	24 : 1	1.5 : 1	23 : 1 : 1	25 : 1	1.6 : 1	22 : 1 : 1
4	19 : 1	2.2 : 1	19 : 1 : 1	21 : 1	2.1 : 1	19 : 1 : 1	22 : 1	2 : 1	20 : 1 : 1	21 : 1	2 : 1	20 : 1 : 1
5	21 : 1	1.9 : 1	18 : 1 : 1	22 : 1	1.9 : 1	18 : 1 : 1	23 : 1	1.8 : 1	19 : 1 : 1	24 : 1	1.8 : 1	18 : 1 : 1
6	24 : 1	1.8 : 1	20 : 1 : 1	25 : 1	1.7 : 1	21 : 1 : 1	26 : 1	1.7 : 1	21 : 1 : 1	27 : 1	1.6 : 1	20 : 1 : 1
7	23 : 1	1.8 : 1	19 : 1 : 1	23 : 1	2.0 : 1	18 : 1 : 1	24 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1	19 : 1	1.9 : 1	20 : 1 : 1
8	22 : 1	2.2 : 1	16 : 1 : 1	18 : 1	2.2 : 1	17 : 1 : 1	22 : 1	2.1 : 1	17 : 1 : 1	29 : 1	2.1 : 1	18 : 1 : 1
9	15 : 1	1.8 : 1	20 : 1 : 1	16 : 1	1.8 : 1	19 : 1 : 1	16 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1	17 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1
10	23 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1	22 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1	23 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1	23 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1
11	21 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1	21 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1	23 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1	22 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1
12	23 : 1	1.6 : 1	22 : 1 : 1	24 : 1	1.6 : 1	22 : 1 : 1	24 : 1	1.6 : 1	22 : 1 : 1	24 : 1	1.6 : 1	22 : 1 : 1

โรงเรียน ที่	ปีการศึกษา											
	2542			2543			2544			2545		
	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้	ใต้ : ราษฎรบุห : ราษฎรอุบล : ใต้
13	20 : 1	1.7 : 1	20 : 1 : 1	21 : 1	1.7 : 1	20 : 1 : 1	21 : 1	1.7 : 1	21 : 1 : 1	22 : 1	1.6 : 1	22 : 1 : 1
14	22 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1	22 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1	23 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1	24 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1
15	19 : 1	2.1 : 1	18 : 1 : 1	20 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1	20 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1	21 : 1	2.1 : 1	18 : 1 : 1
16	19 : 1	2.2 : 1	16 : 1 : 1	19 : 1	2.3 : 1	16 : 1 : 1	20 : 1	2.3 : 1	16 : 1 : 1	21 : 1	2.3 : 1	16 : 1 : 1
17	22 : 1	2.2 : 1	17 : 1 : 1	23 : 1	2.1 : 1	17 : 1 : 1	23 : 1	2.1 : 1	17 : 1 : 1	24 : 1	2.2 : 1	17 : 1 : 1
18	21 : 1	2.1 : 1	17 : 1 : 1	20 : 1	2.1 : 1	17 : 1 : 1	21 : 1	2.1 : 1	17 : 1 : 1	22 : 1	2.1 : 1	17 : 1 : 1
19	23 : 1	2.1 : 1	17 : 1 : 1	24 : 1	2.1 : 1	17 : 1 : 1	24 : 1	2.1 : 1	18 : 1 : 1	24 : 1	2 : 1	18 : 1 : 1
20	25 : 1	1.8 : 1	20 : 1 : 1	25 : 1	1.8 : 1	20 : 1 : 1	26 : 1	1.9 : 1	19 : 1 : 1	28 : 1	1.7 : 1	21 : 1 : 1

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลภาคสนามที่ได้ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ตาราง 27

ตาราง 30 (ต่อ)

ปีงบประมาณ															
โรงเรียนที่	2542		2543		2544		2545		2546						
	งบบริหาร ทั่วไป	งบสำรอง จ่าย	งบบริหาร ทั่วไป	งบสำรอง จ่าย	งบบริหาร ทั่วไป	งบสำรอง จ่าย	งบบริหาร ทั่วไป	งบสำรอง จ่าย	งบบริหาร ทั่วไป	งบสำรอง จ่าย	งบบริหาร ทั่วไป	งบสำรอง จ่าย	งบบริหาร ทั่วไป	งบสำรอง จ่าย	
11	574,000.00 (70%)	164,000.00 (20%)	82,000.00 (10%)	861,000.00 (70%)	246,000.00 (20%)	123,000.00 (10%)	669,620.00 (70%)	191,320.00 (20%)	95,660.00 (10%)	1,035,174.00 (70%)	295,764.00 (20%)	147,882.00 (10%)	1,153,056.10 (70%)	329,444.60 (20%)	164,722.30 (10%)
12	441,015.40 (70%)	126,004.40 (20%)	63,002.20 (10%)	612,500.00 (70%)	175,000.00 (20%)	87,500.00 (10%)	656,600.00 (70%)	187,600.00 (20%)	93,800.00 (10%)	889,021.00 (70%)	254,006.00 (20%)	127,003.00 (10%)	1,155,614.00 (70%)	330,175.00 (20%)	165,087.75 (10%)
13	378,024.00 (60%)	189,012.00 (30%)	63,004.00 (10%)	433,860.00 (60%)	216,930.00 (30%)	72,310.00 (10%)	574,447.40 (60%)	287,223.70 (30%)	95,741.23 (10%)	873,748.20 (60%)	436,874.10 (30%)	145,624.70 (10%)	1,413,974.40 (60%)	706,987.20 (30%)	235,662.40 (10%)
14	469,887.00 (60%)	234,943.50 (30%)	78,314.50 (10%)	392,400.00 (60%)	196,200.00 (30%)	65,400.00 (10%)	470,400.00 (60%)	235,200.00 (30%)	78,400.00 (10%)	554,166.60 (60%)	277,083.30 (30%)	92,361.10 (10%)	722,067.00 (60%)	361,033.50 (30%)	120,344.50 (10%)

*โรงเรียนให้ข้อมูลเป็นค่าร้อยละ

ตาราง 31 การบริหารงบเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา (งบวิชาการ บริหารทั่วไป และงบสำรองจ่าย) ของโรงเรียนขนาดที่ 7 ปีงบประมาณ 2542-2546

หน่วย : บาท

ปีงบประมาณ													
โรงเรียน		2542		2543		2544		2545		2546			
ที่	งวิชาการ	งบบริหารทั่วไป	งบสำรองจ่าย	งวิชาการ	งบบริหารทั่วไป	งบสำรองจ่าย	งวิชาการ	งบบริหารทั่วไป	งบสำรองจ่าย	งวิชาการ	งบบริหารทั่วไป	งบสำรองจ่าย	งบบริหารทั่วไป
1	1,054,480.00 (70%)	301,280.00 (20%)	150,640.00 (10%)	1,707,468.00 (70%)	516,261.00 (20%)	258,130.50 (10%)	1,537,856.00 (70%)	714,955.00 (20%)	29,267.00 (10%)	1,637,010.00 (70%)	818,505.00 (20%)	272,835.00 (10%)	1,494,480.00 (70%)
2*	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)
3	951,300.00 (70%)	271,800.00 (20%)	135,900.00 (10%)	1,092,280.00 (70%)	312,080.00 (20%)	156,040.00 (10%)	1,249,500.00 (70%)	357,000.00 (20%)	178,500.00 (10%)	1,442,157.50 (70%)	412,045.00 (20%)	206,022.50 (10%)	1,588,246.80 (70%)
4	1,381,200.00 (60%)	690,600.00 (30%)	230,200.00 (10%)	609,348.00 (60%)	304,674.00 (30%)	101,559.00 (10%)	1,396,548.00 (60%)	698,274.00 (30%)	232,758.00 (10%)	1,315,268.00 (60%)	657,634.00 (30%)	219,212.00 (10%)	3,911,876.00 (60%)
5	3,046,901.00 (50%)	2,342,254.00 (45%)	1,455,120.00 (5%)	3,196,417.00 (50%)	2,573,738.00 (45%)	407,572.00 (5%)	2,807,492.00 (50%)	2,462,728.00 (45%)	102,620.00 (5%)	2,825,444.00 (50%)	1,933,288.00 (45%)	796,268.00 (5%)	2,491,286.00 (50%)
6*	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)
7*	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)
8*	(70%)	(20%)	(10%)	(70%)	(20%)	(10%)	(70%)	(20%)	(10%)	(70%)	(20%)	(10%)	(70%)
9*	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)
10*	(70%)	(20%)	(10%)	(70%)	(20%)	(10%)	(70%)	(20%)	(10%)	(70%)	(20%)	(10%)	(70%)
11	141,057.40 (70%)	406,016.40 (20%)	20,308.20 (10%)	1,687,018.90 (70%)	82,005.40 (20%)	241,002.70 (10%)	1,723,617.00 (70%)	492,462.00 (20%)	246,231.00 (10%)	2,232,763.40 (70%)	637,932.40 (20%)	318,966.20 (10%)	2,268,816.90 (70%)
12	1,861,230.00 (70%)	531,780.00 (20%)	265,890.00 (10%)	1,248,940.70 (70%)	356,840.20 (20%)	178,420.10 (10%)	1,366,680.00 (70%)	390,480.00 (20%)	195,240.00 (10%)	1,508,339.00 (70%)	430,954.00 (20%)	215,477.00 (10%)	1,961,656.20 (70%)

ตาราง 31 (ต่อ)

หน่วย : บาท

โรงเรียน	ปีงบประมาณ									
	2542	2543	2544	2545	2546					
ที่	งบบริหาร ทั่วไป	งบสำรองจ่าย	งบบริหาร ทั่วไป	งบบริหาร ทั่วไป	งบบริหาร ทั่วไป	งบบริหาร ทั่วไป	งบบริหาร ทั่วไป	งบบริหาร ทั่วไป	งบบริหาร ทั่วไป	งบบริหาร ทั่วไป
13	1,538,400.00 (60%)	256,400.00 (10%)	1,778,400.00 (60%)	889,200.00 (30%)	296,400.00 (10%)	1,722,159.00 (60%)	861,079.50 (30%)	287,026.50 (10%)	1,524,206.40 (60%)	762,103.20 (30%)
14	691,499.20 (70%)	197,571.20 (20%)	1,252,587.70 (70%)	357,882.20 (20%)	178,941.10 (10%)	1,783,521.60 (70%)	509,577.60 (20%)	254,788.80 (10%)	2,015,378.40 (70%)	575,822.40 (20%)
15	1,375,808.70 (70%)	393,088.20 (20%)	1,857,870.70 (70%)	530,820.20 (20%)	265,410.10 (10%)	2,082,154.20 (70%)	594,901.20 (20%)	297,450.60 (10%)	2,171,787.80 (70%)	620,510.80 (20%)
16	1,252,626.20 (70%)	357,893.20 (20%)	1,391,208.00 (70%)	397,488.00 (20%)	198,744.00 (10%)	1,885,814.70 (70%)	538,804.20 (20%)	269,402.10 (10%)	2,061,991.40 (70%)	589,140.40 (20%)
17	1,584,720.00 (60%)	792,360.00 (30%)	1,724,730.00 (60%)	862,365.00 (30%)	287,455.00 (10%)	1,458,075.00 (60%)	729,037.50 (30%)	243,012.50 (10%)	1,641,083.40 (60%)	820,541.70 (30%)
18	1,239,526.65 (60%)	619,763.33 (30%)	1,401,864.00 (60%)	700,932.00 (30%)	233,644.00 (10%)	1,446,141.60 (60%)	723,070.80 (30%)	241,023.60 (10%)	1,588,729.20 (60%)	794,364.60 (30%)
19	1,724,126.60 (60%)	862,063.30 (30%)	1,462,145.40 (60%)	731,072.70 (30%)	243,690.90 (10%)	1,484,132.00 (60%)	742,066.00 (30%)	247,355.33 (10%)	1,713,978.90 (60%)	856,989.45 (30%)
20*	(60%)	(30%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)	(10%)	(60%)	(30%)

*โรงเรียนให้ข้อมูลเป็นคำร้อยละ

ตาราง 32 ระดับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณงบดำเนินการ ของโรงเรียนขนาดที่ 5 ปีงบประมาณ 2542-2546

ระดับของ ค่าใช้จ่ายรายหัว	ปีงบประมาณ									
	2542		2543		2544		2545		2546	
	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)
น้อยกว่า 3,000	1,339	2,074,994.74	1,316	2,090,005.40	2,272	4,105,176.74	1,406	2,260,004.40	1,416	2,080,004.88
3,001-6,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6,001-9,000	-	-	-	-	-	-	828	5,728,021.20	1,039	8,217,180.86
9,001-12,000	-	-	-	-	-	-	985	10,911,967.90	-	-
12,001-15,000	2,618	36,925,873.03	3,079	44,013,318.67	1,821	25,255,551.77	1,011	13,814,132.13	2,024	28,392,324.40
15,001-18,000	-	-	-	-	1,343	20,387,518.94	-	-	-	-
18,001-21,000	1,299	26,901,601.53	1,016	19,673,895.12	-	-	1,470	28,277,375.70	1,349	28,289,932.96
21,000 ขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	5,256	65,902,469.30	5,411	65,777,219.19	5,436	49,748,247.45	5,700	60,991,501.33	5,828	66,979,443.10

ตาราง 33 ระดับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดที่ 6 ปีงบประมาณ 2542-2546

ระดับของ ค่าใช้จ่ายรายหัว	ปีงบประมาณ									
	2542		2543		2544		2545		2546	
	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)
น้อยกว่า 3,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3,001-6,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6,001-9,000	-	-	1,735	14,874,224.40	-	-	-	-	2,241	18,089,912.25
9,001-1,2000	-	-	3,341	34,146,924.34	1,683	19,481,196.24	4,033	43,561,411.43	-	-
12,001-15,000	10,451	142,285,460.69	-	-	23,710	330,102,420.46	24,311	347,915,177.78	26,513	373,726,709.65
15,001-18,000	11,227	174,464,333.44	4,506	78,755,620.61	1,962	34,590,118.86	-	-	-	-
18,001-21,000	3,224	62,686,578.64	16,561	313,266,862.15	-	-	-	-	-	-
21,000 ขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	24,902	379,436,372.77	26,143	441,043,631.50	27,355	384,173,735.56	28,344	391,476,589.21	28,754	391,816,621.90

ตาราง 34 ระดับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดใหญ่ 7 ปีงบประมาณ 2542-2546

ระดับของ ค่าใช้จ่ายรายหัว	ปีงบประมาณ									
	2542		2543		2544		2545		2546	
	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)
น้อยกว่า 3,000	-	-	-	-	-	-	4,921	5,191,987.10	5,468	6,959,081.36
3,001-6,000	-	-	-	-	-	-	-	-	3,329	10,342,470.62
6,001-9,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9,001-12,000	5,648	62,707,221.41	5,765	64,098,359.70	8,401	86,863,899.51	17,801	119,489,992.18	11,381	119,490,019.13
12,001-15,000	50,844	713,293,111.12	49,595	683,179,747.25	50,468	691,809,489.65	34,340	549,486,218.95	40,447	565,509,228.38
15,001-18,000	-	-	2,050	32,185,758.50	-	-	2,570	35,450,978.00	-	-
18,001-21,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21,000 ขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	56,492	776,000,332.53	57,410	779,463,865.45	58,869	778,673,389.16	59,632	709,619,176.23	60,625	702,300,799.49

ตาราง 35 ระดับค่าใช้จ่ายรายหัวเงินงบประมาณในส่วนของงบดำเนินการเฉลี่ย ของโรงเรียนขนาด
ที่ 5, 6 และ 7 ปีงบประมาณ 2542-2546

ขนาดโรงเรียน						
ระดับของ ค่าใช้จ่ายรายหัว	5		6		7	
	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)
น้อยกว่า 3,000	879	138,772.25	-	-	-	-
3,001-6,000	-	-	-	-	-	-
6,001-9,000	-	-	-	-	5,823	46,405,200.71
9,001-12,000	1,940	43,017,986.80	3,534	40,576,668.80	11,376	98,914,475.45
12,001-15,000	1,421	18,849,309.22	21,708	287,033,539.13	35,772	546,191,295.99
15,001-18,000	1,361	22,873,483.18	1,631	27,583,944.99	-	-
18,001-21,000	-	-	-	-	-	-
21,000 ขึ้นไป	-	-	-	-	-	-
รวม	5,601	86,128,500.45	26,873	355,194,152.92	52,971	691,510,972.15

ภาคผนวก ข.

จดหมายขอความร่วมมือเพื่อดำเนินการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/3548

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙๘ มีนาคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสำรวจ

เนื่องด้วย นางสาวเบญจมีภัทร พงษ์ขาว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 – 2546” โดยมี รองศาสตราจารย์ พิสมัย จารุจิตติพันธ์ และ อาจารย์อัศรพล ชวบเจริญ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (ดังเอกสารที่แนบ) ตอบแบบสำรวจข้อมูลเพื่อใช้ในการ วิจัย เรื่อง ความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 – 2546 ในระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวเบญจมีภัทร พงษ์ขาว ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 07-0207998

ที่ ศร 0519.12/2544

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

28 มีนาคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสำรวจ

เนื่องด้วย นางสาวเบญจมีภัทร พงษ์ขาว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 – 2546” โดยมี รองศาสตราจารย์ พิสมัย จารุจิตติพันธ์ และ อาจารย์อัศรพล ฮาวเจริญ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา โดยขอให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (ดังเอกสารที่แนบ) ตอบแบบสำรวจข้อมูลเพื่อใช้ในการ วิจัย เรื่อง ความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 – 2546 ในระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน 2548

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวเบญจมีภัทร พงษ์ขาว ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 07-0207998

ที่ ศธ 0519.12/3600

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔๘ มีนาคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสำรวจ

เนื่องด้วย นางสาวเบญจมีภัทร พงษ์ขาว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ความเสมอภาคทางการ ศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 – 2546” โดยมี รองศาสตราจารย์ พิสมัย จารุจิตติพันธ์ และ อาจารย์อัศรพล ฮวบเจริญ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 (ดังเอกสารที่แนบ) ตอบแบบสำรวจข้อมูลเพื่อใช้ในการ วิจัย เรื่อง ความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 – 2546 ในระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวเบญจมีภัทร พงษ์ขาว ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 07-0207998

ที่ศธ 04014/ 2071

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
อาคาร 4 พญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

31 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสำรวจเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวเบญจมาภรณ์ พงษ์ขาว นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยปริญญาโท เรื่อง “ความเสมอภาคทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546” โดยมี รองศาสตราจารย์ พิสมัย จารุจิตติพันธ์ และ อาจารย์อัศรพล ชวบเจริญ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสำรวจเพื่อการวิจัยกับผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการทำ ปริญญานิพนธ์ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกต่อไป และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พิจารณาแล้วเห็นว่าการวิจัยดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษโดยรวม สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายจตุรงค์ เปรมชัยพร)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ปฏิบัติราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

กลุ่มอำนวยการ

โทร. โทรสาร 0 2354 5252

www.edbkk1.com

ที่ ศธ 04015/ 1772

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
ถนนลาดพร้าว เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310

๕ เมษายน 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวเบญจภัทร พงษ์ขาว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความเสมอภาคทางการศึกษา
ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 - 2546” โดยมี รองศาสตราจารย์
พิสมัย จารุจิตติพันธ์ และ อาจารย์อัศรพล ฮวบเจริญ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยขอให้ผู้อำนวยการ
โรงเรียน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พิจารณาแล้วเห็นว่า การวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์
ต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน และเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษโดยส่วนรวม สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อทราบและให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิจิตร วิทยาราทน)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

กลุ่มอำนาจการ

โทร. 0-2930-4491-2

โทรสาร 0-2939-8166

ที่ ศธ 04016/ 1681

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3
39/1 ซอยเพชรเกษม 48 ถนนเพชรเกษม
แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

31 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ฉบับ

ด้วยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แจ้งขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์
คือ นางสาวเบญจมีภัทร พงษ์ขาว นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2542 - 2546" ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ทั้งนี้ นักศึกษาผู้ทำวิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุญาตให้ นางสาวเบญจมีภัทร พงษ์ขาว ดำเนินการเก็บ
ข้อมูลตามโครงการดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายศักดิ์พัฒน์ สุขกัลล์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

กลุ่มอำนวยการ

โทร 0 2410 2044 ต่อ 111

โทรสาร 0 2410 2650

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : area_bangkok3@hotmail.com

<http://www.bangkok3.net>

ที่ สธ 0519.12/ 46๔๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการเพิ่มเติมสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

เรียน อาจารย์ชาญ ตันติธรรมถาวร

ด้วย นางสาวเบญจม์ภัทร พงษ์ขาว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
การศึกษา ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ.2542 - 2546” ได้รับอนุมัติให้สอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ในวันที่ 24
พฤศจิกายน 2548 เวลา 9.00 - 12.00 น. ณ ห้อง 11-500 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการ
นี้ บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็น
อย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นกรรมการเพิ่มเติมสอบปากเปล่าเกี่ยวกับปริญญานิพนธ์ของ นางสาวเบญจม์
ภัทร พงษ์ขาว ตามวัน เวลาและสถานที่ดังกล่าว

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5646

โทรสาร. 02-2584119

ภาคผนวก ค.
แบบสำรวจข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย

**แบบสำรวจข้อมูล เพื่อใช้ในการวิจัย เรื่อง ความเสมอภาคทางการศึกษา
ในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546**

เรียน ท่านผู้อำนวยการโรงเรียน

แบบสำรวจฉบับนี้มุ่งที่จะรวบรวมข้อมูลและสภาพทั่วไปของโรงเรียน เกี่ยวกับจำนวนนักเรียน จำนวนครู อัตราส่วนชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครู 1 คนต่อสัปดาห์ จำนวนห้องเรียน ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษา การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา การได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา โดยแบบสำรวจ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน จำนวนนักเรียน

จำนวนครูสายปฏิบัติการสอน จำนวนห้องเรียน และชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครูต่อสัปดาห์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดิน

ข้อมูลและความคิดเห็นของท่านจะถูกนำไปวิเคราะห์และนำเสนอในภาพรวม โดยไม่มีการนำเสนอในลักษณะที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่โรงเรียน และรายบุคคลแต่ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการเพื่อให้ข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน จำนวนครู ชั่วโมงการสอนของครูสัปดาห์ จำนวนห้องเรียน ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษา ตามความเป็นจริง

ในโอกาสนี้ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาที่ให้ข้อมูล ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าเป็นอย่างมากต่องานวิจัย

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

เบญจมีภัทร พงษ์ขาว

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน จำนวนนักเรียน จำนวนครู

จำนวน ห้องเรียน และชั่วโมงการสอนของครูต่อสัปดาห์

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ขนาดโรงเรียน

() โรงเรียนขนาดที่ 5 จำนวนนักเรียน 500-1,499 คน

() โรงเรียนขนาดที่ 6 จำนวนนักเรียน 1,500-2,499 คน

() โรงเรียนขนาดที่ 7 จำนวนนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป

2. จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2542-2546

ระดับชั้น	ปีการศึกษา				
	2542	2543	2544	2545	2546
ม.1					
ม.2					
ม.3					
ม.4					
ม.5					
ม.6					

3. จำนวนครูสายปฏิบัติการสอน

รายละเอียด	ปีการศึกษา				
	2542	2543	2544	2545	2546
จำนวนครูที่เป็นข้าราชการ					
จำนวนครูที่ลาศึกษาต่อ					
จำนวนครูที่เป็นอัตราจ้าง					

4. จำนวนห้องเรียน

จำนวนห้องเรียน	ปีการศึกษา				
	2542	2543	2544	2545	2546
ม.1					
ม.2					
ม.3					
ม.4					
ม.5					
ม.6					

5. จำนวนชั่วโมงการสอนของครูต่อสัปดาห์

ปีการศึกษา	จำนวนชั่วโมงการสอนของครูต่อสัปดาห์
2542	
2543	
2544	
2545	
2546	

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ เงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา

1. รายรับหมวดเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษาที่ได้รับจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดิน (โดยไม่รวมเงินผูกพันงบประมาณ) ปีงบประมาณ 2542-2546

หมวดเงิน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
งบวิชาการ					
งบบริหารทั่วไป					
งบสำรองจ่าย					

2. รายจ่ายจากหมวดเงินอุดหนุนบำรุงการศึกษา (โดยไม่รวมเงินผูกพันงบประมาณ)
ปีงบประมาณ 2542-2546

หมวดเงิน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
งบวิชาการ					
งบบริหารทั่วไป					
งบสำรองจ่าย					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับ เงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ (ด้านรายจ่าย)

1. รายจ่ายจากเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ
2542-2546

หมวดเงิน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
เงินเดือนและค่าจ้างประจำ					
ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ					
ค่าสาธารณูปโภค					
เงินอุดหนุน					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเบญจมีภัทร พงษ์ขาว
วันเดือนปีเกิด	8 มิถุนายน 2523
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	100 ซอยสมเด็จพระเจ้าตากสิน 18 ถนนตากสิน แขวงบुकคโโล เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์
พ.ศ. 2545	ค.บ. (สังคมศึกษา) จาก สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2548	ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ